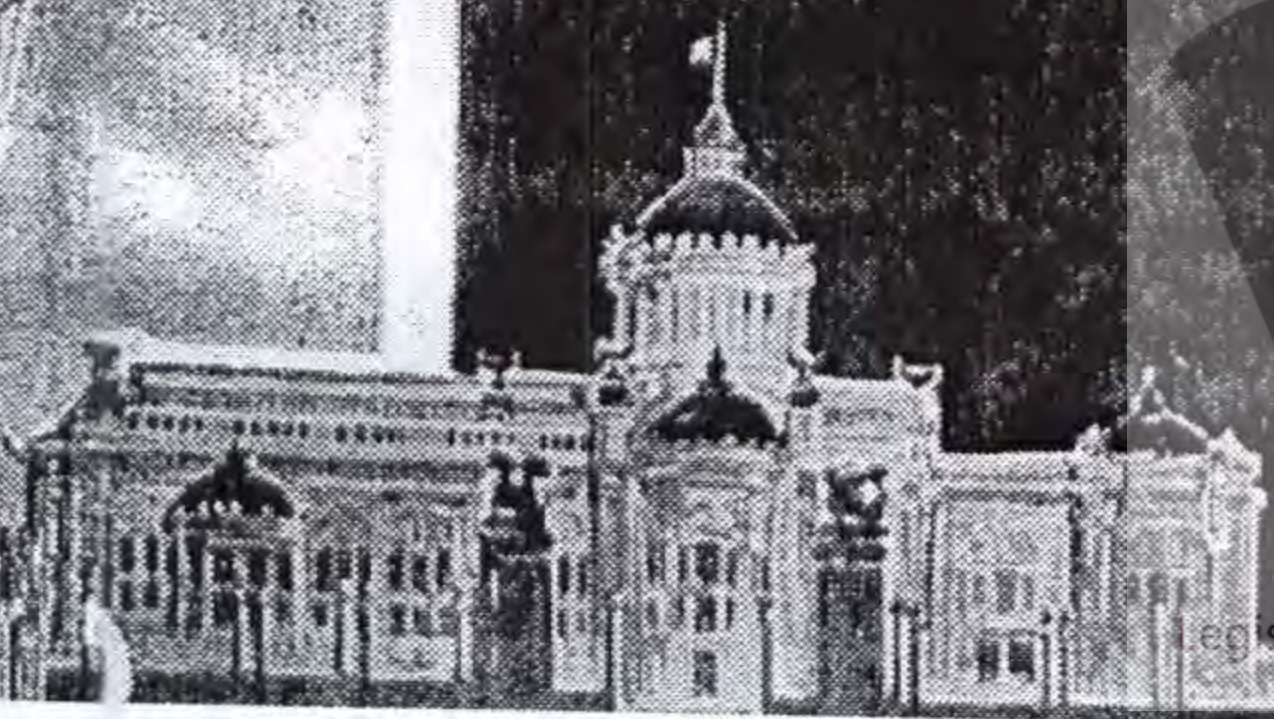

ราชบัณฑิตยสถาน

สยาม
ราชบัณฑิตยสถาน

สภานิติบัญญัติ

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภา
สภาผู้แทนราษฎร
วุฒิสภา

ฉบับปฐมฤกษ์

ธันวาคม ๒๕๕๕

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภา

สภานิติบัญญัติ
สามัคคี วิถีประชาธิปไตย

ปีที่ ๑ เล่มที่ ๑

ฉบับปฐมฤกษ์

ธันวาคม ๒๕๕๖

นายเจริญ วัฒนโร

(แทนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)

เจ้าของและหัวหน้าคณะอำนวยการ

นายประเสริฐ บัณฑิต

นายเชอ สุวรรณภาณุ

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

คณะอำนวยการ

นายสุรพงศ์ เพ็งเขม้น

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ และผู้โฆษณา

นายอาสา ทวีชัยนันต์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายเชอ สุวรรณภาณุ

สมทบผู้พิมพ์

นายศิริ บัณฑิต

ที่ปรึกษา

สำนักงานอำนวยการ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. ๕๙๐๓๑-๒
พิมพ์ที่โรงพิมพ์การรถไฟฯ ถนนรองเมือง ซอย ๒ พระนคร

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ระเบียบการ

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ระบอบเสรีประชาธิปไตย เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานของรัฐสภาและอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

อัตราค่าบำรุง

๖ เดือน ๒๕ บาท

หนึ่งปี ๕๐ บาท

จำหน่ายปลีก เล่มละ ๕ บาท

การเงิน และบอกรับ

ติดต่อสมุหบัญชี ที่สำนักงานอำนวยการ

ส่งเรื่องบำรุง

ส่งบรรณาธิการ หรือผู้ช่วยที่สำนักงานอำนวยการ

ข้อใจทั่วไป

สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงแล้ว ทั้งในพระนครและต่างจังหวัด จะได้รับหนังสือโดยไม่เพิ่มค่าส่ง สำหรับสมาชิกรายปีจะส่งหนังสือให้สำนักงานทำการเย็บรวม ๑๒ เล่ม และทำปกในอัตราค่าจ้างเป็นพิเศษ

สำนักงานอำนวยการที่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. ๔๗๐๗๕-๒

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

**ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว
จะแบ่งแยกไม่ได้**

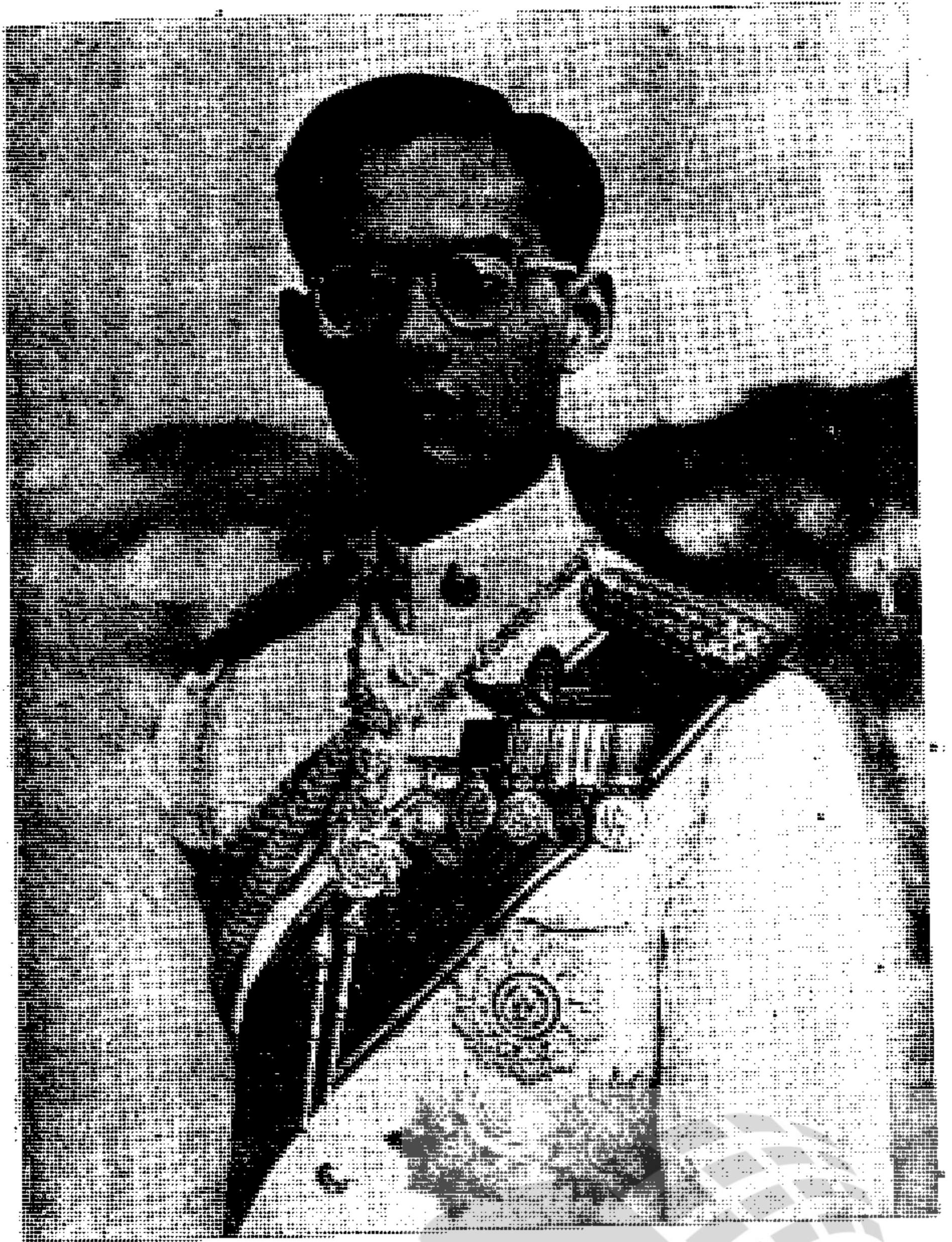
LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

“เรา จักปกครองโดยธรรม”

— รัชกาลที่ ๙

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภา

สภานิติบัญญัติ
สภานิติบัญญัติ

ปีที่ • เล่มที่ • ธันวาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

	หน้า
คำถวายพระพรชัยมงคล	กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต ก
คำถวายพระพรชัยมงคล	นายกรัฐมนตรี ข
คำถวายพระพรชัยมงคล	ประธานสภาผู้แทนราษฎร ค
ราชสดุดี	คณะหนึ่งสภารัฐสภา ง
คำขวัญของท่านนายกรัฐมนตรี	จ
อรัญภพ	ประธานสภาผู้แทนราษฎร ฉ
คำขวัญ	รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๑ ช
คำขวัญ	รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๒ ซ
คำนำ	หัวหน้าคณะอำนาจการ ฅ
สดุดีประชาธิปไตย	คณะหนึ่งสภารัฐสภา ญ
ปฐมฤกษ์รัฐสภา	วงศ์ เชาวณหะวี ฎ
ประวัติและพระราชประสงค์ในการสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม	ฉ
ผู้ยื่นบญจุดประชาธิปไตย	ฐ
ความเป็นมาของรัฐสภาไทย	ประเสริฐ บัณฑุสคนธ์ ๑
พรรคการเมือง	ดร. หยุต แสงอุทัย ๒๕
ยาสำหรับพิสูจน์ความจริง	พ. ต. อ. พันิช นิลวัฒน์นนท์ ๔๐
ไฟร์ฟ้าหน้าใส	เสฐียรโกเศศ ๔๑

รัฐบุรุษตัวอย่างของอังกฤษ
สหภาพรัฐสภา
การแบ่งโบราณวัตถุออกเป็นสมัย
ประชาธิปไตยเมื่อ ๒๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว
การลงโทษและอบรมผู้ทอดทิ้งเด็ก
ปู่ศึก
บันทึกข่าว
เบื้องหลังรัฐสภาสาร

สุวิชัย พันธ์เศรษฐ
ภราดา บุรณศิริ
ศาสตราจารย์ ยอช เซเดส์
อาสา ทรพยอนันต์
ส. สวัสดิ์
นายสกุล
บรรณาธิการ

คำถวายพระพรชัยมงคล

ของ

กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต กราบบังคมทูลพระกรุณาถวายพระพรชัยมงคล
ในพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ ในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา
พ.ศ. ๒๕๕๕

ขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ในมหามงคลฤกษ์แห่งวันเฉลิมพระชนมพรรษาศกนี้ ปวงข้าพระพุทธเจ้า
เหล่าพระบรมวงศานุวงศ์ ย่อมรู้สึกยินดีและทงใจเป็นล้นพ้น ในอันที่ย่อมจักระลึกว่า
ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้รับพระราชทานพระมหากรุณาเป็นอติเรกการ ด้วยมีพระพุทธรศักราช ๒๕๕๕
เป็นบัพเพศุติของพระบรมราชกุมาร ผู้หน่อพระพุทธองค์ ทรงสืบราชสันตติวงศ์ตรง
ไปสู่อนาคตอันไกล และรวมทั้งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ย่อมสามารถจะพระราชทาน
ความยั่งยืนต่อพระบรมราชจักรีวงศ์ และทรงเป็นที่พึ่งพำนักอันมั่นคงและร่วมเกล้าฯ
ของบรรดาข้าพระพุทธเจ้า และเหล่าพสกนิกรทั่วไปอีกหลายชั้วคน จนตลอดกาลนาน
ด้วยความสวามิภักดิ์และด้วยจิตอันเบิกบาน ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทาน
ร่วมใจกันตั้งสัตยาธิษฐานถวายพระพรชัย

ขอคุณานุภาพแห่งพระศรีรัตนตรัย และเดชานุภาพแห่งพระสยามเทวา
ธิราช จงคุ้มครองใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท สมเด็จพระบรมราชินี พระบรมราชธิดา
และพระบรมโอรสาธิราช ให้ทรงแคล้วคลาดจากสรรพภัยพิบัติอุปัทวันตราย อุปสรรค
ศัตรูทั้งหลายจงอย่าได้มาแผ้วพาน ขอพระราชกุศลจงคลบ้นดาล ให้ทุกพระองค์
ทรงพระสำราญทั้งในพระกมล และสกลวรกายตลอดขวบปี พระราชประสงค์บรรดามี
ของสัมฤทธิผล พระชนมยั่งยืนนาน จักได้เจริญแผ่พระบรมโพธิสมภารคุ้มครอง
รักษุชนท้วพระราชอาณาจักร และทรงเป็นที่พึ่งพำนักต่อปวงชนทั้งมวลนั้นตลอดไป
เทอญฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

LI RT

คำถวายพระพรชัยมงคล

ของ

นายกรัฐมนตรี ในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

พ.ศ. ๒๕๕๕

ขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ในวาระอันเป็นมหามงคลสมัย ซึ่งได้เวียนมาบรรจบครบรอบวันพระราชสมภพในวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าในนามคณะรัฐมนตรี ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอดจนอาณาประชาราษฎรชาวไทยต่างรู้สึกชื่นชมโสมนัสเป็นล้นเกล้า ฯ จึงขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูล ถวายพระพรชัยมงคล ขออารมภ์คุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งเทพยเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสถิตย์ในสากลโลก จงอภิบาลรักษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ขอให้ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงพระเกษมสำราญในสิริราชมีโหสวรรษ พระเกียรติคุณแผ่ไพศาลปกคุ้มคุ้มครองพสกนิกรชาวไทยเป็นหลักชัยเชิดชูประเทศชาติให้สามารถดำรงอยู่ด้วยความมั่นคง สมบูรณ์สืบไป.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ.

คำถวายพระพรชัยมงคล

ของ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

พ.ศ. ๒๕๕๕

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ในวาระอันเป็นมหามงคลสมัย ซึ่งได้เวียนมาบรรจบครบรอบวันพระราชสมภพในวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ในนามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ต่างมีความปรีดาปราโมทย์ในพระราชจริยาวัตรและพระราชกฤษฎาภินิหารที่ได้ทรงบันดาลความเกษมสวัสดิ์แก่รัฐสีมาจักร ให้พสกนิกรได้พึงพานักร่วมสืบเป็นสันติสุข

ด้วยความจงรักภักดี ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส น้อมเกล้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล ขอबारมีคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสถิตย์ในสากลโลก จงอภิบาลบอกรักษาให้สรรพโรคาพยาธิพิบัติมา กลักรายพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และขอให้ทรงพระเจริญมีพระชนม์ยืนนาน ทรงพระสิริวรรณชัชวาลอยู่เป็นนิตย์ เสด็จสถิตย์ในสิริราชสมบัติ ด้วยพระบรมสุขสถาพร เจริญด้วยพระเกียรติคุณอศุลยยศ ปราบจตุรทิศ สรรพศัตรูหมู่ปัจจามิตร จงพ่ายแพ้พระบารมี เสด็จสถิตย์เป็นสง่าราษของรัฐสีมา มณฑลชัวกาลนาน.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ก .

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ราชสกุลคดี

ตำราฉบับที่ ๒๑

- ๑) กานนบรจอบประจวบกาล
เวียงนันทพาน
- ๑) กลตวงอาทิตย์จรูญคลา
กฎประกาศรา-
๑) ที่ ๕ ธันวาคมมวาร
ฤกษ์พระภูบาล
- ๑) สมภารสมภพบุรพมวง-
เยี่ยงพระยศองค์
- ๑) เมืองไทยเทียบพื้นพิภพมี
คือวิกรมศรี
- ๑) แม่นไทยร้องก็กษัตริย์ยุค
พลันจะเหิมบุก
- ๑) อ้าฟงศ์จักรีขอศิสร
เกียรติพระกัจจกร ๑
- ๑) คู่ฉัตรคู่รัฐนิกรไทย
ไว้พระโรคไกล
- ๑) ไพบูลย์พูนเพิ่มพระยศเหมือน
อินทวงศ์มันท์ ๑๒
- ๑) สรวมเดชพระไตรรัตน์
พุกธานุกาพพิ-
- ๑) ธรรมานภาพสรร-
สังฆานภาพไพ-
- ๑) เทวานุภาพศักดิ์-
มาเป็นประภาพพูน
- ๑) ขอไท้ไผ่ไทย
สขสานติเนื่องนอง

สุขณะมหุตะวาร
พิพัฒนา ๑
สุขณะอุทยะปรา-
อุทัยกาล ๑
สุขุมหุตะพะยาน
ประไพธองค์ ๑
กละศุภะสดีระยง
พระจักรี ๑
พระสุริยะกษัตริย์
ประสาทสุข ๑
กตัญญะทุระชุก
ระบัตินอน ๑
“ภูมิพละ-” คุณะบวร
จรัสสมัย ๑
นฤทชนะนฤโกย
พยาธิเขื่อน ๑
สุริยะตะปะและเดือน ณ ฤกษ์เพ็ญ

วรศักดิ์พิสุทธิศรี
ระประภาพพิชิตพิชัย ๑
พะอนันต์คุณาศิษย์
บุละวัตจรจรัสจัญญ ๑
ดิพิทักษ์ประฆานุกูล
ศิริเพิ่มเฉลิมฉลอง ๑
นฤภัยพยาธิครอง
ทศะราชะธรรมทวิ ๑

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะหนังสือ รัฐสภาสาร

LI RT

จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

คำขวัญ ของ ท่านนายกรัฐมนตรี

อภินันทนาการ

แด่

หนังสือพิมพ์รัฐสภาสาร

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่หนังสือพิมพ์รัฐสภาสารจะเป็นบริการสำหรับเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชนไทยอันเป็นของใหม่สำหรับประเทศเรา เรามีรัฐธรรมนูญและมีรัฐสภาชั่วคราวเพียงสี่สิบปี นับว่าเป็นระยะเวลาอันสั้นนัก เมื่อเทียบกับรัฐสภาของบางประเทศ แต่ว่ารากฐานเดิมอันได้วางไว้นั้นนับแต่จะเจริญก้าวหน้าขึ้นไปทุกวัน หลักสำคัญในการที่จะให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของเราได้รุ่งเรืองสถิตสถาพรต่อไปข้างหน้า ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนเป็นเอกฉันท์ และจุดประสงค์อันนี้จะลุล่วงสำเร็จไปได้ก็โดยที่ประชาชนได้มีโอกาสศึกษารู้อะบบการปกครองนี้เป็นอย่างดี ถ้าปราศจากความรู้ในระบบการปกครองของตนเองแล้ว ประชาชนก็ย่อมไม่สามารถใช้สิทธิ และร่วมมือ ในการปกครองและอำนาจอธิปไตยของตน ตามรัฐธรรมนูญได้ โดยถูกต้อง ฉะนั้นบริการอันหนังสือรัฐสภาสารจะพึงมีโอกาสให้แก่ประชาชนทั่วไปน จึงเป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่จะพึงถือได้ว่าเป็นงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั่วไปโดยแท้

LI RT

การที่จะรู้สิ่งใดย่อมต้องมาจากการศึกษา ไม่ว่าสิ่งเล็กน้อยหรือวิชาการอันใด เราจะรู้เองไม่ได้ ฉะนั้นใดก็ดี งานรัฐสภาซึ่งได้แก่สภาผู้แทนราษฎรของเรา ย่อมเป็นอันอยู่ในความเอาใจใส่ของประชาชนโดยทั่วไป อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย และประชาชนได้เลือกผู้แทนของตนเข้ามาเป็นสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเท่ากับว่าทุกคนได้มีผู้เป็นปากเสียงแทนตนในสภาของชาติ ดังนั้น กิจการของรัฐสภาจึงเป็นกิจการของคนทุกคนที่จะต้องเอาใจใส่ การออกเสียงลงมติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในทางใดย่อมเป็นการแสดงความปรารถนาและความประสงค์ของคนหมู่มากโดยทั่วไปทั้งชาติ เมื่อประชาชนสนใจทราบซึ่งในระบอบประชาธิปไตย และได้มีโอกาสได้รู้และศึกษากิจการแห่งสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสภาสูงสุดของชาติดังนี้แล้ว ย่อมไม่มีข้อสงสัยเลยว่า ประเทศย่อมจะมีการปกครองอันเป็นระบอบประชาธิปไตยในความต้องการของประชาชนโดยแท้

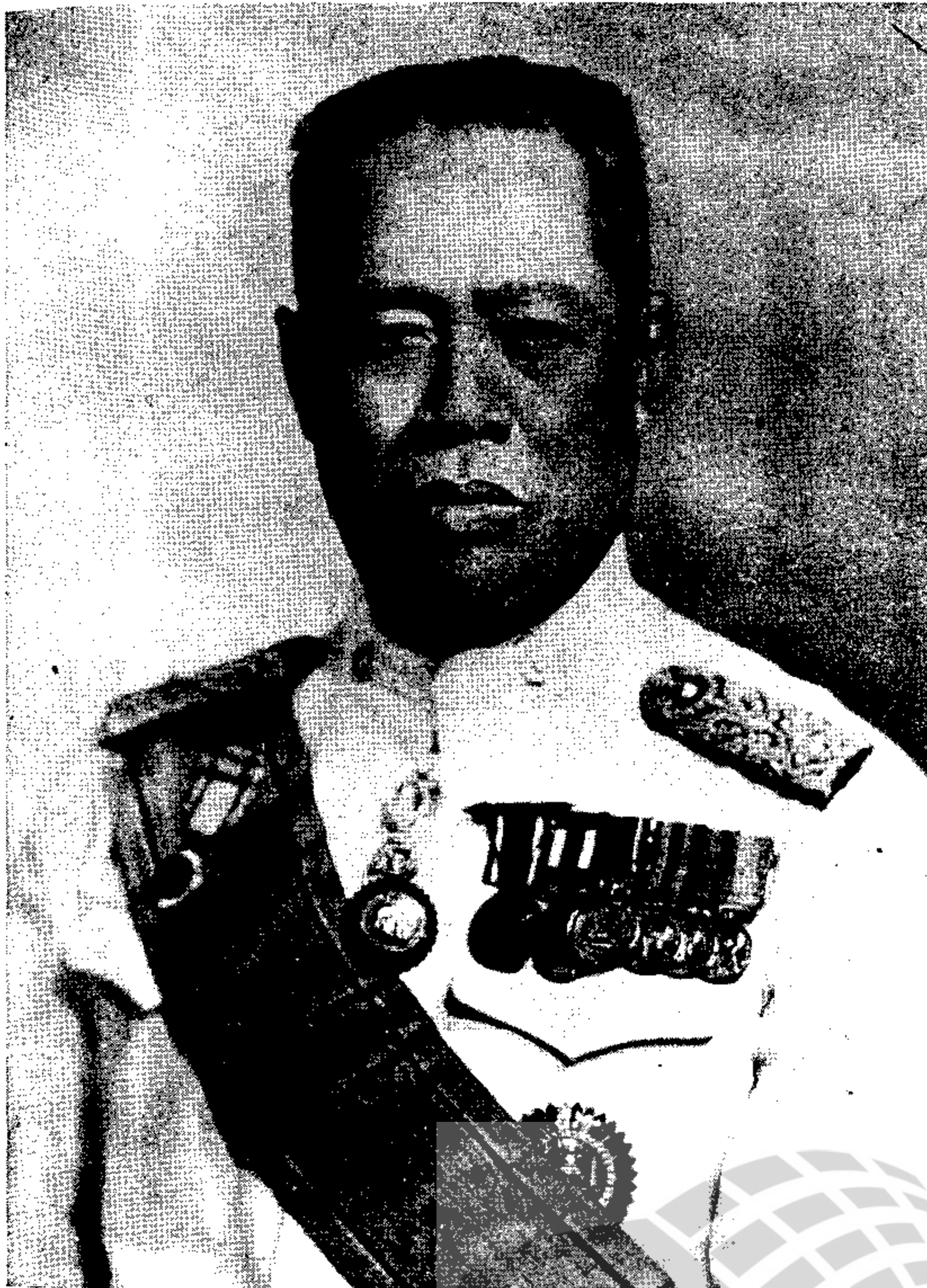
ข้าพเจ้าขออวยพรให้หนังสือรัฐสภาสาร ได้เป็นต้นธารการศึกษา ระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก่ประชาชนสืบต่อไปชั่วกาลนาน.

จอมพล **ป. พิบูลสงคราม**
(จอมพล ป. พิบูลสงคราม)

ทำเนียบรัฐบาล

๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๕

พลโท พระประจักษ์
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

อาร์มภบท

เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะได้จัดพิมพ์หนังสือพิมพ์ชื่อ “รัฐสภาสาร” เพื่อเผยแพร่กิจการของสภาผู้แทนราษฎรของเราแก่ประชาชนและวงกว้างทั่วไป ข้าพเจ้าในฐานะประธานสภาผู้แทนราษฎรรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง และหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ยังได้อุบัติขึ้นในสมัยที่ข้าพเจ้าได้ทำหน้าที่นี้อยู่ ก็ยังทำให้ความนับถือกันนั้นมากจนเป็นทั่วกัน

การริเริ่มที่จะให้หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ ก็ด้วยเจตน์จำนงของ พล. ต. ท. ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อเผยแพร่กิจการของสภาฯ เพื่อเสนอข้อความเกี่ยวกับความรู้ในด้านรัฐสภาโดยทั่วไป ยิ่งกว่านั้นเพื่อเป็นสนามในการแสดงความคิดเห็นของบรรดาท่านสมาชิกผู้มีเกียรติและประชาชนผู้สนใจในระบอบการปกครองของประเทศชาติ อันเป็นประโยชน์เป็นการเผยแพร่ความรู้และความเป็นไป เกี่ยวกับ การปกครองระบอบประชาธิปไตยทั้งในและนอกประเทศ ฉะนั้น ในนามของสภาผู้แทนราษฎรและบรรดาเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกันนี้ จึงขอขอบพระคุณ พล. ต. ท. ท่านนายกรัฐมนตรีเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการออกหนังสือพิมพ์ ฉบับนี้มี อย่างไรก็ดี กล่าวใน พรรคต้นอันแล้ว ความจริงในการเผยแพร่กิจการของสภาฯ ก็คือ หรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการปกครองทั้งในและนอกประเทศก็ดี บรรดาหนังสือพิมพ์อื่น ๆ ทั้งหลายที่ได้ตีพิมพ์ออกจำหน่ายอยู่ในปัจจุบันก็ได้ เสนอ ข่าวสาร ตลอดจนความ คิดเห็นทำนองเดียวกันอยู่แล้ว แต่ในนโยบายและความคิดเห็นนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามทัศนะของคณะผู้ดำเนินการ หนังสือพิมพ์รัฐสภาสารเป็นของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน

ณ.

LIRT

ราษฎร อันเป็นหน่วยงานหนึ่งของทางราชการ ทั้งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร ข้อความใด ๆ ที่บรรจุและตีพิมพ์ลงไปในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงแล้ว ก็ย่อมเชื่อถือเป็นหลักฐานได้

ประเทศไทยเรา ณ บัดนี้ ได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ข้อคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกครองของประเทศทางด้านหนังสือพิมพ์นั้น ย่อมกระทำได้โดยเสรีภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเมื่อได้พิจารณาการปกครองระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศในขณะนี้ จะเห็นได้ว่าได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขกันเรื่อย ๆ มา นับเป็นเวลาอันยาวนาน จึงได้เป็นรูปการอันสมบูรณ์ เหมาะสมของแต่ละประเทศขึ้นได้ สำหรับประเทศไทยเราก็จำเป็นต้องใช้เวลาในเรื่องนี้อยู่บ้าง เรื่องราวซึ่งเกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎรก็ย่อมเป็นประโยชน์ในการที่จะได้พิจารณาข้อคิดเห็นในแง่ต่าง ๆ เกี่ยวกับระบอบของการปกครอง และหนังสือพิมพ์รัฐสภาสารก็จะได้ชี้แจงข้อเท็จจริงซึ่งเกี่ยวกับกิจการของสภาผู้แทนราษฎร และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องนี้แก่บรรดาประชาชนทั้งหลายผู้สนใจได้ทราบอีกด้านหนึ่ง

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างมากในความร่วมมือจากบรรดาท่านมวลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนทั่วไป ขอโปรดได้ถือว่าทุกท่านมีส่วนร่วมในความเจริญและวัฒนาถาวรของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ และก็หวังว่าจะได้รับการต้อนรับจากประชาชนผู้สนใจในระบอบของการปกครองประเทศโดยทั่วไป.

สภาผู้แทนราษฎร

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๘๕

LIART

พระราชธรรมนิเทศ
รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑

คำขวัญ

อันประชาธิปไตยจะโปรด
จนตลอดชั่วลูกและหลานเหลน
เพราะผู้แทนสันทัดและจัดเจน
ในกฎเกณฑ์หน้าที่มีวินัย

'O, it is excellent
To have a giant's strength,
But it is tyrannous
To use it like a giant'

(Shakespeare)

เป็นผู้แทนแสนดีมีเอกสิทธิ์
อันแรงฤทธิ์ประจักษ์เหมือนยักษ์ใหญ่
แต่ถ้าใช้แรงหักอย่างยักษ์ใช้
จะเป็นภัยแก่ระบอบอันชอบธรรม

พ. พ. พ. พ. พ.

พลตรี พระยาอนุภาพไตรภพ
รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๒

ความรู้จักเพื่อนพ้องสหาย, ความรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น,
ความเห็นประโยชน์ของส่วนรวมยิ่งกว่าของส่วนบุคคล และความมีน้ำใจ
กว้างขวาง เป็นแหล่งเกิดแห่งความสามัคคี ซึ่งนักประชาธิปไตยสมควร
ฝักใฝ่ใจ หรือพยายามให้มีในตนเป็นอย่างดีที่สุด.

พลตรี อนุภาพ ไตรภพ

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คำนำ

หนังสือรัฐสภาสาร ที่มาสู่ท่านผู้อ่านบัดนี้ ว่าตามรูปเรื่องและรสเรื่อง อาจเป็นที่ไม่น่าพอใจท่านผู้อ่านอยู่บ้างก็ได้ จึงขอแถลงไว้ในที่นี้

ความประสงค์อันแท้จริงของรัฐสภาสาร นั้นคือ จะเสนอความมุ่งหมาย การอันเห็น้อยากด้วยความเคร่งค้ำนึ่ง และผลที่ประเทศชาติได้รับจากการที่ทรง การณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้มีสภาฯ ตามรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่จะเปรียบเทียบ มาแล้วกับปัจจุบัน หากแต่จะเทียบให้พอเห็นได้ว่า แท้ที่จริงจากผลงานนั้น บัดนี้ได้สืบทอดคติแต่โบราณกาล ตั้งพระดำรัสอันปรากฏในศิลาจารึก แห่ง ขุนรามคำแหงว่า “เมื่อชั่วพ่อกู กุขำเรอแก่พ่อกู กุขำเรอแก่แม่กู.....” ดังนี้ กติไทยเป็นธรรมเช่นนั้นเพียงใด กติไทยบัดนี้ โดยรัฐสภานี้ ย่อมพากเพียร เป็นอย่างนั้น เรามีความเคารพสักการะต่อท่านผู้ทำประโยชน์แก่ชาติของเรา ซึ่งแท้ ๆ ประโยชน์ให้แก่ตัวเรา เราต้องตอบแทนพระคุณของท่านอย่างน้อยด้วยรัฐสภานี้ เป็นการสำแดงผลจากบรรพบุรุษของเรา

ประการหนึ่ง เราไม่เข้าผู้ลัก มักผู้ซ่อน งานของสภาผู้แทนราษฎร แท้ ๆ ทั้งโดยเจตนาและหลัก ย่อมเป็นผลเป็นประโยชน์ต่อราษฎรทั้งสิ้น ความนิยม ในหลักการแห่งสภาผู้แทนราษฎร ไม่ใช่มาขึ้นมาทำกันขึ้นใหม่ เราเลื่อมใสใน บรุษไทยของเรา เราดำเนินตามรอยของท่าน อดีต ปัจจุบัน และอนาคต จะ ยากจากกันมิได้

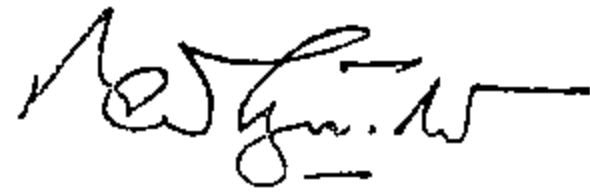
การถือหลัก บางทีจะทำให้ผู้เร่งเห็นว่าเราก้าวช้าเกินไป แล้วการเร่งก็จะ ให้ผู้ถือหลัก เห็นว่าเราก้าวเร็วเกินไป จะไม่พูดตามภาษาที่ว่า “ช่วยไม่ได้” ในเมื่อ เราเข้าใจว่าเราไม่ได้ช่วย หรือควรที่เราจะเข้าใจว่าไม่ได้ช่วย แต่เราขอให้ท่านผู้อ่าน พึงจงช่วยเรา ด้วยการพิจารณาการงานอันแท้จริงของเรา และระงับเสียซึ่งอคติ เท่านั้น

ไม่เป็นการเกินไป ที่เราขอยืนยันว่า รัฐสภาสารกำเนิดขึ้นจากความดำริ ของ พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เมื่อมาตรงกับจิตใจของเรา

LI RT

งานนี้จึงเริ่มขึ้น โดยได้รับอนุมัติของท่านผู้นั้น อนุมัติอย่างไร? อนุมัติให้กระทำและ
ในแนวทาง “ไม่เข้าผู้ลัก มักผู้ซ่อน” แม้จิตใจของบรรดาผู้ประกอบงานรัฐสภาสารน
จะเป็นมาแต่ก่อนในหลักการเหล่านี้ก็ตาม แต่การดำเนินงานย่อมประสิทธิโดยผู้ใหญ่
และประชาชนโดยท่านทั้งหลายทั้งปวงผู้มีความดีงามตามอัธยาศัย
ฉะนั้น ขอท่านผู้มีมุทิตาจิต โปรดพิจารณางานของเรา อันใดเป็นการสมควร
เรจักกระทำตามคำสั่งแจงแนะนำของท่านเสมอ ขอความสวัสดิ์จงมีแต่ท่าน.

(นายเจริญ บันทโร)
หัวหน้าคณะอำนาจการ

ลคฺุฎีประชาธิปไตย
(สททลวีกกิลิตฉฉฉฉ)

ไทยอารยชนกกลอติปไตย
เหนือแผ่นดินไมทไทย ผยอง
เสรีสิทธิขอมระบอบมทละบอง
รัฐธรรมนุญครอง ประเทศ
มีเอกองค์พระประมุขประคองนยเนตร
ส่องสุดสกลเขต สยาม
ลคฺุฎีรัฐศาสนะ ไทยและราษฎระยาม
กอบกิจเจริญคาม นิคม
ลคฺุฎีมคคพิริยคุณประคองรัฐประสม
สามเกลียวตเกลียวกลม บคลาย
ลคฺุฎีรวมเศวรัตนะครัยประไพพิทยะฉาย
ใจสัดว้มะลายหาย มุทัน
รักษาองค์พระประมุขเสพตขกนันทน์
ไว้ โรคพยาธิสร- พกัย
ชีกชาติศาสนะสวัตคือน้ทวะกษัย
ท้วดินประเทศไทย สราญ
จวมสมัยได้สภกษัยจะเมิก “รัฐสภาสาร”
เพื่อกิจเสมอสมาน นิกร
เผยแผ่ประชาธิปไตยมตุงจิตนุสร
ราษฎรวิ้วมภวาทร เสนอ
ข้านางสัดยะมันกคัญญตมะบ่าเรอ
ชาติศาสนกษัยตริยเลอ พระคุณ
ขอรตพจนเฟื่องกระเดื่องกิตติคุณ
เลื่องโลกประลือคุณ ขจร.

คณะหนังสือพิมพ์ รัฐสภาสาร

ญ

ประณมฤกษ์ “รัฐสภาสาร”

ประณมฤกษ์ ๑๔
ศิริสวัสดิศฤกษ์ศรี
สมภพของผองยศพะยาน
ศิริสวัสดิศฤกษ์มั่ง -
วิชัยประกายกิติประไพ
ศิริสวัสดิศฤกษ์ศรี -
วิชัยประสิทธิ์กิจประเดิม
วิชัยอนุภาพคุณะมทิท -
วิชัยโลกกษะพะยาน
วิชัยมานุภาพคุณะตลก
วิชัยและพ้านิตยะแสน
วิชัยมานุภาพศิริธภา
วิชัยเกษตรคุณะอนันต์
วิชัยอนุภาพพิพิธะพล
วิชัยนิตินสุระพิฆาน
วิชัยสุวรรณวณูศรีระศักดิ์ -
วิชัยวิชัยประภาพคุณะพระศรี
วิชัยองค์ประธานสกละเทพ
วิชัยคุณอดุสยะมทัศน์
วิชัยวิชัยอมพรบวรศิริสวัสดิ -
วิชัยวิชัยและวัชรนิตยะไฉญ์
วิชัยวิชัยวิชัยประเดิมกิจประกอบ
วิชัยวิชัยประสิทธิ์พิทยะสาร

ศิริเกิดตระการกานต์
ศุภะยทพิบุลย์ไบ ฯ
ศุภะฤกษ์เดลิ้งชัย
และประภาพพิจิตรเจิม ฯ
ศิริพัฒน์พิพิธเฉลิม
ศุภะลลิตเลมบงสาส์น ฯ
ศิริพิชัยชัยชาญ
ศิริวิฆานะพิฆานแมน ฯ
ศิริดวงประทีปแดน
ศุภะโสทรจมนอนันต์ ฯ
ศุภะสวัสดิ์วันไกวล์ย์
วิชัยร่วมฤกษ์กาล ฯ
ศิริศักดิ์เกรียงหาญ
ศิริพิพิธะโลกประเมินมี ฯ
ศิริพิเศษพิศาลศรี
วิชัยครองและบ้องกัน
“ไทยรัฐ” คุณานันต์
วิชัยพระเมตตมะเตียงไทย ฯ
ศิริสมังคลาภิสัย
วิชัยธรรมพิสุทธิสาส์น ฯ
วิชัยธรรมประเดิมการ
ศิริสวัสดิ์พิพัฒน์นา ฯ

ฉบับที่ ๑๖

- ๑) สุ่มหุคพิศุทธิภา
อำนาจอวยเอิกฤกษณ์มัย ฯ
- ๒) หวนจิตคิดถึงปาง ไกล -
เหตุการณี่ลวงตย์นัยนมา ฯ
- ๓) คิดยเห็นยเริ่มกรรม
๒๔ มิถุนายนนิม ฯ
- ๔) วันฤกษ์เบิกชัย ไกรกรรม
บัตติชาติประกาศณะเคิมการ ฯ
- ๕) เกิดมีวิบุรุษชุกหาญ
ประกอบกรณีย์ วิโร ไกร ฯ
- ๖) เปรียบอย่างปางอรุโณทัย
รตม์ประภาพรรณพิมล ฯ
- ๗) ครอบคหวงอหทัย ไชคด
บัลลัทวากาสารสม ฯ
- ๘) คณะก่อการปาน “อรุณ” นิยม
สัคมราชบาทอหทัย ไชแสง ฯ
- ๙) อุปมาอุปมัย ไชแสงตง
จารึกจำเนียรเสถียรกาล ฯ
- ๑๐) น้อม ไทสัคมะราชมาน
สมโภชน์พระเกียรติกิจการ ฯ
- ๑๑) พระผู้ดวง “อหทัย” บวร
คือฉัตรรัฐธรรมนุญจรรุณมัย ฯ
- ๑๒) ยังกิจพิรภาพเกรียง ไกร
ให้ลุล่าฤทธิสถิตสม ฯ

ศุภะมังคลา

ลำดับกษัตย์

เห็นขันวันนำ

รัฐธรรมนุญสม -

ตลชะชีพเอภาการ

นำอุษาแสง ไช

ยังประภาพพิณผล

นิยามความสม

ไว้ประวัคตวิสต์แจ้ง

บุชิตสมภาว

เบกหล้าสถาพร

แห่งคณะวิโร ไทย

สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช ผู้ทรงให้กำเนิดสถาบันที่ตั้งแห่งสภาผู้แทนราษฎร

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประวัติและพระราชประสงค์ ในการสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม

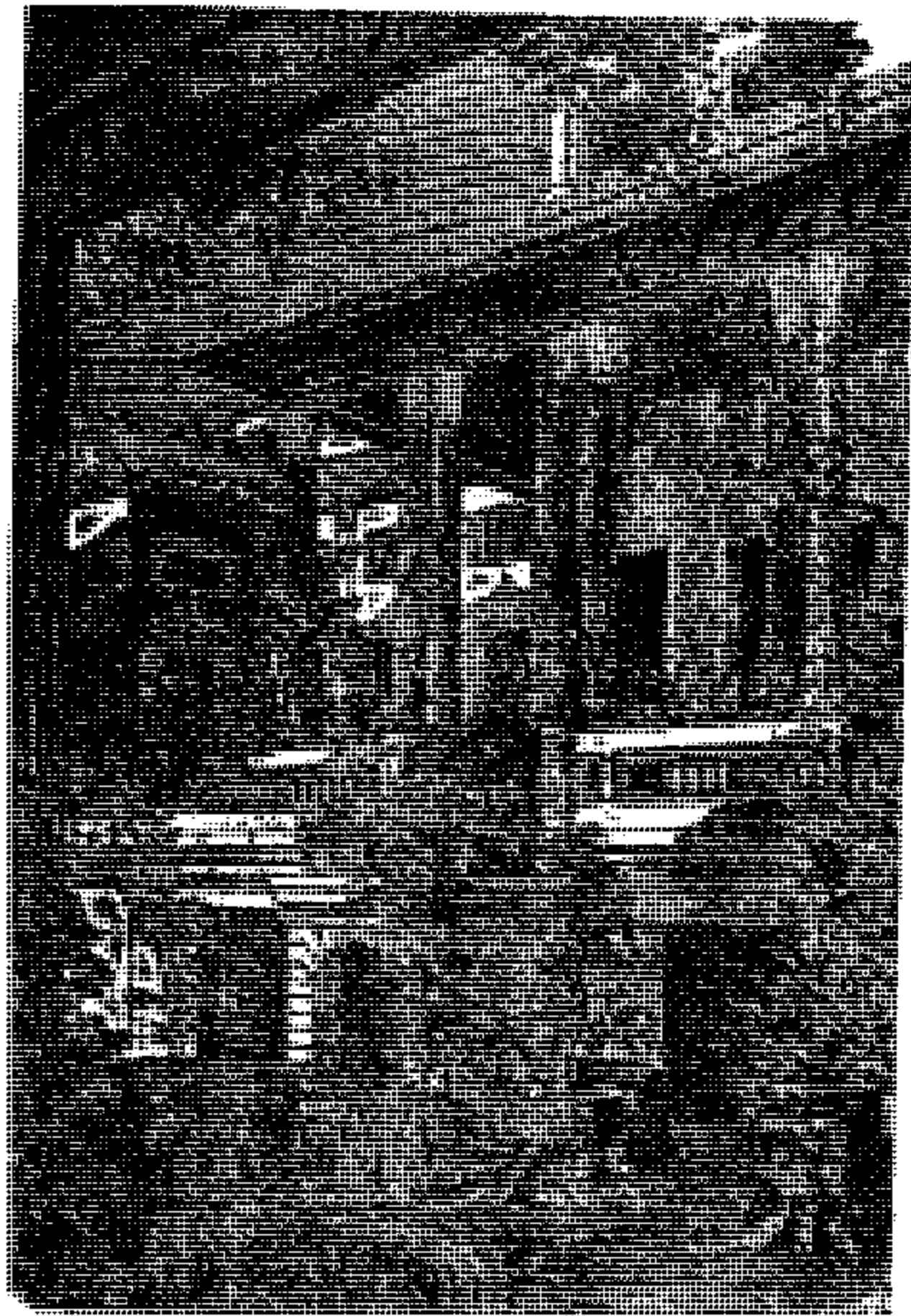
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงดำริว่า จำเดิมแต่ได้สร้างสวนดุสิตมาบรรจบครบ ๑๐ ปี มีพระที่นั่งอัมพร
พระที่นั่งวิมานเมฆ พระที่นั่งอภิเศกดุสิต เป็นที่ประทับสำราญพระราช
เสด็จประทับอยู่ที่วังสวนนี้โดยมาก พระที่นั่งที่ได้สร้างไว้ไม่กว้างขวาง
พอพระราชพิธี แลการซึ่งเป็นราชประเพณีอันควรจะทำในวังนี้ได้ จึง
ทรงดำริจะสร้างท้องพระโรงขึ้นใหม่แทนท้องพระโรงฝ่ายบูรพทิศซึ่งมีนามปรากฏ
พระที่นั่งอนันตสมาคมในพระบรมมหาราชวังนั้น ในเบื้องบูรพทิศแห่งพระที่นั่ง
จึงพระราชทานนามตามพระที่นั่งเดิมว่าพระที่นั่งอนันตสมาคมให้คงนาม
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระที่นั่งอันเป็นท้องพระโรง
อนันต
การที่จะสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
หม่อมราช (ปั้น สุขุม) เป็นผู้อำนวยการ พระยาประจักษ์กิจวิจารณ์ (โอ
) เป็นผู้ช่วย ทำโดยฝีมือช่างชาวอิตาลี คือ นาย ชี. อาร์เลกรี นาย อี.
เป็นอินยิเนียร์ นายแอมตามาโย นายเอริโกดี เป็นนายช่างแบบได้เริ่ม
สร้างพระพุทธศักราช ๒๔๕๐ อันเป็นปีที่ ๔๐ ในรัชกาลของพระองค์แล้วสำเร็จ
เมื่อปีพระพุทธศักราช ๒๔๕๘ อันเป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาประชาธิปก พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.

๘

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระที่นั่งอนันตสมาคมองค์แรก

(ในพระบรมมหาราชวัง)

*

พระที่นั่งอนันตสมาคม (สองชั้น อยู่ตรงพระที่นั่งสุทไธสวรรย์เข้ามา) เป็นห้องพระโรง ท้นหน้าไปทิศตะวันออก มีมุขด้านหน้า ๓ มุข มุขกลางยาว ๓ ห้อง แต่มุขเหนือมุขใต้เป็นมุขโถงห้องเดียว (ถึงรัชกาลที่ ๕ ฝ่อมุขกลางยาวออกไปหาพระที่นั่ง สุทไธสวรรย์ ไว้ทางในระหว่างพระที่นั่งทั้ง ๔ พอเด็จพระบรมมหาราชวังแต่โดยปรกติทอดสะพานข้ามทางนั้น เป็นทางเสด็จพระที่นั่งสุทไธสวรรย์).....จากประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๕

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ผู้เขียนจดพระราชพิธีไทย

“ข้าพเจ้า ได้อธิษฐานใจอยู่เสมอ ขอให้เราทั้งหลายรักชาติ ขอให้เรา
รักศาสนา ขอให้เราทั้งหลายรักพระมหากษัตริย์ ขอให้เราทั้งหลายรัก
กันและกัน แล้วเว้นการควรเว้น หมั่นประพฤติการควรประพฤติ ให้สมควรแก่ความ
เป็น ในวัตถุประสงค์ที่กล่าวนี้ พร้อมด้วยสามัคคีเปรมฉันทน์ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ประการ.....”

พระยาพรหมพจนานิก

ความเป็นมาของรัฐสภาไทย

บันทึกโดย

นายประเสริฐ บัณฑิตกุล

ธรรมศาสตร์บัณฑิต

ผู้บันทึกเรื่องนี้ เป็นข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสืบเนื่องมาแต่ต้นจนปัจจุบันได้ค้นคว้ารวบรวมขึ้นไว้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของตน เราเห็นว่าเป็นเรื่องอันควรได้รู้กันทั่วไป จึงได้ขออนุญาตจากท่านผู้บันทึกนำมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือรัฐสภาสาร ขอขอบคุณท่านผู้บันทึกไว้ในที่นี้ด้วย.

บรรณาธิการ

ผู้บันทึก

เวลาว่างของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ตรงกับวันศุกร์ แรม ๖ ค่ำ เดือน ๗ ปีวอก ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้า

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

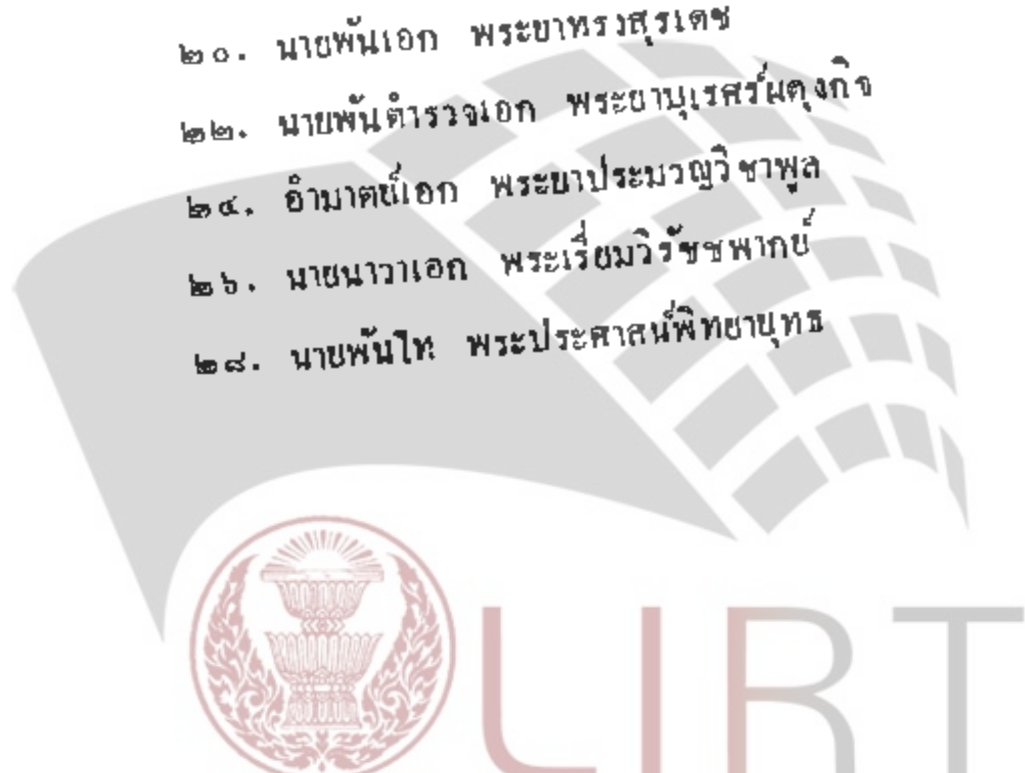
รัฐสภาสาร

เจ้าอยู่หัว อันเป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลนั้นและนับเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ ๗ ในพระราชวงศ์จักรี มีบุคคลคณะหนึ่งประกอบด้วยข้าราชการฝ่ายทหารบก ทหารเรือ พลเรือน และราษฎร ซึ่งใช้นามว่า “คณะราษฎร” ได้เริ่มลงมือทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพื่อจะขอรับพระราชทานรัฐธรรมนูญ ไซ้เป็นหลักในการปกครองประเทศ

ครั้นวันที่ ๒๗ มิถุนายน จึงได้ มีประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ และโดยบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองประเทศฉบับนี้ สภาผู้แทนราษฎรก็ได้เกิดขึ้น

สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น มีบัญญัติไว้ในธรรมนูญการปกครองประเทศว่า สมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๑ (นับแต่วันใช้ธรรมนูญนี้เป็นต้นไป จนกว่าจะถึงเวลาที่มีสมาชิกประเภทที่ ๑ คือภายใน ๖ เดือน นับแต่วันใช้ธรรมนูญการปกครองของประเทศหรือจนกว่าการจัดประเทศเป็นปกติเรียบร้อย) ให้คณะราษฎรซึ่งมีคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารเป็นผู้ใช้อำนาจแทน จัดตั้งผู้แทนราษฎรชั่วคราวขึ้นเป็นจำนวน ๗๐ นาย เป็นสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร และในวันที่ ๒๘ เดือนเดียวกันนั้นเอง คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารก็ได้ตั้งผู้แทนราษฎรชั่วคราวขึ้น มีจำนวน ๗๐ นาย ดังมีรายนามต่อไปนี้

- ๑. มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาวงศาอนุประพัทธ์
- ๒. มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
- ๓. มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพิชัยญาติ
- ๔. มหาอำมาตย์โท พระยาเทพวิฑูรพหุศรคาบตี
- ๕. มหาอำมาตย์โท พระยามโนปกรณนิติธาดา
- ๖. มหาอำมาตย์ตรี พระยามานวราชเสวี
- ๗. มหาอำมาตย์ตรี พระยาตรีวิสารวาจา
- ๘. มหาอำมาตย์ตรี พระยาไชยยศสมันตี
- ๙. มหาอำมาตย์ตรี พระยามณฑการุราช
- ๑๐. นายพลตรี พระยาประเสริฐสงคราม
- ๑๑. นายพลตรี พระยาอินทวิจิตร
- ๑๒. มหาอำมาตย์ตรี พระยาปริชาตสุนทร
- ๑๓. นายพลเรือตรี พระยาสุรยุทธเสนี
- ๑๔. มหาอำมาตย์ตรี พระยาวิชัยราชสุนทร
- ๑๕. นายพันเอก พระยาวิจิตรชลธี
- ๑๖. มหาอำมาตย์ตรี พระยาอุทธีอัคเณย์
- ๑๗. นายพันเอก พระยาประเสริฐสุนทร
- ๑๘. นายพันเอก พระยาอนุมานราชธน
- ๑๙. นายพันโท พระประพิณพนุท
- ๒๐. นายพันเอก พระยาพรหมสุรเดช
- ๒๑. นายพันเอก พระยาสุรเสวี
- ๒๒. นายพันเอก พระยาประมวญวิชาพล
- ๒๓. นายพันเอก พระเรือมวิรัชพากย์
- ๒๔. นายพันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ
- ๒๕. นายพันเอก พระสุธรรมวินิจฉัย

- ๓๐. พันตำรวจโท หลวงแสงนิติศาสตร์
- ๓๑. นายนาเวศ หลวงสุภชลาศัย
- ๓๒. นายพันตรี หลวงสินาคโบริรักษ์
- ๓๓. อำมาตย์ตรี หลวงประดิษฐมนูธรรม
- ๓๔. นายพันตรี หลวงนฤเบศร์มานิต
- ๓๕. รองอำมาตย์เอก หลวงเทศสหกรณ์
- ๓๖. รองอำมาตย์เอก หลวงสุนทรเทพหัตถิน
- ๓๗. รองอำมาตย์เอก หลวงบรรณกรโกวิท
- ๓๘. รองอำมาตย์เอก หลวงอรรถกิตติกิจาร
- ๓๙. รองอำมาตย์เอก หลวงโกวิทอภัยวงศ์
- ๔๐. รองอำมาตย์เอก ศิว ลพานุกรม
- ๔๑. รองอำมาตย์เอก หม่อมหลวงอุดม สนิทวงศ์
- ๔๒. รองอำมาตย์โท ทวี บุญเขตต์
- ๔๓. รองอำมาตย์โท ชูชีพ บิณฑานนท์
- ๔๔. นายเนบ พหลโยธิน
- ๔๕. นายจเรชย สุวรรณหัตถ์
- ๔๖. นายสงวน ตุลารักษ์
- ๔๗. นายหงวน ทองประเสริฐ
- ๔๘. นายจรูญ ณ บางช้าง
- ๔๙. นายมังกร สามเสน
- ๕๐. นายสวัสดิ์ ไสยสิทธิ์

- ๓๐. อำมาตย์โท พระวุฒิสถาตร์เนติญาณ
- ๓๑. นายนาเวศ หลวงสินธุสงครามชัย
- ๓๒. นายพันตรี หลวงพิบูลสงคราม
- ๓๓. อำมาตย์ตรี หลวงกหกรรรมบดี
- ๓๔. นายเรือเอก หลวงดำรงนาวาสวัสดิ์
- ๓๕. รองอำมาตย์เอก หลวงดำรงอิสรวรรค
- ๓๖. รองอำมาตย์เอก หลวงเดชาติวงศ์รวีวัฒน์
- ๓๗. รองอำมาตย์เอก หลวงอรรถสารประสิทธิ์
- ๓๘. รองอำมาตย์เอก หลวงชำนาญนิติเกษตร
- ๓๙. รองอำมาตย์เอก หลวงอภิรมย์ โภษากร
- ๔๐. รองอำมาตย์เอก ประจวบ บุนนาค
- ๔๑. รองอำมาตย์เอก ประบุร ภมรมนตรี
- ๔๒. รองอำมาตย์โท จรูญ สืบแสง
- ๔๓. นายวิลาศ โอสถานนท์
- ๔๔. นายศิริเรก ชัยนาม
- ๔๕. นายชล สมานนท์
- ๔๖. นายชิม วีระไวทยะ
- ๔๗. นายมานิต วสุวัต
- ๔๘. นายเนตร์ พูนวิวัฒน์
- ๔๙. นายชุ่มใจ กุศลกุล
- ๕๐. นายบรรจง ศรีจรูญ

ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา สภาผู้แทนราษฎรได้
 เป็นครั้งแรก ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

ก่อนดำเนินการประชุม เจ้าพระยามหิธร เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น
 พระกระแสรับสั่งมาเปิดประชุม มีความสำคัญว่า
 “วันนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมเป็นครั้งแรก นับว่าเป็นการสำคัญอันหนึ่งใน
 ประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เป็นที่รักของเรา ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านทั้งหลายคงจะตั้งใจที่จะช่วย
 ร่วมกันทำงานเพื่อนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศสยามสืบไป และเพื่อรักษาความ
 สันติของ ไทยไว้ชั่วฟ้าและดิน ข้าพเจ้าขออำนวยพรแก่บรรดาผู้แทนราษฎรทั้งหลายให้
 ร่วมมือกันทำงานอย่างดี กาลังปัญญา เพื่อจะได้ช่วยกันทำการให้สำเร็จตามความประสงค์ของ
 และของท่านซึ่งมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันทุกประการ เทอญ”

พระยาพหลพลพยุหเสนา

มนูธรรม ดำรงตำแหน่งเป็นการชั่วคราวไป
พลางก่อน

เมื่อที่ประชุมได้เลือกประธาน รอง
ประธาน และ เลขาธิการแล้วก็ ได้เลือก ประธาน
คณะกรรมการราษฎร (นายกรัฐมนตรี) และ
กรรมการราษฎร (รัฐมนตรี) ต่อไป

• โดยที่ธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน
มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า ให้สภาเลือกตั้งสมาชิก
ในสภาผู้หนึ่งชั้นเป็นประธานกรรมการ และให้
ผู้เป็น ประธานนั้น เลือก สมาชิก ใน สภาอีก ๑๔
นายเพื่อเป็นกรรมการ การเลือกนี้เมื่อได้รับ
ความเห็นชอบของสภาแล้วให้ถือว่าผู้ได้รับเลือก
เป็นกรรมการของสภา

ต่อจากนั้น นายพันเอก พระยา-
พหลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะผู้รักษาพระนคร
ฝ่ายทหาร ได้กล่าวมอบงานการปกครองแผ่นดิน
ที่คณะราษฎร ได้ยึดไว้ให้แก่สภาผู้แทน ราษฎร
ณ บัดนั้น

ครั้นแล้วที่ประชุม ได้เลือก

มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาธรรม-
ศักดิ์มนตรี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

นายพลตรี พระยาอินทวิจิต เป็น
รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนเลขาธิการของสภานั้น ประธาน
สภาได้ขออนุมัติต่อที่ประชุมให้ หลวงประดิษฐ-

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

LIART

ผลของการเลือกปรากฏว่า ประธาน
สมการราษฎร ได้แก่ พระยามโน
ปิตุชาดา ส่วนกรรมการราษฎรอีก ๑๔
ประธานคณะกรรมการราษฎรได้
และได้รับความเห็นชอบจากสภา
ก่อนเลิกประชุมในวันนี้ ที่ประชุมได้
พิจารณาข้อเสนอนี้ เพื่อร่างรัฐธรรมนูญ
ของอาณาจักรสยามฉบับชั่วคราวด้วย
โดยเหตุที่เจ้าพระยาอิทธิเดชมนตรี
สภาผู้แทนราษฎร ได้รับแต่งตั้งให้
เป็นหนึ่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ และ
เจ้าพระยาอินทรวชิตรองประธานสภา

พระยามโนปกรณนิติธาดา พระปกเกล้า

เจ้าพระยาพิชัยญาติ

ผู้แทนราษฎร ต้อง ไปรับราช
ทานตั้งสองนิจ ได้กราบบทวาย
ตำแหน่งประธานและรองประธาน
ต่อมาในวันที่ ๒ กันยายน
ที่ประชุมได้เลือก เจ้าพระยาพิชัยญาติ
ประธานสภาผู้แทนราษฎร
นายพลเรือตรี พระยาครุฑ
เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
การประชุมสมัยนี้ สภาได้ พิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธ
ศักราช ๒๔๗๕ จนเสร็จ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระ
พระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว ได้เสด็จออกพระราชทาน ณ พระที่นั่ง
อนันตสมาคม ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕

LIERT

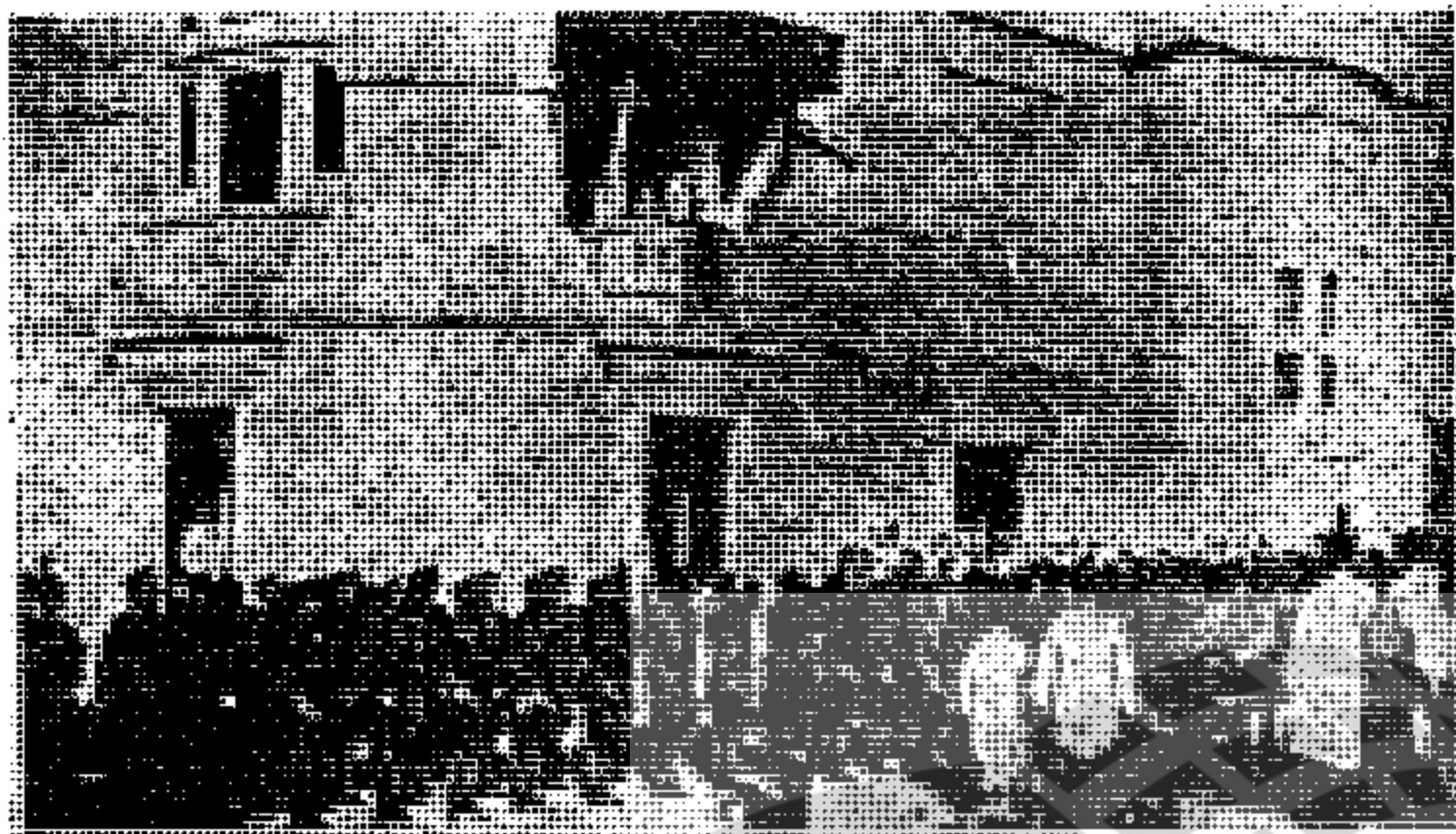

ส่วนหนึ่งแห่งมหาสมาคม ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

ในการ พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อาลักษณ์ ได้อ่านคำ พระราช-
ปรารภรัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักร
สยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ในท่าม
กลางที่ประชุม ดังต่อไปนี้

“คุณมัสสุ พระพุทธศาสนกาลเป็น
อดีตภาค ๒๔๗๕ พระราชา ปัจจุบันสมัย
จันทร์คตินิยม ปลระวังคสมพัทธ์ร มฤค-
ศิรมาล ศุภลักษ์เตรสดีถิ สุริยคคิกาล
อันวาคมมาล ทคมลรัตน สนิवार โดย
กาลบริจเฉต

พระ บาทสมเด็จ พระปร มินทร์
มหาประชาธิปกมหันตเคชนคิลกรามาธิบติ
เทพยปรियมหากราวังค อสัมภินพงค

เสด็จออกมุขเด็จ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

LIART

บุรรัตนราชนิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ อุทิศสุชาติคฤหบดี
 จักรบรมนาถ จุฬาลงกรณราชวรังกุล มหามกุฏวงศวิสุทธิราชธรรมเทศพิ
 ภาณินิพนธ์ อุดยฤทธิญาณิรหาร บุรพาธิกรวิสุทธิค ตันยลักษณะวิจิตรเสาวภาคย
 มหาชโนตมางคมาณฑ สนิมตสมันตสมาคม บรมราชสมภาร ทิพยเทพา
 ภาณคเณศวรคณอดุลยศักดิ์เดช สรรพเทพเวศปรัยานุรักษ์ มงคลรัตน์เนมาหวัย สุโขทัย
 ภาณวิภาณวิศิษฏศึกษาเดชนาวุธ วิชยยุทธศาสตร์โกศล วิมลนรยพินิต สจวิตสมาจาร
 ภาณประดิภาณสุนทร ประวรศาสตร์โนปลตมภก มุลมุขมาตยวรนายนกมหาเสนาณี สราชนาวิ
 ภาณพิทยมจร บรมเชษฐโชทรสมมต เอกราชยยศสถิตยบรมราชสมบัติ นพปฏิตเศวตฉัตร
 ภาณวิจิตรโนปลักษณ์ มหาบรมราชาภิเศกาภิเศกต์ สรรพศทศวิชาติเดโชไชย สกลมโหด
 ภาณวิจิตรมโนทร มเหศวรมหินทรมหารามาราชวโรดม บรมนาถชาติอาชัญญาครัย พุทธา
 ภาณวิจิตรนารักษ์ วิชยภูศักดิ์อักษรนเรศวราชบดี เมตตากกรณาคีตลหฤทัย อโนปไมยบุนยการ
 ภาณวิจิตรมหาวิชิธาธิบดีนทร ปรมินทร์ธรรมิกมหาราชาราช บรมนาถบพิตร พระปกเกล้า

สมเด็จพระเอกอภิมหาพรหมมุนีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงคณวรวงศ์
 กรมหลวงชินวราลงคณวรวงศ์ ผู้แทนนาาประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เสนาบดีราชบริพาร เจ้าเมือง
 และข้าราชบริพารพร้อมกันโดยอนุกรม

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ประกาศความพระราชปรารภว่า ข้า
 ราชบริพาร พลเรือน และอาณาประชาราษฎร์ของพระองค์ ได้นำความขึ้นกราบบังคนทูล
 ขอพระราชทานรัฐธรรมนูญเพื่อให้สยามราชอาณาจักรได้มีการปกครองตามวิสัย
 ของประเทศในสมัยปัจจุบัน

ทรงพระราชดำริเห็นว่า สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินในพระบรมราชจักรีวงศ์ ได้เสด็จ
 เสด็จพระราชดำเนินสยามพิภพทรงดำเนินพระราโชบายปกครองราชอาณาจักร ด้วยวิสัยสมบูร
 ณาธิปไตย ภายใตศพิทธราชธรรมจรรยา ทรงทำนุบำรุงประเทศให้รุ่งเรือง ไพบูลย์
 สมบูรณ์ ๑๕๐ ปี บริบูรณ์ ประชาชนชาวสยามได้รับพระบรมราชบริหารในวิสัยความเจริญ
 วัฒนาการโดยลำดับ จนบัดนี้มีการศึกษาสูงขึ้นแล้ว มีข้าราชการประกอบด้วยวิบุ
 ติคุณูปการสามารถนำประเทศชาติของตน ในอันที่จะก้าวหน้าไปสู่สากลอารยธรรม

แห่งโลกโดยสวัสดิ์ สมควรแล้วที่จะพระราชทานพระบรมราชโองการให้ข้าราชการและประชาชน
 ของพระองค์ ได้มีส่วนมีเสียงตามความเห็นดีเห็นชอบ ในการจรโลงประเทศสยามให้
 วัฒนาการในภายภาคหน้า จึงทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทาน
 รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามตามความประสงค์ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช
 ๒๔๗๕ เป็นการชั่วคราว พอให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการราษฎร ได้จัดรูปงาน
 ดำเนินประกาศนโยบายให้เหมาะสมแก่ที่ได้เปลี่ยนการปกครองใหม่ ครั้นแล้วโปรดเกล้าโปรด
 กระหม่อมให้สภาผู้แทนราษฎร ปรีกษา กัน ร่างพระราชกำหนดบท รัฐธรรมนูญอันจะพึง ตั้ง เป็น
 หลักถาวรแห่งประเทศชาติต่อไป ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการขึ้นคณะ หนึ่ง
 ประกอบการร่างรัฐธรรมนูญนั้น

บัดนี้ คณะกรรมการ ได้เรียบเรียงรัฐธรรมนูญ ฉบับถาวรลงของพระเดชพระคุณ สำเร็จ
 ลงด้วยดี นำเสนอสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาปรีกษาดังมติแล้ว
 จึงทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายคำปรีกษา แนะนำ ด้วย ความยินยอมพร้อม ที่จะตรา เป็นรัฐธรรมนูญ
 การปกครองแผ่นดินได้ เมื่อและทรงพระราชวิจารณ์ ถัดวันทั่วกระบวนความแล้วทรงพระราช
 ดำริเห็นสมควรพระราชทานพระบรมราชานุมัติ

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม สั่งให้ตรารัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรสยาม ประสิทธิ์ประสาทประกาศพระราชทานแก่ประชากรของพระองค์ ให้
 ดำรงอิสรภาพโดยโดยบริบูรณ์ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ขอให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรของเรานี้ จึงเป็นหลักที่สถาพรผลิตประติษฐาน
 สมรรถภาพอันประเสริฐ เป็นบ่อเกิดความผาสุกสันติคุณวิบุลยวาศีแก่อาณาประชาราษฎร ตลอดจน
 จำเนียรการประวัติ นำประเทศสยามบรรลุสรรพพัฒนาชัยมงคล ขนเณกคุณผลสถกฤเกียรติยศ
 มโหฬาร ขอให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้งทหารพลเรือน ทวยอาณาประชาราษฎร
 จงมีความสมัครสโมสรเป็นเอกฉันท์ ในอันจะรักษาปฏิบัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม
 นี้ ให้ยืนยงอยู่คู่กับสยามรัฐราชสีมา ตราบเท่าที่กาลปาวสาน สมดังที่พระบรมราชประณิธาน
 ทุกประการเทอญ”

เมื่อได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ก็พระราชทานแก่เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธาน
 สภาผู้แทนราษฎร และประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาสนอง
 พระราชปรีการพระราชทานรัฐธรรมนูญว่า

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูลพระกรุณาในนาม
ชนชาวสยามทุกถ้วนหน้า

ด้วยการที่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

โปรดเกล้าพระราชทาน รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักร สยาม ให้ประ ชาชนนิกร ได้ดำรง
ปฏิบัติโดยบริบูรณ์ ตั้งนโยมเป็นที่ชื่นชม ยินดี แห่งข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงเป็นล้นพ้น

ทุกอันเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ในการที่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง ได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทาน

เพื่อให้สยามราชอาณาจักร ได้มีการปกครองตามวิสัยอารยประเทศในปัจจุบัณั้น

ก็ไปโดยขาดความจงรักภักดีในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทก็หาไม่ แต่หากได้เป็น

ด้วยคุณอันแรงกล้าในการที่เรามีส่วนช่วยเหลือปลดเปลื้องพระราชภาระในอันที่จะจรโลง

ทรงเรื่องตัดเทียบอารยประเทศ

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงย่อมตระหนักด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมโดยแท้จริงตั้งนว่า การ

ปกครองราชอาณาจักรด้วยวิสัยสมบูรณ์าณาลิทธิราชนั้น เป็นการจำเป็นอย่างยิ่งในสมัยที่ประชา

ชาติไม่เจริญการศึกษา สมเด็จพระราชาธิบดีต้องดำเนินรัฐประศาสน์นโยบายประจัญต่อเหตุ

อันใหญ่บรรดามี นับว่าทรงรับพระราชภาระหนักอย่างใหญ่หลวง แต่ด้วยเดชพระบัญญา

ปกเกล้าของ พระมหากษัตริย์ราชาเจ้า ในปาง ก่อน ๆ ลียบตลอดมา ได้ทรง นำสยาม

ทรงเรื่องตามกาลสมัย ประชาชนจึงได้รับพระราชทานการศึกษาเข้าสู่อารยภูมิ ซึ่ง

ทรงพระราชปรารภอยู่แล้ว ที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญ แต่ความซอ้นข้าพระพุทธเจ้า

มิได้หยุดยั้งถึงพระปรีชาญาณอันสุขุมคัมภีรภาพ จึง ได้กราบบังคมทูลพระกรุณา ด้วย

บัดนี้ เป็นที่ประจักษ์แก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงแล้วว่า ทรงมีพระราชหฤทัยหวังดีใน

การบำรุงประชาราษฎร จึงมิได้ทรงถือว่าการที่ประเทศมีรัฐธรรมนูญปกครองนั้น จะเป็น

การอันพระบรมเดชานุภาพส่วนพระองค์ ตั้งน้แม้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งเลย เมื่อพระราช

บัญญาชวคราวแล้ว ยังได้ทรงอุปถัมภ์ทำนุบำรุงทุกอย่างทุกทางทรงเห็นว่าเกือกกลแก่

การปกครองนั้น ครอบงำจนถึงได้พระราชทานรัฐธรรมนูญถาวรอีกวาระหนึ่ง ในครั้งน

นี้ขอพระองค์ในใต้ฝ่าละออง ธุลี พระบาท เป็นธุ้ คุด ตุมจับ ใจข้าพระ พุทธเจ้า ทั้งปวงนี้ ชึ่ง นึก

รัฐสภา

อันเกล้าถนอมระหม่อมทรงรักชาติจริง ๆ ทรงเห็นแก่อาณาประชาราษฎร์จริง ๆ มิได้ทรงเห็นเหตุ
การกบฏปลุกย่อยประการอื่นซึ่งบังเกิดขึ้นเพราะเปลี่ยนการปกครองนั้นเป็นประมาณเลย ทั้งนี้ล้วน
เป็นพระบารมีที่ปกเกล้าปกกระหม่อมให้อุ่นใจมั่นคงตามประการ คือ พระปรีชาบารมี พระ
เมตตาบารมี พระขันติบารมี ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงนี้ขอถวายปฏิญาณเฉพาะพระภักดิ์ ว่า
เป็นผู้มีความจงรักภักดีในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเป็นเนืองนิตย์

“ในอวสานแห่งคำกราบบังคมทูลพระกรุณานี้ ขออำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ในสกลจักรวาลจง
อภิบาลใต้ฝ่าละอองธุลีพระ บาท องค์พระ ประมุข ของชาติ ให้ทรงเจริญ พระราช สิริสวัสดิ พิพัฒน์
มงคลพระชนมสุขทุกประการ เพื่อทรงพระราชบริหารสยามประเทศให้ถึงความเจริญรุ่งเรือง
ไพบูรณ์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรที่พระราชทานมาเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ”

ในวันเดียวกันวันที่ ได้รับพระราชทานรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการราษฎรก็ได้
กราบบังคมทูลออกจากตำแหน่งเพื่อให้เป็นไปตามวิถิต่างแห่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และ
ในวันนั้นเอง ได้มีประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ขึ้น
โดยมีพระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีร่วมคณะอีก ๒๐ นาย

รัฐบาล ได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ และ
ได้รับความไว้วางใจจากสภาในวันนั้นโดยคะแนนเป็นเอกฉันท์

วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ บัดประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ให้รอการใช้รัฐธรรมนูญบางมาตราและตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่ มีพระยามโนปกรณนิติธาดา
เป็นนายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีร่วมคณะอีก ๑๘ นาย ในวันนั้นได้มีคำแถลงการณ์ในการ
ปิดสภา ว่า

“รัฐบาลขอแถลงให้ประชาชนทราบเพื่อเป็นที่เข้าใจทั่วกันในเหตุผลอันสำคัญยิ่งซึ่ง
บังเกิดขึ้น กระทำให้ เป็นความจำเป็นที่ต้องปิดสภาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่
และรอการใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา

“ในคณะรัฐมนตรี ณ บัดนี้เกิดแตกกันเป็นสองพวก มีความเห็นแตกต่างกันและไม่
 จะคล้อยตามกันได้ ความเห็นข้างน้อยนั้นปรารถนาที่จะวางนโยบายเศรษฐกิจไปใน
 ลักษณะเป็นคอมมิวนิสต์ ความเห็นข้างมากนั้นเห็นว่านโยบายเช่นนั้นเป็นการตรงกัน
 กับธรรมเนียมประเพณีของชาวยุโรป และเป็นที่ยอมรับได้ โดยแน่นอนทีเดียวว่า นโยบาย
 นี้จักนำมาซึ่งความหายนะแก่ประชากรชาวยุโรป และเป็นมหันตภัยแก่ความมั่นคงของประเทศ

“ในคณะรัฐมนตรีซึ่งมีรัฐมนตรีถึง ๒๐ คน จะหวังให้มีความเห็นเหมือนกันไปทุกสิ่ง
 เสมอไปนั้นไม่ได้ ก็จริงอยู่ แต่ว่าถ้ารัฐบาลจักดำรงอยู่ในความสามารถบริหาร
 ราชการโดยเรียบร้อยแล้ว เป็นความจำเป็นยิ่งที่รัฐมนตรีทุกคนจักต้องเป็นผู้ที่มีความ
 เห็นต่างเกี่ยวกับนโยบายอันสำคัญ ๆ ความเป็นไปของคณะรัฐมนตรีในเวลานี้เป็นภาวะ
 ที่น่าวิตกหาหนทางแก้ไขไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นอยู่หรือจะเกิดขึ้นแก่บ้านเมืองใด และไม่ว่าจะมีรัฐบาล

“สมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎรในเวลานี้แล้ว ก็ประกอบด้วยสมาชิกที่แต่งตั้งขึ้น
 โดยสมมุติ สภานี้มีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ จนกว่าจะได้มีสภาใหม่โดยราษฎรเลือกตั้ง
 ขึ้นมา สภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่แต่งตั้งขึ้นชั่วคราวเช่นนี้ หากจะไม่ที่จะเพียรวาง
 นโยบายเศรษฐกิจใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงของเกาธันมืออยู่ใช้อยู่ประดุจเป็นการพลิกแผ่นดิน
 ในเวลาอันจะอ้างว่า ไม่ได้ทำหรือยังไม่ได้ ทำกฎหมายอันมีลักษณะไปในทางนั้นก็จริงอยู่
 แต่เห็นได้โดยชัดเจนแจ่มแจ้งว่ามีสมาชิกเป็นจำนวนมากคนมีความปรารถนาที่จะทำเช่นนั้น
 ไม่ยอมเลื่อมใสศรัทธาต่อรัฐมนตรีอันมีจำนวนข้างน้อยในคณะรัฐมนตรี

“ความแตกต่างกันในสภา ซึ่งมีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติกับคณะรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่
 บริหารการนี้ เป็นที่น่าอันตรายอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของประเทศโดยกระทำให้ราชการ
 เกิดความแยกแตกกันในรัฐบาล ก่อให้เกิดความหวาดเสียวและความไม่แน่นอนแก่
 บ้านเมืองทั่วไป

“ฐานะแห่งความเป็นอยู่เช่นนั้น จะปล่อยให้คงเป็นต่อไปอีกไม่ได้แล้ว ความปลอดภัย
 ของประชาชนเป็นกฎหมายอันสูงสุดไม่ว่าในบ้านเมืองใด และโดยคดีเช่นนั้นเท่านั้นที่ยังคับ
 ให้ออกข้อบังคับสภาและตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่

“รัฐบาลขอด้วยความซื่อหนึ่งว่า พระราชกฤษฎีกานี้ให้รอการใช้รัฐธรรมนูญแต่
 เพียงมาตราและเป็นการชั่วคราวเท่านั้น”

รัฐสภา

รัฐบาลที่ได้ตั้งขึ้นใหม่นี้หาได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรไม่ ทั้งนี้เพราะ
ได้ตั้งใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา และปิดสภาผู้แทนราษฎร
ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๕๘ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆ เสร็จไป คือ
ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๕๓ ฉบับ
รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๒๐ กระทู้

ครั้นวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๖ มีทหารบก ทหารเรือ และพลเรือนคนหนึ่ง
จัดการให้คณะรัฐมนตรีลาออกเพื่อให้มีการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ และ
ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม ๒๖ นาย ร่วมกันทำคำร้องขอต่อประธานสภาให้นำ
ความกราบบังคมทูลขอให้ทรงเรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร ในการนี้ประธานสภา
ก็ได้เดินทางไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งไกลกังวล หัวหิน โดยได้นำหนังสือ
กราบบังคมทูลขอให้ทรงเรียกประชุมไปทูลเกล้าฯ ถวายด้วย เมื่อได้กราบบังคมทูลพระกรุณา
แล้ว จึงได้มีลายพระราชหัตถ์เลขาตอบความว่าตั้งมี

“สวนไกลกังวล หัวหิน

วันที่ ๒๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

“ถึง เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“หมั่งลือลงวันที่ ๒๑ เดือนนี้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม ๒๖ นาย ยื่น
คำร้องขอให้เรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๒ โดยพลัน
ท่านเห็นเป็นการสมควรที่จะให้เปิดสภาเรียกประชุมวิสามัญนั้น ทราบแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็น
ความจำเป็นก็อนุญาตให้เปิดประชุมได้ตามความประสงค์

(พระปรมาภิไธย) ประชาธิปก ป.ร.”

ต่อมาสภาผู้แทนราษฎรก็ได้เปิดประชุมขึ้นอีก และได้เริ่มดำเนินการประชุมใหม่
ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๗๖ เป็นต้นไป

เมื่อคณะรัฐบาลอันมีพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นนายกรัฐมนตรี ได้กราบบังคม
ลาออกแล้ว ในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้นายพันเอก
พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีร่วมคณะอีก ๑๔ นาย

LI RT

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๗๖

มีความไว้วางใจในวันนั้น โดยคะแนนเป็นเอกฉันท์ สภาผู้แทนราษฎรได้เปิดประชุม
สามัญไปจนถึงวันที่ ๖ ธันวาคม จึงได้เปิดประชุม และวันนั้นนับเป็นวันประชุมครั้งสุดท้าย

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๓๐ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆ เสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๔๘ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๘ กระทู้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ ได้กระทำเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน

ตามจำนวนพลเมืองถือเกณฑ์ราษฎรสองแสนคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน การเลือก

ผู้แทนราษฎรในคราวนี้ เป็นการเลือก โดยทางอ้อมคือเลือกผู้แทนตำบลก่อนแล้วให้ผู้แทนตำบล

เลือกผู้แทนอีกชั้นหนึ่ง ผลการเลือกผู้แทนราษฎรปรากฏว่า ได้ผู้แทนราษฎร ๗๘ คน

พระราชกฤษฎีกากำหนดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ขึ้น เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๗๖

ให้เท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑

ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ได้มีพระราชกฤษฎีกาเปิดประชุมสมัยสามัญ ในการ

เปิดคราวนี้ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ได้

ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินไปทรงกระทำพิธีเปิดประชุม ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ด้วย

พระที่นั่ง

การเลือก
เจ้าพระยาธรรมาชคัยมุนี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

นายพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๑

นายพลโท พระยาเทพหัสดิน เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๒

คณะรัฐมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง เพราะสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ให้ความไว้วางใจ

และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา

เป็นนายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีร่วมคณะอีก ๑๗ นาย

รัฐบาลคณะนี้ ได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม

ได้รับความไว้วางใจในวันเดียวกัน โดยคะแนนเป็นเอกฉันท์

รัฐสภาสาร

โดยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร จึงได้ทรงประกาศพระราชกฤษฎีกาตั้งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครานุวัตติวงศ์ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๗๖ เป็นต้นไป

นายพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี

ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ได้กราบถวายบังคม ลาออกจากตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร เพราะป่วย ที่ประชุมจึงได้เลือก

นายพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ เป็น ประธานสภาผู้แทนราษฎรสืบแทนต่อไป ส่วน ตำแหน่งรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๑ ที่ว่างอยู่นั้น หาได้เลือกตั้งขึ้นไม่ จึงมีรอง ประธานแต่เพียงคนเดียว

ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาขยาย สสมัย ประชุม สภามัญญ์ ออกไป จน ถึง วันที่ ๓๑ มีนาคม จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาปิดสมัย ประชุม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม

๓๖ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๓๘ ฉบับ
รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๗๕ กระทู้

ในปี ๒๔๗๗ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสภามัญญ์ ในวันที่ ๑ สิงหาคม คณะรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๗๗ เพราะสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่เห็นชอบด้วยกับญัตติของรัฐบาล ซึ่งขอความเห็น

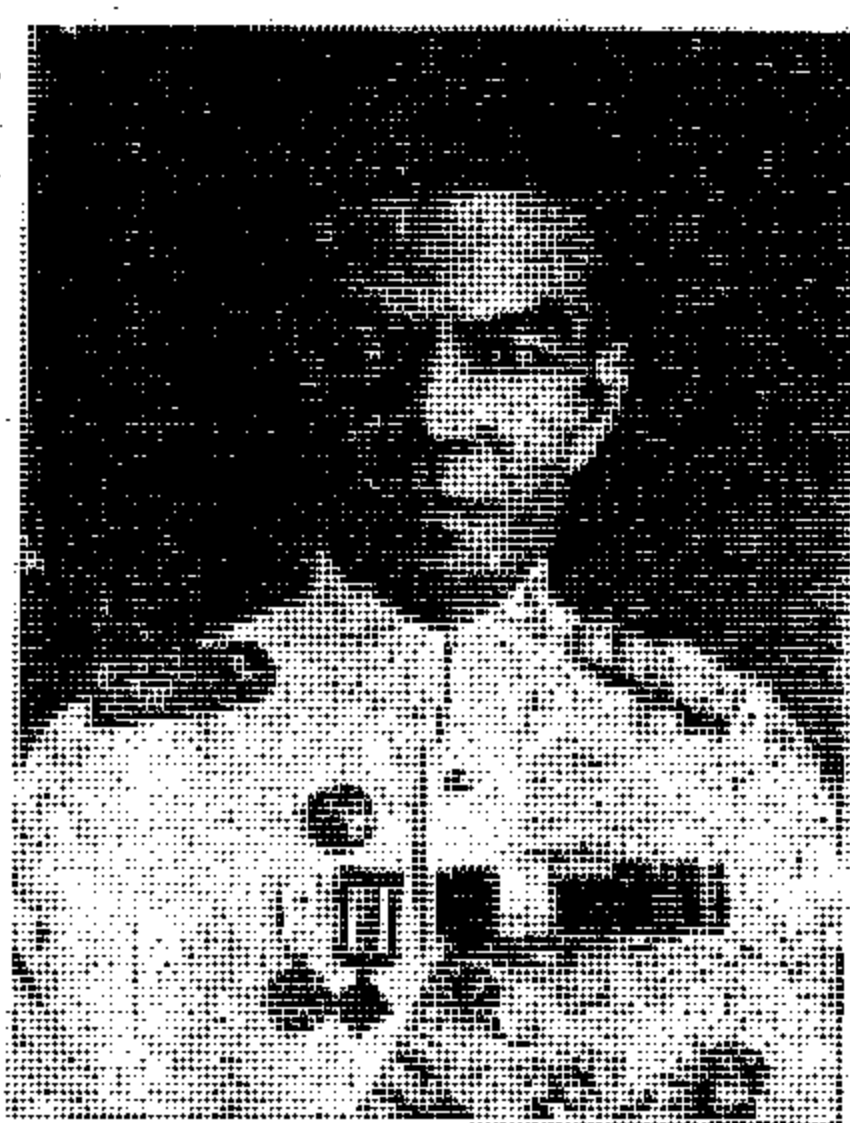

LIERT

กฎหมายตกลงระหว่างประเทศในการควบคุมจำกัดยาง และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีร่วมคณะ

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๔๗๗
ซึ่งมีความหวังในวันเดียวกันโดยคณะเป็นเอกฉันท์

โดยเหตุที่นายพลเรือตรี พระยา
ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้
พ้นจากตำแหน่ง เพราะ
ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการ ที่ประชุมจึงได้เลือก
พระยาศรีธรรมมาธิเบศ เป็น
สภาผู้แทนราษฎรสืบแทนต่อไป
ที่ประชุม นี้ ได้ยึดในวันที่ ๓๐

เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ

ที่ประชุมนี้ ได้มีการประชุม
พิจารณาเรื่องต่างๆ เสร็จไป คือ
ได้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็น
ฉบับ
รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก

ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยสามัญในวันที่ ๑๕ ธันวาคม
เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร
นายนาวาเอก พระเวียงวิรัชพากย์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๑
นายพันเอก พระประจักษ์จักษ์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๒
ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๔๗๗ สภาผู้แทนราษฎรได้รับทราบวาทะพระบาทสมเด็จพระ
มหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสละราชสมบัติ ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม
เวลา ๑๓.๔๕ น. (เวลาในประเทศไทย) และในวันที่ ๗ มีนาคม ก็ได้ลงมติเห็น

ขอในการที่จะอัญเชิญพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล ขึ้นทรงราชย์ ตั้งแต่วันและเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติเป็นต้นไป

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

โดยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอานันทมหิดล ยังทรงพระเยาว์อยู่จะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๗ ตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย

นาย พันเอก พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุวัตน์จาตุรนต์ เป็นประธาน

นาย นาวาตรี พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา

เจ้าพระยายมราช

และ สภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดข้อตกลงไว้ด้วยว่า ในการลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษานี้ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

และในการลงนามในเอกสารราชการนั้น ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างน้อย ๓ ท่าน เป็นผู้ลงนาม

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์คณะนี้ ได้ปฏิญาณตนต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๗๗

ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ขยายสมัยประชุมสามัญออกไปจนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม จึงได้ปิดประชุม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๖๘ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆ เสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๔๘ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๑๓ กระทู้

LIERT

ในปี ๒๔๗๘ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยสามัญ ในวันที่ ๑ สิงหาคม

ที่เลือก

เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

พระยามานวราชเสวี เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑

นายพันเอก พระประจักษ์จันท์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๒

ต่อมา นายพันเอก พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุวัตน์จาตุรนต์ ประธานคณะผู้

จัดการแทนพระองค์ ได้สิ้นพระชนม์แต่วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๔๗๘ สภาผู้แทนราษฎร

เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ตั้งนายพลเอก เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธินซ่อมคณะผู้

จัดการแทนพระองค์แทน

ส่วนประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น สภาผู้แทนลงมติตั้งให้

เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เป็นประธานต่อไป

เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ปฏิญาณตนต่อสภาผู้

แทนเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๔๗๘

ได้ตราพระราชกฤษฎีกายกสมัยประชุมในวันที่ ๒๙ ตุลาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒๘ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๓๒ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๙๖ กระทู้

ในปีนี้ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยวิสามัญ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์

ได้มีพระราชกฤษฎีกายกสมัยประชุมในวันที่ ๓๑ มีนาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒๖ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๒๗ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๒๐๙ กระทู้

LIART

รัฐสภาสาร

ในปี ๒๔๗๙ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยสามัญในวันที่ ๑ สิงหาคม ที่ประชุมได้เลือก

พระยามานวราชเสวี

พระยามานวราชเสวี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

นายพันเอก พระประจักษ์ จังนิก เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑

นายพลโท พระยาเทพหัสดิน เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๒

สมัยประชุมสามัญสมัยนี้ได้ปิดลงเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๓๓ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๕๕ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๒๖๓ กระทู้

ได้ตราพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยวิสามัญในวันที่ ๒๖ ธันวาคม และได้ปิดลงในวันที่ ๒๙ ธันวาคม ในสมัยประชุมนี้เปิดประชุมเพียง ๓ วันนับว่าเป็นเวลาประชุมน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นการเปิดประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาเฉพาะหน้าเกี่ยวกับเรื่องรัฐบาลขอความเห็นชอบในความตกลงเข้าเป็นภาคีความคุ้มครองระหว่างประเทศเท่านั้น

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๑ ฉบับ

ต่อมาในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ก็ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยวิสามัญอีกครั้งหนึ่ง และได้ปิดลงเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒๕ ครั้งพิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๕๒ ฉบับ รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๒๗ กระทู้

LIERT

ในปี ๒๔๘๐ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมวิสามัญในวันที่ ๒๕ มิถุนายน
ในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งกระทู้ถามและเปิด
อภิปรายไป เกี่ยวกับเรื่อง การขายที่ดินของพระคลังข้างที่ให้แก่บุคคลบางคน ในการ
ซึ่งได้มีการอภิปรายกันจนหมดเวลาประชุม จึงได้เลื่อนการประชุมไปในวันรุ่งขึ้น แต่
ในวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งเสียก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ เพื่อเปิด
ให้ทุกฝ่ายดำเนินการสอบสวนเรื่องได้ โดยความชอบธรรม

โดยที่ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ลาออกจากตำแหน่ง และสภาผู้แทน
ราษฎรลงมติเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๐ ตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชุดใหม่
ประกอบด้วย

- ๑. นายนาวาเอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เป็นประธาน
- ๒. เจ้าพระยามรรษ
- ๓. นายพลเอก เจ้าพระยาพิชเชนทรโยธิน

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ปฏิญาณตนต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่
๕ สิงหาคม ๒๔๘๐

ในคราวนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ นายพันเอก พระยาพหลพล-
พยุหยา เป็นนายกรัฐมนตรีอีก และมีรัฐมนตรีร่วมคณะ ๒๐ นาย

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๔๘๐
ด้วยความไว้วางใจในวันเดียวกัน โดยคะแนนเสียง ๙๓ เสียง ในจำนวนสมาชิกที่มา
มี ๑๒๓ คน

ได้ยึดสมัยประชุมในวันที่ ๑๕ สิงหาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๓๐ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆ เสร็จไป คือ
ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๓๖ ฉบับ
รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๑๗ กระทู้

ผู้แทนราษฎรชุดนี้จะสิ้นสุดลงตามวาระในวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๘๐ โดยเหตุ
ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ ชุดใหม่ ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน

เป็นการเลือกโดยตรง คือ ให้ราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรเอง ได้ผู้แทนราษฎร ๘๑ คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าชุดก่อน ๑๓ คน โดยผลสำรวจสำมะโนครัวในปีนั้นปรากฏว่ามีราษฎรเพิ่มขึ้น และก็ได้มีการแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ ๒ เพิ่มขึ้น เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ ๑

ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสามัญในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ที่ประชุมได้เลือกพระยามานวราชเสวี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร พระยาวิฑูรธรรมพิเนต เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ นายพันเอก พระประจักษ์จันท์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๒ คณะรัฐมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง เพราะผู้แทนราษฎรชุดนี้ให้ความไว้วางใจล้มเลิก และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีร่วมคณะ ๑๘ นาย

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๔๘๐ ได้รับความไว้วางใจในวันเดียวกัน โดยคะแนน ๘๘ ต่อ ๑๘ ในจำนวนสมาชิกที่มาประชุม ๑๐๖ คน

ต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกาขยายสมัยประชุมสามัญนี้ออกไปอีก และได้ปิดสมัยประชุมในวันที่ ๑๘ มีนาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๓๑ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๒๗ ฉบับ รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๒๓๘ กระทู้

ในปี ๒๔๘๑ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสามัญ ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ที่ประชุมได้เลือก

พระยามานวราชเสวี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

พระยาวิฑูรธรรมพิเนต เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

คืนในวันที่ ๑๑ กันยายน ก็ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อ

ให้เลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ ขึ้นใหม่ ภายในกำหนด ๘๐ วัน นับแต่วันยุบสภา ซึ่งได้มี

คำสั่งแต่งตั้งในการยุบสภาว่า

“ด้วยในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๒ สภาผู้แทนราษฎรได้
 ญัตติของสมาชิกสภา ข ขอแก้ไขข้อบังคับการประชุม และการปรึกษาของสภาผู้แทน
 ราษฎร ๖๘ เกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพื่อ พิจารณา รัยหลักการ ชั้นต้น
 สภาผู้แทนราษฎร ผู้เสนอต้องการให้แสดงบัญชีรายละเอียดแสดงหลักเกณฑ์การคำนวณ
 สถิติต่างๆ จำนวนคน และรายการละเอียดอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก

ความจริงข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องนี้ ใน
 ญัตติได้ศึกษา ระเบียบการสภา ข ในนานาประเทศโดยเปรียบเทียบ และปรับปรุงให้
 สภาผู้แทนราษฎร และกรรมาธิการของสภา ข ก็ได้พิจารณาแล้วเป็นอย่างดี ระเบียบร่าง
 ญัตติงบประมาณที่เป็นอยู่ในเวลานี้ได้ ใช้มาด้วยติดต่อกเวลา ๕ ปี มิได้ปรากฏความ
 ละเอียดหลายประการใด ข้อบังคับนี้กระทำให้มีรายละเอียดแต่พอควรแก่การพิจารณาชั้นรับ
 ญัตติ ส่วนรายละเอียดนอกจากนั้นก็ ไปแสดงในชั้นกรรมาธิการ ถึงกระนั้นก็ดี รัฐบาลก็
 ควรจะละเอียดเพิ่มเติมเท่าที่จะทำได้

การท่างงบประมาณนั้น ในชั้นรัฐบาลก็ได้พิจารณาโดยรอบคอบที่สุด เมื่อหัวหน้า
 ภาคร่างได้ร่างงบประมาณขึ้นแล้ว เจ้ากระทรวงก็สอบสวนพิจารณาในชั้นต้น เสร็จ
 ไปยังกระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลางได้ตรวจตราโดยรอบคอบ แล้วเสนอรัฐมนตรี
 รับผิดชอบกรมการสอบสวนซักถามรายละเอียดทกราโดยดีถ้วน ในชั้นกรรมาธิการนี้มีการ
 แก้ไข เสร็จแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งมีการคัดทอนแก้ไขในชั้นนี้
 จึงเสนอไปยังสภา ข เพื่อรับหลักการชั้นต้น ครั้นสภา ข รับหลักการและตั้งคณะ
 กรรมาธิการชั้นแล้ว รัฐบาลก็เสนอรายการละเอียดต่อคณะกรรมาธิการทุกประการ และให้
 ไปคอยชี้แจงตอบคำซักถามของกรรมาธิการตามที่ต้องการ

แต่การที่จะวางข้อบังคับให้ตายตัวตั้งที่สมาชิก ข เสนอนั้น รัฐบาลเห็นว่าเป็นการขอ
 รายละเอียดจนเกินความจำเป็นในการพิจารณาชั้นรับหลักการ การที่จะเสนอร่างพระราช
 บัญญัติงบประมาณตามวิธีที่สมาชิก ข เสนอนั้น จะต้องเป็นเอกสารตั้ง ๒๐๐ หรือ ๓๐๐ หน้า
 ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าไม่จำเป็นสำหรับพิจารณาเพื่อรับหลักการชั้นต้น และไม่ได้
 สอดคล้องกับที่จะต้องทำเช่นนั้น อีกประการหนึ่งรายได้รายจ่ายหลายเรื่องต้องลงวันเป็นความลับ
 หรือรายละเอียดโดยเปิดเผยไม่เป็นการสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักเกณฑ์การคำนวณ

ถ้าเปิดเผยออกไปก็จะนำความเสียหายมาให้แก่ประเทศ อนึ่ง ร่างการปลัดยกย่อนั้น ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงวิธีตามยุคตามสมัยและความต้องการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ซึ่งไม่เหมือนกัน จะวางข้อบังคับให้ตายตัวลงไปเช่นนั้น ไม่เป็นการสมควร

แม้รัฐบาลจะโต้ ช้างแสดงเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นนั้นอย่างแจ่มชัดแล้วก็ตาม แต่จะได้แสดงให้เห็นทางเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับในการแก้ไขข้อบังคับเช่นนั้นก็ได้ แม้ก็ยังหาสนใจที่จะฟังเหตุผลไม่

รัฐบาล ได้พยายามเสอมมา ที่จะร่วมมือกับผู้แทนราษฎร และได้ยินยอมที่ความพอใจแก่ผู้แทนราษฎรมาแล้ว แม้ในเรื่องที่สำคัญเช่นการยกเลิกพระราชบัญญัติจำกัดการบ่อนักบริหารรัฐธรรมนุญ ซึ่งรัฐบาลก็ยอมรับด้วยน้ำใจกว้างขวาง ในบางเรื่อง เช่นญัตติวางพระราชบัญญัติกำหนดเขตการรักษาบ่า ซึ่งผู้แทนราษฎรเสอมมา รัฐบาลได้ชี้แจงแล้วว่าไม่สามารถจะปฏิบัติตามร่างนั้นได้ สภาฯ ก็ได้รับหลักการ ครั้นถึงเวลาพิจารณาในชั้นกรรมาธิการ กรรมาธิการของสภาฯ เองก็มีความเห็นว่าปฏิบัติไม่ได้ รัฐบาลก็ยังหาทางทำความพอใจให้แก่ผู้เสนอโดยวิธีอื่น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้พยายามร่วมมือกับผู้แทนราษฎรโดยจริงใจ แต่ผู้แทนราษฎรหาได้ให้ความร่วมมือแก่รัฐบาลตามสมควร ไม่

โดยเฉพาะการพิจารณาญัตติแก้ไขข้อบังคับ การประชุม และการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร ข้อ ๒๘ นี้ ได้เริ่มอภิปรายมาจนหมดเวลาประชุมตามปกติ มีสมาชิกอยู่ประชุมเป็นล้นน้อยแล้ว และสภาฯ ก็เห็นเป็นเรื่องสำคัญ สภาฯ น่าจะให้การประชุมปรึกษาเป็นไปตามระเบียบ คืออภิปรายต่อไปในวันหลัง เพื่อให้โอกาสสมาชิกส่วนมากได้ฟังเหตุผลและใช้กลุณพิณิจโดยรอบคอบ แต่สมาชิกฝ่ายผู้แทนราษฎรก็เสนอญัตติให้ร่วมรัดการพิจารณาและเสนอให้ลงมติโดยไม่ให้ โอกาสรัฐบาลแถลงชี้แจงอีก วิธีการตั้งนี้เป็นวิธีช่วงชิงเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรม ในที่สุดสภาฯ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างข้อบังคับนั้น

รัฐบาลเห็นว่าความเป็นไปในสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องนี้และเรื่องอื่น ๆ หลายเรื่องทีเดียวมา ผู้แทนราษฎรชุดนี้เป็นอันมาก ไม่สนใจฟังคำชี้แจงหรือเหตุผลทางรัฐบาล และมีคำนำถึงความเสียหายอันจะพึงมีแก่ประเทศชาติ

การเป็นดังนี้ รัฐบาลจึงรู้สึกว่าจะไม่สามารที่จะบริหารราชการของประเทศในความไว้วางใจของสภาฯ นี้ได้ นายกรัฐมนตรี ได้เสนอเรื่องนี้แก่คณะผู้สำเร็จราชการ แทน พระองค์

โดยที่ประมุขของคณะรัฐมนตรีจะขอลาออกจากหน้าที่ แต่คณะผู้สำเร็จราชการแทน
สภาพการณ์ของโลกในเวลานั้นอยู่ในระหว่างความปั่นป่วนคับขัน ประเดบกับ
การรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสู่พระนคร รัฐบาล คณะนี้ควรจะบริหารราชการของ
เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลก็เห็นมีทางเดียวที่จะดำเนินตามวิถีรัฐธรรมนูญ คือ ยุบ
เพื่อเป็นทางที่ราษฎรจะได้เลือกตั้งผู้แทนมาใหม่ดังที่ได้ประกาศในพระราช

เพื่อให้ประชาชนมั่นใจว่า รัฐบาลนี้มีได้มุ่งหมายที่จะทำสิ่งใดนอกเหนือไปจากวิถี
การลาออกของคณะรัฐมนตรีก็ดี การยุบสภาฯ ก็ดี เป็นเหตุการณ์ตามสภาพ
ของในระบอบรัฐธรรมนูญ รัฐบาลจึงขอให้ประชาชนตั้งอยู่ในความสงบ อย่า
หวุ่นไหวตกใจอย่างหนึ่งอย่างใด รัฐบาลอยู่ในฐานะที่จะรักษาความปลอดภัยของ
และความสงบเรียบร้อยของประเทศอยู่เสมอ”

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒๑ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ
ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็น
กฎหมาย ๗ ฉบับ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก
๖๐ กระทู้

ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรประเภทที่ ๑ ใหม่ เมื่อวันที่ ๑๒
พฤศจิกายน ๒๔๘๑ เป็นการเลือกโดยตรง
คือ ให้ราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรเอง
ได้ผู้แทนราษฎร ๘๑ คน เท่ากับจำนวน
ผู้แทนราษฎรชุดก่อน สภาผู้แทนราษฎรก็ได้
เปิดประชุมในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ที่ประชุม
ได้เลือก

พระยามานวราชเสวี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร
 นายพันเอก พระประจักษ์จันท์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
 คณะรัฐมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง เพราะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุกทให้ความไว
 วางใจสิ้นสุดลง และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งนายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม เป็น
 นายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีร่วมคณะ ๒๕ นาย

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๘๑
 ได้รับความไว้วางใจในวันเดียวกัน โดยคะแนน ๑๑๑ ต่อ ๒ ในจำนวนสมาชิกที่มาประชุม
 ๑๖๕ คน

ต่อมาได้ขยายสมัยประชุมสมัยสามัญออกไปอีก และปิดสมัยประชุมเมื่อวันที่
 ๓๑ มีนาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๓๒ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ
 ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๖๗ ฉบับ
 รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๒๘ กระทู้

ในปี ๒๔๘๒ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยสามัญในวันที่ ๒๔ มิถุนายน
 ที่ประชุมได้เลือก

พระยามานวราชเสวี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร
 นายพันเอก พระประจักษ์จันท์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
 ต่อมาได้ขยายสมัยประชุมสมัยสามัญออกไปอีก

ในวันที่ ๖ ตุลาคม ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ
 โดยเปลี่ยนชื่อประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย”

ได้ปิดสมัยประชุมในวันที่ ๑๒ ตุลาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒๖ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ
 ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๖๔ ฉบับ
 รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๔๐ กระทู้

ในปี ๒๔๘๓ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยสามัญ ในวันที่ ๒๔
 มิถุนายน ที่ประชุมได้เลือก

พระยามานวราชเสวี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

นายพันเอก พระประจักษ์จันท์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

ในวันที่ ๑๗ กันยายน ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติปฏิบัติ โดยเปลี่ยน
ฉบับที่ ๑ เมษายน สิ้นสุด ๓๑ มีนาคม เป็นเริ่มนับจาก ๑ มกราคม สิ้นสุด
๑ ตุลาคม

ได้มีนัดสมัชชาประชุมในวันที่ ๒๑ กันยายน

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๑๕ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๓๓ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๙๐ กระทู้

ในวันที่ ๔ ตุลาคม ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยบทเฉพาะกาล

ช่วยอายุของสมาชิกประเภทที่ ๒ ออกไปจากสิบปีเป็นไม่เกินสี่ปี

ในชั้นนี้ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัชชาสามัญ ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน อีก

ครั้ง และได้มีนัดสมัชชาประชุมในวันที่ ๖ ธันวาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๑๐ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๓๖ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๕๕ กระทู้

ในปี ๒๔๘๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัชชาสามัญ ในวันที่ ๙ มิถุนายน

ได้มีพระราชกฤษฎีกาปิดสมัยประชุมในวันที่ ๒๓ มิถุนายน

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๓ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๙ ฉบับ

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ได้เรียกประชุมสมัชชาสามัญ ที่ประชุมได้เลือก

พระยามานวราชเสวี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

พลตรี พระประจักษ์จันท์ เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

และได้มีพระราชกฤษฎีกาปิดสมัยประชุมในวันที่ ๓๐ กันยายน

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒๐ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๖๔ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๒๑ กระทู้

ครั้งที่สอง ครั้นเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ก็ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมวิสามัญเป็น
และได้ปิดสมัยประชุมในวันที่ ๗ ธันวาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๑๐ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ

ให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๑๙ ฉบับ

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๔๕ กระทู้

โดยเหตุที่ได้ มีสงครามมหาเอเชียบูรพา และกองทัพไทยได้เคลื่อนกำลังเข้า
สู่ประเทศไทยด้วย ฉะนั้นจึงได้มีพระราชกฤษฎีกาเปิดสมัยประชุมวิสามัญ พ.ศ. ๒๔๘๔
ในวันที่ ๙ ธันวาคม

โดยเหตุที่เจ้าพระยาอภัยภูธรได้ถึงแก่อสัญกรรม ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรยังมิได้ตั้ง
ซ่อมคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

และโดยที่รัฐบาลเสนอสภาผู้แทนราษฎรว่า ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะสงครามบรรค
กิจการต่างๆ ของรัฐควร จะได้รับการพิจารณาอย่างระมัดระวังกว่าปกติประการหนึ่ง กับประกอบ
ด้วยเวลานี้ นายพลเอก เจ้าพระยาพิชเชนทรโยธิน ก็ชราภาพและสุขภาพ ไม่สมบูรณ์อีก
ประการหนึ่ง เห็นว่าในปัจจุบันเมื่อได้พิจารณาสถานการณ์ต่างๆ ไปแล้ว คณะผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ก็ควรจะประกอบให้เข้มแข็ง มีผู้ทรงคุณพร้อมที่จะให้เป็นที่เชื่อถือได้ตั้งราษฎรใน
ประเทศและต่างประเทศ และเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สมควรที่จะตั้งซ่อมคณะผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ ผู้ที่สมควรที่จะรับตำแหน่งนี้มี นายปรีดี พนมยงค์ ด้วยผู้หนึ่ง ซึ่งถ้าสภา
ผู้แทนราษฎรลงมติตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แล้ว เป็นอันพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการคลัง

สภาผู้แทนราษฎรได้ปรึกษากันแล้ว ลงมติตั้งนายปรีดี พนมยงค์เป็นผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นต้นไป

นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ปฏิญาณตนต่อสภาผู้แทน
ราษฎรเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๔๘๔

ต่อมาในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ ก็มีสัญญาพันธมิตรระหว่างประเทศไทย
กับญี่ปุ่น และในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ประเทศไทยได้ประกาศสงครามต่อ
อเมริกาและสหรัฐอเมริกา

ในวันที่ ๖ มีนาคม คณะรัฐมนตรีได้กราบบังคมลาออกจากตำแหน่งเพื่อที่
จะได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีเสียใหม่ให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ในขณะนั้น
การลาไปรดเกล้าฯ จึงให้จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีและมี
คณะรัฐมนตรีอีก ๒๕ นาย

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๘๕ ได้รับ
เสียงในวันเดียวกันโดยคะแนน ๙๕ เสียงในจำนวนสมาชิกที่มาประชุม ๑๓๖ คน
ได้รับสัตยาบันในวันที่ ๑๖ เมษายน

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๑๗ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆเสร็จไป คือ
ได้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๕๓ ครั้ง

รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๕ กระทู้
(สมัยประชุมนี้ เป็นสมัยประชุมของปี ๒๔๘๕ แต่ได้เปิดประชุมข้ามปี หา
สมาชิกวุฒิสภาและเปิดสมัยประชุมใหม่ในปีรุ่งขึ้นตามประเพณี ดังที่ เคยปฏิบัติ

ในปีนี้ประเทศไทยได้ดินแดนคืนจากอินโดจีนฝรั่งเศสโดยผลของอนุสัญญาสันติภาพ
ประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสซึ่งได้ลงนามกัน ณ กรุงโตเกียวเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม
และได้จัดตั้งจังหวัดขึ้นใหม่ ๕ จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครราชสีมา
จังหวัดสงขลา และจังหวัดพระตะบอง

ในปี ๒๔๘๕ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัยสามัญในวันที่ ๒๔ มิถุนายน
ปีเดียวกัน

นายปลอด วิเชียร ณ สงขลา เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร
พลตรี ประจัน มหาดีลก ประจันบุรีจันติก เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

พลเอก เจ้าพระยาพิชัยเนทรโยธิน ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๘๕ สมาชิกแทนราษฎรยังมีได้ตั้งชื่อผู้ใดแทน

วันที่ ๓ ธันวาคม ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยบัญญัติว่า ถ้ามีพฤติการณ์สำคัญกระทบถึงนโยบายภายในและภายนอกประเทศอันเป็นการผันวิสัยหรือมีเหตุขัดข้องที่จะทำให้การเลือกตั้ง ในขณะที่กำหนด เวลาสิ้นสุดลงไม่ได้ ก็ให้ตราพระราชบัญญัติขยายเวลาออกไปได้อีกคราวละไม่เกินสองปีได้

ครั้นวันที่ ๘ ธันวาคม ปีนี้ ก็ได้มีพระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกไปอีกไม่เกินสองปี นับแต่วันที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง

ได้มีพระราชกฤษฎีกาขยายสมัยประชุม ออก ไปและปิด สมัยประชุม ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม

ในสมัยประชุมนี้ ได้มีการประชุม ๒๖ ครั้ง พิจารณาเรื่องต่างๆ เสร็จไปให้ประกาศร่างพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย ๑๑๔ ฉบับ
รัฐบาลได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิก ๑๒๙ กระทู้

(ยังมีต่อ)

พรรคการเมือง

โดย ดร. หยุต แสงอุทัย

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์
“รัฐสภาสาร” ได้ขอร้องให้ข้าพเจ้า
เขียน บทความ เกี่ยวกับ พรรคการเมือง
ซึ่งข้าพเจ้าได้รับคำขอร้องด้วยความยินดี
เพราะเรื่องพรรคการเมืองนี้ เป็นเรื่อง
ยากเรื่องหนึ่งของ รัฐธรรมนูญ ซึ่ง
ข้าพเจ้ามีความสนใจมานานแล้ว จนถึง
ได้แต่งหนังสือว่าด้วย พรรคการเมืองชั้น
และทางด้านประชาชนเองก็มีความสนใจ
ดังปรากฏจากสถิติการจำหน่าย โดยต้อง

ดร. หยุต แสงอุทัย
พิมพ์ขึ้นถึงสามครั้ง ครั้งสุดท้าย พ.ศ. ๒๔๙๔ การที่ข้าพเจ้ากล่าว
ว่าเรื่องพรรคการเมืองเป็นเรื่องยากของรัฐธรรมนูญ ก็เพราะหาตำรา
ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้อ่านได้ยาก และในตำราต่างๆ เกี่ยวกับพรรคการเมือง
เองก็ยังมี ได้มีการค้นคว้ากันอย่างลึกซึ้ง นอกจากมีพรรคการเมืองของ
ประเทศต่างๆ ก็ไม่เหมือนกัน จนยากที่จะวาง หลักเกณฑ์ทั่วไป
เกี่ยวกับพรรคการเมืองให้ชัดเจน โชคดีเท่านั้น แม้พรรคการเมือง
ในประเทศเดียวกันก็ยังแตกต่างกันทั้งในด้านการจัดสรรองค์การ วิธี
ดำเนินการ ตลอดจนระเบียบวินัยของสมาชิก ฯลฯ ฉะนั้นจึงข้าพเจ้า
อ่านตำราต่างๆ ว่าด้วยพรรคการเมืองมากเท่าใด ข้าพเจ้าก็ทราบว่า
ตนเองยังไม่มีความรู้มากเช่นเท่านั้น

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

ความคิดเรื่องพรรคการเมืองในประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ ไม่ได้มีบทบัญญัติให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้ ฉะนั้นพรรคการเมืองจึงมีฐานะดังที่เป็นอยู่ในบางประเทศ กล่าวคือ เหมือนสมาคมธรรมดา และโดยที่ตามกฎหมายไทยการตั้งสมาคมต้องได้รับอนุญาตจากทางการตำรวจ และไม่ได้มีการอนุญาตให้ตั้งพรรคการเมือง ความจริงความคิดที่เป็นปรักษัต์ต่อพรรคการเมืองมิได้มีอยู่เฉพาะในประเทศไทย แต่ได้มีอยู่ในประเทศอื่นๆ หลังจากที่ได้นำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ใหม่ๆ ในสหรัฐอเมริกา ยอร์ช วอชิงตัน ประธานาธิบดีคนแรกในการกล่าวคำอำลาจากตำแหน่ง ก็ได้ตำหนิการ มีพรรคการเมือง ไว้มากมาย ในประเทศเยอรมันตะวันตก หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองนักมีประชาชนไม่ใช่น้อยที่เอือมระอาต่อการมีพรรคการเมือง ในประเทศไทยพรรคการเมือง ได้เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริง ก่อนหน้าประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๔๘๙ เล็กน้อย และเมื่อได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๔๘๙ แล้ว ก็ได้มีการรับรองเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายโดยชัดแจ้ง และโดยที่ไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง การตั้งพรรคการเมืองจึงเป็นไปโดยเสรี แต่ภายหลังรัฐประหารเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ ก็ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ซึ่งตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้ให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้ ฉะนั้นฐานะของพรรคการเมืองจึงเป็นดังที่ได้เป็นอยู่ในขณะใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕ คือเหมือนสมาคมธรรมดา ซึ่งเมื่อทางการตำรวจไม่อนุญาตก็ตั้งขึ้นไม่ได้ สำหรับข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าเห็นว่าระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่จะดำรงอยู่ไม่ได้โดยไม่มีพรรคการเมือง พรรคการเมืองอาจเป็นสิ่งที่ชั่ว แต่ก็ก็เป็นสิ่งชั่วที่จำเป็นต้องมี ฉะนั้นเมื่อ น.อ.อ. กาง กางสงคราม ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย ได้ส่งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวมาขอให้ข้าพเจ้าวิจารณ์ หลังจากทำรัฐประหารเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้เสนอความเห็นไปว่า ไม่เป็นความคิดที่ถูกต้องที่จะไม่ให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง ภายหลังที่ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ ว่าจะต้องมีบทบัญญัติให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้โดยชัดแจ้ง และโดยเหตุนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๔๙๒ จึงได้บัญญัติไว้ ในมาตรา ๓๙ ว่า

บุคคลย่อมมีเสรีภาพวิบุรณในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการ
 มุ่งโดยวิถีทางประชาธิปไตยและไม่ขัดต่อระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ
 มติบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องสมควรจะนำมาใช้บังคับแก่พรรคการเมืองมิได้”

จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๒
 ในเรื่องพรรคการเมืองไว้ด้วยความระมัดระวัง กล่าวคือ (๑) ในด้านประชาชน
 เสรีภาพไว้ว่า พรรคการเมืองจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการในทางการเมือง
 ประชาธิปไตย คือจะต้องมุ่งที่จะเข้าอำนวยความสะดวกโดยใช้วิถีประชาธิปไตย
 เลือกตั้งของราษฎร ไม่ใช่โดยใช้กำลังบังคับหรือกระทำร้าย และนอก
 พรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นจะต้องไม่ขัดต่อระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ คือระบอบ
 ย่อมมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอีกด้วย (๒) ในด้านรัฐธรรมนูญ ก็ได้มี
 การระมัดระวังมิให้รัฐเข้าไปแทรกแซง กับการจัดตั้งและกิจการภายในของพรรคการเมือง
 จากกฎหมายว่าด้วยสมาคมไปเป็นเครื่องมือดำเนินการ ฉะนั้นจึงได้มีบทบัญญัติห้าม
 สมาคมที่ด้วยสมาคมไปใช้บังคับแก่พรรคการเมือง ถ้ารัฐประสงค์จะมีบทบัญญัติควบคุม
 อย่างไร ก็จะต้องมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองขึ้นไว้โดยเฉพาะ นอกจากนี้
 พ. พิบูลสงคราม ครังที่สอง (คือหลังจากใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช ๒๕๕๓) กระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งให้ข้าราชการฝ่ายปกครองใช้แนว
 ประชาธิปไตย ซึ่งนายพันตำรวจเอก พจน์ นิลวัฒนานนท์ หัวหน้ากองวิชาการกรม
 ให้กรมตำรวจ เป็นคู่มืออบรมประชาชนให้ทราบซึ่งในระบอบประชาธิปไตย
 การอบรมประชาชนเล่มนี้เอง ได้มีข้อความไว้ชัดเจนว่า การปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตยต้องมีพรรคการเมือง หนังสือแนวการอบรมประชาชนซึ่งกระทรวงมหาดไทย
 อบรมประชาชนนี้ จึงเป็นเอกสารทางราชการของประเทศไทยฉบับแรกนอกเหนือ
 รัฐธรรมนูญ ที่ประกาศให้ประชาชนทราบว่า ถ้าประเทศไทยจะมีการปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตยแล้ว ประเทศไทยต้องมีพรรคการเมือง

เมื่อได้มีการบริหารประเทศชั่วคราว และได้มีพระบรมราชโองการให้นำรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๕ กลับมาใช้แล้ว รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม
 ได้มีคณะกรรมการพิจารณาแก้ไข ร่างรัฐธรรมนูญขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้เป็นกรรมการด้วยผู้

หนึ่ง และได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการให้เป็นผู้กร่างเบื้องต้นเพื่อเป็นรากฐานในการพิจารณาของคณะกรรมการ แต่ในทางมรรยาทข้าพเจ้าไม่อยู่ในฐานะที่จะกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับพรรคการเมืองได้ ได้แต่กล่าวว่าเรื่องเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองมิได้มีอยู่ในร่างของคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม จนกระทั่งรัฐบาลได้นำร่างของคณะกรรมการเสนอที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ เป็นการภายใน และการที่มีมติบัญญัติรับรองเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ เนื่องด้วยความมีน้ำใจอันกว้างขวางของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เอง ซึ่งเห็นว่าแม้ในเวลาที่ไม่เหมาะแก่กาลนี้ควรจะให้มีเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง และที่ประชุมได้เห็นชอบด้วย สำหรับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงมีอนุสรณ์สำหรับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม คือให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง และความคิดที่หาวิธีใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๔๗๕ เดิม กับฉบับปัจจุบันซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม เดิม มีบทมาตราเรียงลำดับกันได้ ทำให้สะดวกแก่การอ้างอิงและการค้นหาของประชาชน

บทบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองในรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับพรรคการเมืองไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๒๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม การตั้งพรรคการเมือง ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งบทกฎหมาย”

“มาตรา ๓๕ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญมิได้”

“มาตรา ๔๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทนของประชาชนชาวไทย มิใช่แทนแต่เฉพาะผู้เลือกตั้งตนขึ้นมา ต้องปฏิบัติตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ”

ต่อไปนี้จะขออธิบายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญข้างบนนี้โดยสังเขป การที่มาตรา ๒๖ ได้ให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองคู่เคียง ไปด้วยการให้เสรีภาพในการตั้งสมาคม แสดงว่า ในสายตาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พรรคการเมืองกับสมาคมมีระบอบแตกต่างกันอยู่ ฉะนั้นจึงต้องแยกการให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง

ซึ่งต่างหากจากการให้เสรีภาพในการตั้งสมาคม และโดยเหตุนี้จะนำกฎหมายว่า
 ไปว่าจะเป็นกฎหมายลักษณะอาญาหรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย
 ควบคุมแก่พรรคการเมืองไม่ได้ เช่น จะไปจับกุมผู้ก่อตั้งพรรคการเมืองโดยข้อหาว่า
 ไม่ได้รับอนุญาตไม่ได้ เพราะพรรคการเมืองไม่ใช่สมาคม ฉะนั้นในขณะที่เขียน
 การตั้งพรรคการเมืองจึงเป็นไปโดยเสรี เพราะเป็นเสรีภาพมาตรา ๒๖ ให้ไว้
 อย่างไรก็ดี โดยมาตรา ๒๖ นี้ ได้รับรองเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้
 กฎหมาย ฉะนั้นถ้ารัฐประสงค์จะควบคุมพรรคการเมืองอย่างใด ก็จะต้องบัญญัติ
 อย่งแจ้งชัด รวมถึงบัญญัติกำหนดความผิดซึ่งหัวหน้าพรรค คณะกรรมการ
 เจ้าหน้าที่หรือสมาชิกแห่งพรรคการเมืองจะพึงกระทำด้วย ฉะนั้น เมื่อข้าพเจ้า
 พิจารณาลงพิมพ์ว่า รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการไปกราบพระราชบัญญัติพรรคการเมือง
 ก็มีความเห็นว่า เป็นความคิดที่ถูกต้อง เพราะพรรคการเมืองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ
 เพราะมีการจัดสรรเป็นองค์กร ย่อมเป็นกำลังอันหนึ่ง และการที่บาง
 เปลี่ยนมาเป็นการปกครองระบอบเผด็จการก็ดี คอมมิวนิสต์ก็ดี ย่อมต้องอาศัยพรรค
 เป็นเครื่องมือทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ขณะนี้กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองยังอยู่ในระหว่างร่าง (ซึ่ง
 ได้ร่างมาหลายรัฐบาลแล้วและสมาชิกเองก็เคยเสนอร่างต่อสภาผู้แทน) ก็มีใช้ว่า
 พรรคการเมืองไว้โดยไม่มีข้อจำกัด ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีข้อ
 ใช้สิทธิและเสรีภาพไว้โดยทั่วไปในมาตรา ๓๕ว่าจะใช้สิทธิและเสรีภาพ (ซึ่ง
 หมายในการตั้งพรรคการเมือง) นี้ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 มิได้ ซึ่งหมายความว่า พรรคการเมืองใดมิเป็นไปในทางที่ไม่ยอมรับนับถือ
 ศาสนา (ซึ่งหมายถึงพุทธศาสนาและศาสนาอื่นที่ประชาชนชาวไทยนับถือ) ก็ดี พรรค
 ใดก็จะถือว่าตนเป็น "พรรคการเมือง" ตามความหมายของรัฐธรรมนูญได้ เพราะ
 พรรคการเมืองไม่มีเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการตั้งพรรคการเมืองเสียแล้ว และโดย
 มีฐานะเป็นแต่สมาคมธรรมดา ซึ่งเมื่อไม่ได้จดทะเบียนก็เป็นความผิด ในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 นั้น ถ้าปรากฏว่าพรรคการเมืองมีเจมิในทางปฏิปักษ์กับรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ
 ก่อตั้งประชาชนโดยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมุ่งที่จะให้ประเทศไทยมีการ

ปกครองระบอบเผด็จการหรือคอมมิวนิสต์กิต หรือจะไม่ดำเนินการในทางการเมือง โดยวิถีทางประชาธิปไตย กล่าวคือประสงค์จะอำนาจการปกครองโดยวิถีทางอื่นนอกจากการชักชวนราษฎร ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น โดยใช้กำลังบังคับหรือขู่เข็ญที่พรรคการเมืองนั้นก็เรียกตนเองว่าเป็น "พรรคการเมือง" ตามรัฐธรรมนูญมิได้ และโดยเห็นนั้นจึงมีฐานะเป็นแต่สมาคมธรรมดา ซึ่งเมื่อตั้งขึ้นโดยไม่จดทะเบียน ก็เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายแล้วข้างต้น

ปัญหาที่น่าคิดมีว่า เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาตรา ๒๖ ได้ให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้โดยชัดแจ้ง แต่มาตรา ๕๙ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกลับบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย มิใช่แทนแต่เฉพาะผู้ที่เลือกตั้งตนขึ้นตามต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๕๙ จะขัดแย้งกันหรือไม่ ในเรื่องนี้เป็นปัญหาอยู่ในใจของข้าพเจ้ามานานแล้ว และเมื่อสักสองสามเดือนมานี้เอง ข้าพเจ้าได้สั่งหนังสือรายงานการประชุมนักกฎหมายเยอรมัน (ตะวันตก) ก็ปรากฏว่าเมื่อซักถามที่ประชุมนักกฎหมายเยอรมันก็โต้เถียงปัญหานี้เป็นการใหญ่ เพราะรัฐธรรมนูญเยอรมันตะวันตกก็มีบทบัญญัติให้มีพรรคการเมือง และมีบทบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของปวงชน ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ เช่นเดียวกัน ความจริงความคิดที่ให้บทบัญญัติมาตรา ๕๙ เป็นความคิดเก่าแก่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่พรรคการเมืองจะได้เจริญเติบโตอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ในขณะที่ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเลือกจากตัวบุคคล คือ พิจารณาว่าผู้ใดจะเป็นผู้ที่ดีที่สุดในทางคุณสมบัติและสมรรถภาพ ฯลฯ และเมื่อเลือกไปแล้วก็มีหลักว่าผู้แทนราษฎรนั้นจะใช้ความคิดเห็นของตนเอง ตามที่ผู้แทนราษฎรจะเห็นดีเห็นชอบ และสมัยนั้นการลงมติของสภาได้เป็นไปตามที่สมาชิกในสภาจะเห็นว่ายุติดีจะดีที่สัก ซึ่งยอมขึ้นอยู่กับแต่การเข้าใจใช้ด้วยคำกริยาให้เหตุผลของสมาชิกแต่ละคน แต่ต่อมาพรรคการเมืองได้เติบโตเจริญขึ้น และเป็นที่เห็นกันว่า ถ้าสมาชิกไม่อยู่ในระเบียบวินัยโดยไม่ยอมอภิปรายหรือลงมติตามอาณัติของพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองก็ตั้งอยู่ไม่ได้ เพราะพรรคการเมืองได้ตั้งขึ้นเพื่อประสงค์จะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสังกัดพรรคเดียวกัน ได้ปฏิบัติภารกิจในสภาด้วยลักษณะอันเป็นเอกฉันท์ ฉะนั้นจะยอมให้ตั้งพรรคการเมืองโดยมีข้อห้ามมิได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับ

หมายถึงเป็นการขัดแย้งกันอยู่ในตัว อย่างไรก็ตามบทบัญญัติที่ว่าสมาชิกสภาผู้แทน
ของประชาชน และไม่มีผู้คัดค้านอันตีความหมายใด ๆ นั้น ก็ยังเป็นบทบัญญัติ
และแม้จะเกิดมาจากความคิดเก่าแก่ตั้งแต่ครั้งพรรคการเมืองยังไม่มีการจัดสรรเป็น
พรรคกระชั้นแน่นเหมือนดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติที่อำนวยความสะดวก

๑. ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะรับเอามติขอยกเลิกมาจากพรรคการเมืองก็ตั้งจาก
ก็เป็นแต่เพียงความผูกพันในทางข้อเท็จจริง เป็นความผูกพันในทางจิตใจ ไม่ใช่
ผูกพันในทางรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย พรรคการเมืองหรือราษฎรไม่สามารถเรียกร้อง
ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติตามมติขอยกเลิกได้ พรรคการเมืองได้แต่ลง
มติขอยกเลิกโดยเห็นแก่ประโยชน์ของพรรคเช่นว่ากล่าวตักเตือนหรือไล่ออกจากพรรคซึ่งในกรณีได้ ออกตั้ง
เป็นการเลือกตั้งคราวหน้า พรรคการเมืองจะไม่สนับสนุนให้ ได้รับเลือกตั้งอีก

๒. การลงมติในสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นอันใช้ได้ แม้จะปรากฏว่าสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรจะได้ลงมติขัดแย้งกับมติที่พรรคการเมืองขอยกเลิก และข้อนี้ผู้เขียนตำรา
รัฐธรรมนูญหลายท่านเห็นว่าเป็นของดี เพราะเมื่อใดมติที่พรรคการเมืองขอยกเลิกมาเป็นไป
โดยเห็นแก่ประโยชน์ของพรรคฝ่ายเดียว และเป็นการเสียประโยชน์ของส่วนรวม สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรก็ได้อภิปรายหรือลงมติโดยเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ และนอกจากนั้น
รัฐธรรมนูญของบางประเทศรวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึง มีบทบัญญัติสนับสนุน
ให้สภาผู้แทนราษฎรโดยกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติที่จะรักษาไว้และปฏิบัติ
รัฐธรรมนูญเป็นใหญ่ ซึ่งมีผลทำให้ต้องอภิปรายหรือลงมติในสภาโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วน
รวมเป็นใหญ่ ประโยชน์ของพรรคการเมืองนั่นเอง แต่ทั้งนี้ย่อมมีข้อที่ควรระวังเหมือนกันว่า อะไร
เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมวินิจฉัยในทัศนะของพรรคการเมือง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นก็โดยใจสมัคร กล่าว
เพราะเห็นว่าอุดมคติหรือเข็มของพรรคตรงกับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของตน และพรรค
การเมืองที่พรรคยอมจะต้องการความสนับสนุนจากประชาชน และโดยเหตุนี้ย่อมจะอ้างว่า
หรือความคิดเห็นของตนนั้นจุดหมายปลายทางจะทำให้ประชาชนทั้งประเทศหรืออย่างน้อย
ประชาชนส่วนมากในประเทศได้รับความสุขสมบูรณ์ ฉะนั้นบทบัญญัติที่กำหนดให้สมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎร ไม่ผูกมัดกับมติที่มอบหมาย ของพรรคการเมือง จึงมีผลเฉพาะในกรณีที่นอกเหนือ
เหลือเกินจริง ๆ ซึ่งเห็นได้ชัดแจ้งว่าประโยชน์ของพรรคขัดแย้งแก่ประโยชน์ส่วนรวม

๓. นอกจากนั้นการที่รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติ ไม่บังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ผูกมัดกับมติที่มอบหมายของพรรคการเมืองนั้น ยังอำนวยความสะดวกอีกอย่างหนึ่ง กล่าว
คือ การขาดจากสมาชิกภาพของพรรคการเมืองไม่มีผลทำให้ขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร แม้จะปรากฏว่าพรรคการเมือง ได้สนับสนุนให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้รับกา
เลือกตั้งหรือราษฎรมีสิทธิเลือกตั้ง ได้ลงคะแนนเสียงให้สมาชิก เพราะเห็นแก่ การที่สมาชิกน
สังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง โดยเหตุนี้การที่พรรคการเมืองจะ ได้ทำหนังสือใบ
ออกจากสมาชิกภาพแห่งสมาชิกพรรคการเมืองไว้ล่วงหน้า เพื่อว่าในกรณีที่สมาชิกอภิปรายหรือ
ลงมติขัดแย้งกับมติที่มอบหมายของพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะ ได้กรอวันที่ลงโ
หนังสือใบลาออกแล้วยื่นต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ การทำหนังสือใบลาออกนั้นก็ใช้ ไม่ได้ทำ
กฎหมาย กล่าวคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบว่า ใบ
ออกจากสมาชิกภาพของสภาผู้แทนราษฎรของตนนั้นไม่ตรงกับเจตน์จำนงของตน

กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง

จนบัดนี้ข้าพเจ้ายังไม่ทราบว่าประเทศไทย ได้มีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองไว้ โดย
เฉพาะ คำว่าที่ข้าพเจ้ามีอยู่ปรากฏว่า ได้ มีกฎหมายกล่าวถึงพรรคการเมือง ไว้อย่างประปราย
เช่นกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญสองสามมาตรา กล่าวไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสองสาม
มาตรา และกล่าวไว้ในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎรของต่างประเทศว่า
รัฐธรรมนูญเยอรมันตะวันตกได้ มีบทบัญญัติให้ออกกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง แต่ก็ปรากฏ
ว่ายังคงเป็นร่างอยู่ แต่ก็เปิดโอกาสให้มีการวิจารณ์ ได้โดยจนถึงเรื่องนี้อย่างเต็มที่ จนถึง
กับนักกฎหมายได้ประชุมกันถึงเรื่องนี้ และลงมติว่าคามทัศนะของที่ประชุม ได้มีความคิดเห็น
เกี่ยวกับเรื่องกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างไร สำหรับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรค
การเมืองของไทย ซึ่งคณะกรรมการของรัฐบาลกำลังร่างอยู่ในปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้า ไม่มีโอกาส
ได้ศึกษา ฉะนั้นที่ข้าพเจ้ากล่าวต่อไปนี้ จึงเป็นการกล่าวจากถนัดคิดว่าทางคำรา ซึ่งได้
โอกาสเทียบเคียงมติของที่ประชุมนักกฎหมายเยอรมันด้วย บทความนี้จึงเป็นความเห็นส่วนตัว
ของข้าพเจ้าโดยเฉพาะ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการที่เราจะได้ฟังความคิดเห็นของนักปราชญ์กฎหมาย

ยอมเป็นประโยชน์ เพราะเราจะทำอะไรลงไปเราก็ควรทราบว่า ได้มีการค้นคว้าก่อนหน้า
แล้วเพียงใด และในบางช่วงก็เป็นการประหยัดเวลาที่เขาจะได้ ไม่ต้องค้นคว้าซ้ำอีก
ก็คิดว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ ไม่ต้องสงสัยย่อมจะต้องเป็นกฎหมายที่ยากในการร่างกฎหมาย
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยจะต้องวินิจฉัยโดยกลุ่มรอบคอบ เพราะเป็นปัญหาอัน
ยากก่อนซึ่งจะเห็นได้ง่ายๆ ว่า การที่จะออกพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองนั้นก็เพราะ
ความประสงค์จะควบคุมพรรคการเมือง ถ้าการควบคุมนี้ไม่มีวิธีการที่ดี พรรคการเมืองก็
จะผลร้ายมาสู่ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา แต่ถ้าจะควบคุมพรรคการเมืองอย่างไม่ถูกต้อง
ก็พระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองจะเป็นอุปสรรคแก่ความเจริญเติบโตของประชาธิปไตย ซึ่ง
มีความต้องการให้เติบโตขยายตัวอย่างมาก เพราะจุดหมายปลายทางของรัฐธรรมนูญฉบับ
นี้มีว่า เมื่อพ้นเวลาแห่งบทเฉพาะกาลแล้ว เราจะต้องดำเนินการอย่างประชาธิปไตยเต็มที่
การควรระลึกก็คือ กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองของประเทศไทยจะเป็นที่สนใจของต่าง
ประเทศไม่ใช่น้อย เพราะต่างประเทศเองก็กำลังค้นคว้าถึงเรื่องนี้อยู่ ถ้าเราออกกฎหมายไป
ไม่ดี ก็เป็นโอกาสโฆษณาการบัญญัติกฎหมายของประเทศเรา

ตามความเห็นของข้าพเจ้า กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างน้อยจะต้องมีข้อ
บังคับคือ ไปนี้

๑. โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ได้มีบทบัญญัติแยก
กันให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองไว้ต่างหาก จากการให้เสรีภาพในการตั้งสมาคม ซึ่ง
บัญญัติโดยเฉพาะอยู่แล้ว พระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองจะต้องมีบทวิเคราะห์ศัพท์
(บทนิยาม) ให้เห็นชัดว่าพรรคการเมืองต่างกับสมาคมอย่างไร เพราะมิใช่ว่าสมาคม
จะถูกประสงค์พัวพันกับการเมืองแล้ว สมาคมนั้นจะต้องเป็นพรรคการเมืองเสมอไป
๒. โดยที่รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติที่กระทบถึงพรรคการเมืองโดยตรง และโดย
ไปยากจึงได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (คือมาตรา ๒๖ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๙) ฉะนั้น จะ
อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองไปในทางที่จะไม่ขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
ดังกล่าว ทั้งจะต้องมีบทบัญญัติสนับสนุนเจตนารมณ์ของมาตรานั้น ๆ ด้วย

๓. ข้อที่ควรระวังก็คือการที่จะร่างกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง โดยให้มีบทบัญญัติ ทำนองเดียวกับสมาคมย่อมทำไม่ได้เสมอไป เช่น สมาคมย่อมมีสมาชิกไม่มากพอจะมาประชุมใหญ่ได้ แต่พรรคการเมืองอาจมีสมาชิกตลอดทั่วราชอาณาจักร ฉะนั้น การประชุมใหญ่ของพรรคในบางกรณีจึงต้องเป็นการประชุมของ ผู้แทนสมาชิกพรรคการเมืองที่เลือกตั้งเป็นค่ายๆ ไปหรือเป็นจังหวัดไป

๔. พรรคการเมืองมักจะมีแนวโน้มเอียงไปในทางที่ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีอำนาจมากเกินไป โดยเหตุนี้กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองจะต้องวางบทบัญญัติ ไม่มีการจัดตั้งพรรคการเมืองอย่างประชาธิปไตย เช่น การบริหารพรรคการเมืองโดยคณะกรรมการซึ่งสมาชิกเลือกตั้งมาโดยเสรี เช่น โดยการลงคะแนนเสียงโดยลับ เป็นต้น

๕. การกำหนด แนวนโยบาย ของพรรค จะต้อง สอดคล้องกับ วิถีทางประชาธิปไตย โดยเหตุนี้กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง จะต้องให้มีบทบัญญัติ ให้ การกำหนดแนวนโยบายการเปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นไปตามเสียงข้างมากของสมาชิกจริง ๆ ไม่ใช่เป็นไปโดยหัวหน้าพรรคหรือคณะกรรมการแห่งพรรคการเมืองยึดเย็บให้แก่สมาชิก และเมื่อจะต้องควบคุมให้การใช้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองเป็นไปตามข้อจำกัดที่มาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ ก็จะต้องมีการบังคับให้เสนอข้อบังคับการจัดการพรรค ตลอดจนแนวนโยบายต่อเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อพิจารณาว่าจะเป็นการ ใช้ สิทธิและเสรีภาพเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญหรือไม่

๖. การควบคุมการเงินก็เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะพรรคการเมืองที่จะต้องปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์หรือรัฐธรรมนูญนั้น มักจะได้เงินหรือการอุดหนุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้เมื่อการเงินของพรรคการเมืองเป็นที่เปิดเผย การที่กลุ่มของชนบางกลุ่มจะใช้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือดำเนินการทางการเมืองตามที่เขามุ่งหมายก็ทำได้ยาก ตามที่กล่าวมานี้ประสงค์จะกล่าวแต่หลักการใหญ่ๆ ของกฎหมายว่าด้วยการตั้งพรรคการเมือง ความสำคัญย่อมอยู่ที่รายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งเป็นปัญหาที่ยากเพราะจะต้องคำนึงถึงภาวะ เศรษฐกิจสภาพความเป็นอยู่ของประเทศไทย ตลอดจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วและที่น่าจะเกิดขึ้นในภายหน้าด้วย การออกกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองที่ถูกต้อง จึงเป็นการวางทางไว้ให้ ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และในเวลาเดียวกันยังเป็นการ

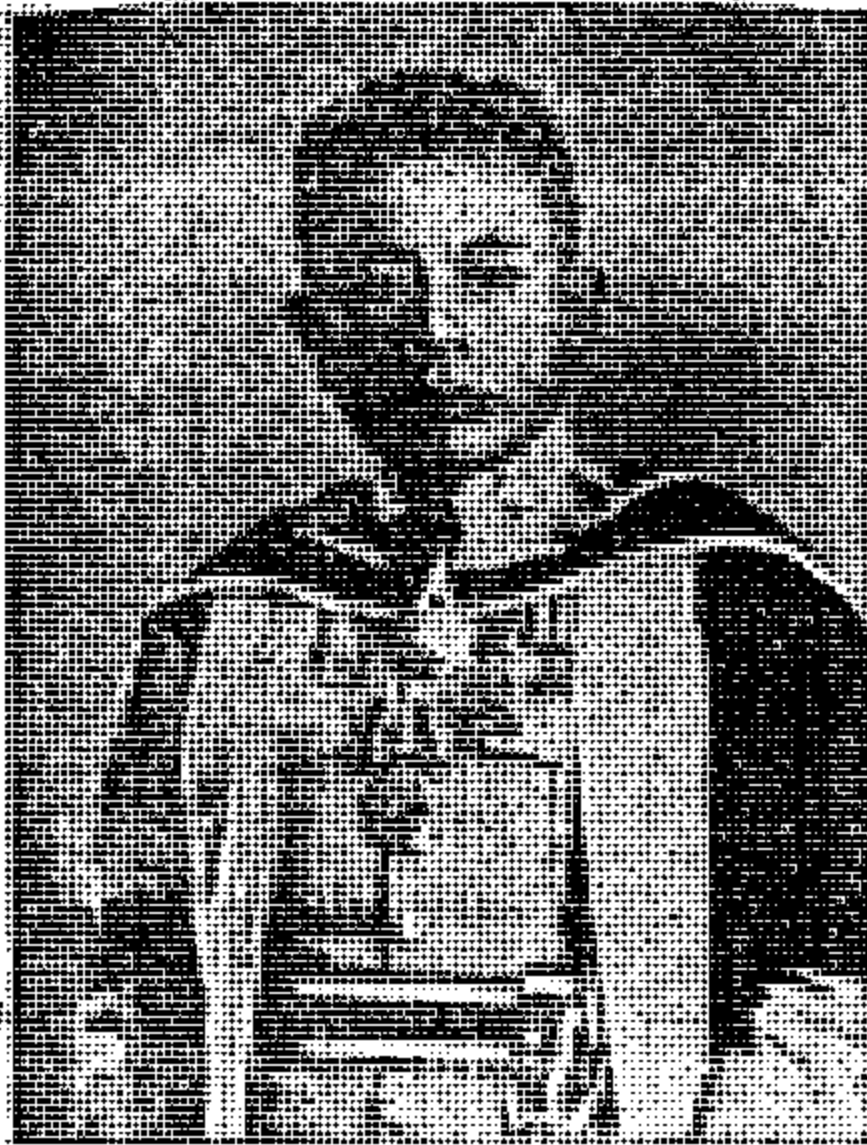
ทำให้ใช้พรรคการเมืองเป็นวิถีทางทำลายระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย ถ้าบทความที่
พรรคการเมืองนี้เป็นที่สนใจและข้าพเจ้ามีเวลาในโอกาสหน้าข้าพเจ้าจะได้บรรยายถึงข้อ
ข้องที่ประชุมนักกฎหมายเยอรมันที่ได้อภิปรายร่างกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองของ
เยอรมันเป็นรายละเอียด ซึ่งอาจทำให้ท่านผู้อ่านได้ทราบว่ารูปโฉมของกฎหมายว่าด้วยพรรค
การเมืองสำหรับประเทศที่พรรคการเมืองได้นำผลร้ายมาให้แล้ว และกำลังปรับปรุงตัวเองใหม่
ประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เขาทำกันอย่างไร ตลอดจนปัญหาที่ว่า เมื่อมีกฎหมายว่าด้วย
พรรคการเมืองแล้ว จะต้องแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งและข้อบังคับการประชุมปรึกษา
กันได้อย่างไรบ้าง.

กุตลายเซียงใหม่ ถ้านำไปปลูกที่อื่น ได้ยินเขาพูดกันว่า
ดอกไม่ค่อยงาม กลีบไม่ค่อยหนา ไม่เหมือนปลูกที่เซียงใหม่เอง ชื่อนี้
ฉันใดการที่จะนำเอาลัทธิการปกครองหรือลัทธิเศรษฐกิจของบางประเทศ
ที่เขาว่าดีสำหรับพวกเขา เช่นลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นต้น มาใช้ใน
เมืองไทยก็ฉันนั้น ชาวไทยจึงไม่ควรหลงปลูกลัทธิที่ยังไม่เหมาะกับ
ดินฟ้าอากาศและสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยเรา.

แนวความคิด

ยาสำหรับพิสูจน์ความจริง

“ถ้ากลับใจออกนอกได้เมื่อใด เมื่อนั้นก็ย่อมจะพบความจริง”

ข้างบนนี้เป็นพระโอวาทของสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราช ซึ่งได้
ประทานเป็นบทกถาอนุศาสน์แก่นวกภิกษุ ณ สำนักวัชรนิเวศวิหารในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ อัน
เป็นปีที่ได้ร่วมเป็นนวกภิกษุ ณ สำนักนั้นด้วย

พระโอวาทนี้แม้จะเป็นข้อความสั้นและมุ่งเฉพาะกถาอนุศาสน์ก็ตาม แต่มีความ
หมายที่มคูลค่าอันพึงสนใจอยู่มาก หากเป็นยาก็ย่อมแก้โรคได้หลายอย่าง ซึ่งทุกนสัถแต่
จะยกกระสายไซ้ จึงขออัญเชิญพระโอวาทมาฝาก “รัฐสภาสาร” ฉบับปฐมฤกษ์นี้.

พจนานุกรม
พระวชิรญาณวงศ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(สุราษฎร์ธานี)

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

ไฟรฟ์ฟ้าหน้าใส

“เมื่ออาหารและเครื่องนุ่งห่มมีเพียงพอ เมื่อนั้นจึงจะสังเกตแยกเกียรติ
เป็นเกียรติออกจากกันได้” เมื่อใดในยังมีข้าวเต็ม เมื่อนั้นประชาชนจึงจะรู้จัก

ความซื่อสัตย์เป็นคำกล่าวของรัฐบาลจีนคนหนึ่งเมื่อสมัย ๒๕ ศตวรรษล่วงมา
ก็นำเอามาเทียบกับคำกล่าวที่มีอยู่ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชที่ว่า

“เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองอย่าจกอบ ในไพร่ดู่-
ทุ่นจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจัก
ใคร่ค้าทองคำ”

และอีกแห่งหนึ่งว่า

“ปากปดุมักะตั้งอันหนึ่งแขวนไว้หั้น ไฟรฟ์ฟ้าหน้าปกกลางบ้านกลางเมือง
อยู่ความ เจ็บท้องข้องใจ มันจักกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบ่ไร” ไปตั้งกะตั้งอันท่าน
พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้” ดังนี้ ก็ทำให้เห็นได้ว่าเหตุไร กรุงสุโขทัยสมัย
พ่อขุนรามคำแหงจึงเจริญรุ่งเรือง ว่ากันตามส่วนสัมพันธ์ ยิ่งกว่าสมัยอื่นในประวัติศาสตร์ของชาติ
ไทยก็เพราะราษฎรสมบูรณ์พูนสุข “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” และให้โอกาส
แก่พ่อค้าหน้าแก่ไฟรฟ์ฟ้าหน้าใสของพระองค์ ถ้ากล่าวเป็นสำนวนภาษาอังกฤษก็ต้องว่า มี
fair play ซึ่งอาจหาได้มีได้ ในปัจจุบัน ก็ที่สถาบันอันมีเกียรติยิ่งของประเทศชาติ
อันควรค่าให้เป็นไป เพราะไฟรฟ์ฟ้าหน้าใสคนใดเจ็บท้องข้องใจ “มันจักกล่าวถึงเจ้า
” เลย จนแล.

เสริญภักดี

๑ พ.ย. ๒๕๕

LIART

ที่ว่ากรรมทำไว้—ไม่สูญ

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จำเป็นต้องใช้วิชาตัวเลข (เฉพาะอย่างยิ่งตัวเลขแบบบัทแมน) สำหรับบันทึกการอภิปรายทุกถ้อยถ้อยคำ เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงต่อไปในประวัติศาสตร์

เจ้าชายไทยพระองค์หนึ่ง—ม.จ. สติพิพร กฤดากร ผู้ทรงคุณวุฒิในการเกษตร เป็นองค์แรกที่ทรงประดิษฐ์ตัวเลขไทยขึ้นในราว พ.ศ. ๒๔๕๑-๕๒ โดยดัดแปลงมาจากตัวเลขแบบบัทแมนของอังกฤษ

ผู้เป็นศิษย์รุ่นแรก มีชั้นที่ ๑ ของท่านสติพิพร ซึ่งเชี่ยวชาญชำนาญการตัวเลขยิ่ง อย่างที่เรียกกันว่า “มีชั้นอาจารย์ใหญ่” ก็คือ—หลวงชวลิตภณดิชิต (ดำเนิน จิตรกถิก) ท่านผู้นี้เป็นผู้คำนวณและถ่ายทอดวิชาการตัวเลขแบบบัทแมนให้แก่บรรดาศิษยานุศิษย์หลายต่อหลายรุ่น ท่านอาจารย์ผู้นี้ เป็นผู้จดตัวเลขพระบรมราโชวาท “เทศนาเสือป่า” อันเลื่องลือชื่อของพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

หลายปีต่อมา ม.จ. สติพิพร กฤดากร องค์ผู้ประดิษฐ์ตัวเลขไทยแบบบัทแมนได้ทรงเป็นสมาชิกสภาผู้แทน (ราษฎร) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และทรงเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ ในคณะรัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้ทรงแถลงนโยบายการเกษตร อันเป็นวิชาการซึ่งองค์ท่านทรงจัดเจนและสั่งทักขี้ขัง ขณะที่องค์ท่านทรงเริ่มอภิปรายนั้น นายสุชนธ์ จิตรกถิก นักตัวเลขของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนในสมัยนั้น เป็นผู้จดตัวเลขบันทึกการอภิปรายขององค์ท่าน เป็นอันดั้มแรก (แบ่งเวลาทีละคนๆ ละประมาณ ๕ นาที) นักตัวเลขคนนั้นก็คือบุตรชายของอาจารย์ หลวงชวลิตภณดิชิต ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นแรกของท่านสติพิพรนั่นเอง.

อ. ทรัพย์ นันทิก

รัฐบุรุษตัวอย่างของอังกฤษ

สุวิช พันธเศรษฐ

รัฐบุรุษหรือคนของแผ่นดิน ซึ่งเบคอนได้กล่าว
ยกย่องไว้ว่า บุคคลที่มีตำแหน่งอันยิ่งใหญ่ในฐานะรัฐบุรุษย่อม
เป็นทาสสิ่งสามประการ คือทาสของพระมหากษัตริย์หรือรัฐ
ทาสของเกียรติยศชื่อเสียง และทาสของการทำงาน

รัฐบุรุษในต่างประเทศ ที่เป็นอมตชน เช่นประธานาธิบดี
อับดุลฮอชชิงตัน-ลินคอล์น โรสเวลต์แห่งสหรัฐอเมริกา
มร. เรมอองปวงกาเร มร. กาสตองดูแมร์ก แห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส
เจ้าชายไซออนจี้แห่งญี่ปุ่น มหาตมคานธีแห่งอินเดีย และ วิล
เลียมพิตต์ดีตราเอลดี แกรตสโตน แห่งอังกฤษ เหล่านี้
เป็นต้น บรรดาท่านรัฐบุรุษเหล่านี้ ได้ทำคุณความดีให้แก่
ประเทศชาติ ซึ่งเสียดังคอยู่ที่ริมฝีปากของประชาชน แม้จะ
ล่วงลับไปแล้ว ก็ได้รับเกียรติยกย่องและเทิดทูน

ท่านใดที่จะเสนอรัฐบุรุษตัวอย่างของอังกฤษ คือดีตราเอลดีและวิลเลียมพิตต์

และเหตุผลโดยบุคคลทั้งสองนี้จึง ได้ชื่อรัฐบุรุษหรือผู้ยิ่งใหญ่แห่งยุค

เบนยามิน ดีตราเอลดี เป็นบุตรของยิวอิตาเลียนชั้นกลาง ไม่ใช่คนสกุลร่ำรวย
แต่เป็นคนมีสกุลผู้ดีเก่า และการศึกษาก็ด้อยกว่าเพื่อนฝูงในยุคนั้น เมื่อเริ่มชีวิตการเมือง
ก็ได้รับทุนการศึกษาเข้าหุ้เป็นนายหน้าซื้อขายแร่ แต่เบนยามินดีตราเอลดีเป็นคนมีมานะพยายาม
เขียนหนังสือตั้งแต่อายุ ๒๕ เรื่องที่เขียนมีมากมาย อาทิ วิเวียนเกรย์ โปปานิลลา เคอะ-
เทอโร เดอเตเตอร์ ออฟ รุนนิเมต เฮนเรียตตา เทมเบ็ต เวเนเซีย คอนนิงตัน ซีบิล ดานเครด
และเอนต์ิเมียน เรื่องวิเวียนเกรย์ขายคัมภีร์ให้บริษัทโคลเบอร์นได้เงิน ๒๐๐ ปอนด์

LIERT

เรื่องเดอะยังค์ชายได้ ๕๐๐ ปอนด์ เรื่องลุดท้ายคือเดนต์เมียนชายได้ ๑๐,๐๐๐ ปอนด์
 ดิสราเอลล์อาศัยรายได้จากการเขียนหนังสือดังกล่าวแล้ว ฐานะขาดแคลนมีหนี้สินเป็นอันมาก
 นับว่าเป็นการแพ้เปรียบนักการเมืองชั้นผู้ลากมากดีในยุคนั้น

ยิ่งกว่านั้น ดิสราเอลล์ต้องพ่ายแพ้ในการแข่งขันรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาสามัญ
 หลายครั้งหลายหนแทบหมดกำลังใจ แต่ด้วยมานะพยายามจึงประสบผลสำเร็จได้รับเลือกตั้งเป็น
 สมาชิกเขต เมดลโตนเมื่ออายุ ๓๒ อุปสรรคขวากหนามทางการเมืองของดิสราเอลล์ยังมีอยู่
 เป็นอันมาก การอภิปรายในสภาสามัญครั้งแรกก็ไม่เป็นท่า ไม่มีใครอยากฟังเพราะเป็น
 สมาชิกหน้าใหม่และถูกขัดจังหวะด้วยเสียงเหี้ยมโง่งของสมาชิกกลบเสียงพูดหมด ถึงกระนั้น
 ดิสราเอลล์ก็เซ็นคำอภิปรายของตนจนจบ ก่อนจบยังพุ่งคำพูดอันก่อความขบขันแก่สมาชิก
 อีกด้วย

โชคเข้าข้างดิสราเอลล์หรือชาติา ประเทศอังกฤษจะได้รัฐบาลผู้สร้างเกียรติคุณ แก่
 แผ่นดินก็ตามที บังเอิญ วินด์แฮมลิววิธ เพื่อนสมาชิกในเขตเมดลโตนซึ่งร่ำรวยมากถึงแก่กรรม
 ทันด่วน ทั้งมาเวียนภรรยาสาวสวยไว้ เนื่องจากดิสราเอลล์สนิทสนมกับครอบครัวลิววิธมา
 แต่เดิมเป็นทุนอยู่แล้ว ต่อมาจึงได้สมรสกับมาเรียนแม่หม้ายทรงเครื่องผู้นั้น ซึ่งภรรยาของเขา
 แก่กว่าถึง ๑๒ ปี การแต่งงานของดิสราเอลล์ทำให้ฐานะหนี้สินคลายความตึงเครียดลง การพูด
 ในสภาสามัญกระเดื่องขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ตามดิสราเอลล์ไม่ได้รับตำแหน่งใด ๆ ทางการเมือง
 เลย แม้เซอร์โรเบิร์ตพีล นายกรัฐมนตรีปรารถนาที่จะได้ ดิสราเอลล์มาร่วมคณะรัฐมนตรีด้วย
 แต่สแควนเดย์ รัฐมนตรีผู้ทรงอิทธิพลคนหนึ่งไม่ชอบหน้าและคัดค้านการจะเข้าร่วมของดิสรา
 เอลล์อย่างรุนแรง

ดิสราเอลล์มิได้หยุดยั้ง พยายามท่องเที่ยวไปในประเทศต่าง ๆ ศึกษาหาความรู้
 ตลอดจนการคบหาสมาคมผู้มีชื่อเสียงต่าง ๆ และเริ่มตั้ง "กลุ่มหนุ่มอังกฤษ" ขึ้นและโจมตี
 รัฐบาลพีลอย่างเผ็ดร้อน ทำให้ประชาชนนิยมชมชื่นแผ่ขยายออกไปทุกที ผลที่สุดรัฐบาล
 พีลต้องแพ้คะแนนเสียงในสภาสามัญใน ค.ศ. ๑๘๕๖ นับเป็นชัยชนะขั้นต้นของนักการเมืองยิว
 มีคนผู้ถูกเหยียดหยาม ได้ก้าวขึ้นมาหนึ่งแถวหน้าแห่งฝ่ายค้านแล้ว ในต้นปี ๑๘๕๗
 ดิสราเอลล์ก็ได้รับเลือกเป็นผู้นำพรรคอนุเชอโรเจติฟ (ทอว์รี) ในสภาสามัญโดยไม่มีใครคาด

ดิสราเอลล์มีชีวิตในสภาพมัญญตลอดเวลา ๓๘ ปี เป็นเวลาดัง ๓๒ ปีไม่เคยได้รับตำแหน่ง
การเมืองใดๆ เลยต่อมาได้รับตำแหน่งในรัฐบาลคาร์บี และได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ของคาร์บีเมื่ออายุย่างเข้าปีที่ ๖๓

ดิสราเอลล์ได้ดำเนินงานด้านนโยบายได้ผลหลายประการ เช่นซื้อหุ้นบริษัทคลอง
สุเอซ ๓๗,๐๐๐ หุ้นจากกาหลิบแห่งอียิปต์ สถาปนาสมเด็จพระราชินีเป็นจักรพรรดินีแห่ง
อังกฤษ นอกจากนี้ได้ใช้ความรู้ความสามารถเข้าจัดการเรื่องทารุณกรรมในบุลกาเรีย การ
ปลดปล่อยชาวเซอร์เวีย สัญญาคอนสแตนติโนเปิล การทำสงครามระหว่างรัสเซีย
และตุรกีเป็นผลสำเร็จจึงสามารถต่อต้านการรุกรานของรัสเซียไว้ ได้ด้วยการส่งกองทัพเรืออังกฤษ
ไปช่วยแคว้นคาร์ดิเนลล์ ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๑๘๗๘ เป็นการทำลายแผนการของ
รัสเซียที่จะยึดครองกรุงคอนสแตนติโนเปิลให้ชะงักลงได้ เมื่อสงครามระหว่างรัสเซียกับตุรกี
สงบแล้ว ดิสราเอลล์กับซอลท์สเบอรี รัฐมนตรีต่างประเทศได้เดินทางไปร่วมประชุม ณ
เมืองเวียนนา ด้วยความสามารถทางการทูตอังกฤษ ได้แทบทุกสิ่งทีปรารถนาที่ดิสราเอลล์กลับมาพร้อม
กับเกียรติภาพอย่างสมเกียรติ

ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น เอิล ออฟ บิคอนสฟิลด์ ถึงแก่กรรมเมื่อเดือน
กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๘๑ ศพของท่านฝังไว้ ณ สุสาน Hughenden สมเด็จพระนางเจ้า วิคตอเรีย
เสด็จไปวางพวงมาลา ณ ที่ฝังศพท่านรัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ด้วยพระองค์เอง และทรงให้จารึกอักษร
ที่สุสานท่านเอิลดังนี้

“อนุสาวรีย์ที่รักและประกอบด้วยเกียรติยศของเบนยามิน เอิลออฟ บิคอนสฟิลด์
ผู้ยิ่งใหญ่ นักร่างขึ้นโดยพระราชินีผู้เป็นมิตรที่รู้สึกในบุญคุณและรักใคร่..... วิคตอเรีย”

ในเดือนธันวาคมหนึ่งทรงให้จารึกข้อความว่า “พระมหากษัตริย์โปรดคนดีที่พูดจริง”
ประวัติของรัฐบาลผู้พัฒนาอุปสรรคแหวกจากกลุ่มชนชั้นร่ำรวยและผู้มีสกุลมีอำนาจในยุคนั้น
มีการสร้างอำนาจความเป็นเอกภาพให้แก่ประเทศชาติ สัมกับคำตอของ ท่านต่อผู้ที่มาแสดง
ความนิยมในการที่

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแก่ท่าน
“ข้าพเจ้าขอขอบคุณในความหวังดีของท่านทั้งหลาย บัดนี้ข้าพเจ้าได้ยืนขึ้นสู่ยอดเสา
ซึ่งกวายน้ำมันเป็นผลสำเร็จแล้ว” นับเป็นประวัติการณ์ในรัฐสภาสามัญนอกจากวิลเลียม
เพอร์คินส์แล้วผลงานของท่านผู้ไม่มีใครสู้ได้

สหภาพรัฐสภา

ภราดา บุรณศิริ

สหภาพรัฐสภามีลักษณะเป็นสมาคมระหว่างรัฐสภา
ของประเทศต่างๆ ที่ใช้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดย
ทางรัฐสภา ประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การนี้ จะต้องจัดตั้ง
หน่วยประจำชาติของตนขึ้นภายในรัฐสภาของตน และโดยที่องค์
การนี้เป็นองค์การที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลของประเทศ จึง
เป็นแค่เพียงองค์การของนักการรัฐสภาทั่วโลกที่จะได้พบปะหา
รื้อกัน ในปัญหาต่าง ๆ อันเป็นทางที่จะส่งเสริมการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยและเพื่อผดุงไว้ซึ่งสันติภาพของโลก ทาง
รัฐบาลจะมีส่วนรู้เห็นก็เพียงแต่รับทราบและอำนวยความสะดวกใน
ด้านการเงินเท่านั้น

หลักใหญ่และวัตถุประสงค์ของสหภาพรัฐสภานี้ได้ระบุไว้ในข้อบังคับข้อ ๑
ของสหภาพรัฐสภาดังนี้ -

“สหภาพรัฐสภามีวัตถุประสงค์ที่จะจัด
ให้สมาชิกของรัฐสภานานาชาติได้มีโอกาส
พบปะทำความรู้จักเป็นการส่วนตัว เพื่อให้
สมาชิกของรัฐสภาเหล่านั้นดำเนินการร่วมกัน
ในการได้มา รักษาไว้และส่งเสริมซึ่งสถาบัน
แห่งระบอบประชาธิปไตยภายในประเทศของ
ตน ตลอดจนสันติภาพและการร่วมมือระหว่าง

นานาชาติ ทั้งนี้โดยเฉพาะด้วยวิธีแสวงหา
การร่วมมือระหว่างนานาชาติทั่วโลก โดยที่มี
วัตถุประสงค์ดังว่านี้ เมื่อใดมีปัญหาเกิดขึ้น
ระหว่างชาติที่อาจจัดการให้ตกลงกันได้ทาง
รัฐสภาของชาติ สหภาพรัฐสภาจะได้ออกเป็น
หน้าที่ศึกษาค้นคว้าหาทางจัดการให้ตกลงกัน
โดยวิธีนั้น และอาจจะได้ให้คำแนะนำเกี่ยว

LI RT

การส่งเสริมสถาบันแห่งรัฐสภา เพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพและเพราะความนิยมในสภา
เพิ่มขึ้น ”

ความคิดที่จะจัดตั้งสหภาพรัฐสภาได้
ปรากฏใน พ.ศ. ๒๔๓๑ โดยนายวิลเลียม แรน
ดอล์ฟ ครีเมอร์ (William Randolph Cremer)
สมาชิกรัฐสภาอังกฤษและนายเฟเดริก ปาสเซ
ย์ (Hub Passy) สมาชิกรัฐสภาฝรั่งเศส
ได้ทำเรื่องกันในกรุงปารีส และมีความเห็น
ตรงกันว่า หากบรรดาสมาชิกแห่งรัฐสภาทั่ว
ทุกอันจะถือกันว่าเป็นตัวแทนของประชาชนทั้ง
หลาย ได้มาพบปะหารือและแลกเปลี่ยนความ
เห็นกันและกัน แล้วก็เป็นทางหนึ่งซึ่งจะ
ช่วยให้ คำร้อง ไว้วาง สันติภาพ ของ โลก ได้
เกิดขึ้นเมื่อบรรดาผู้แทนปวงชนมีความคิด
อันอย่างใดแล้ว รัฐบาลของประเทศนั้น ๆ
ย่อมจะต้องเห็นชอบด้วยดังที่ได้มีบทบัญญัติ
ว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชน ”
เมื่อมีความคิดอันนี้จึงเป็นผลสำเร็จเมื่อ
วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๓๒ ได้มีรัฐสภา
เข้าร่วมด้วยเพียง ๘ ประเทศ วัตถุประสงค์
ของสหภาพรัฐสภาแต่เริ่มแรกนั้นก็มิ
ต่างแต่จะพยายามหาทางให้นานาชาติ
จะสงบกันพิพาทระหว่างประเทศโดยทาง
สันติวิธีโดยการใช้วิธีทำสนธิสัญญาผูก
พันไว้ และโดยที่เห็นว่าสมาชิกของ

รัฐสภาของชาติต่างๆย่อมมีส่วนในการที่จะให้
สัตยาบันแก่สัญญาเช่นว่านั้น และการจัดตั้ง
สหภาพระหว่างรัฐสภาก็เพื่อเป็นการวางทาง
ไปจนสู่จุดประสงค์ดังกล่าวนี้

การประชุมของสหภาพรัฐสภาได้มีขึ้น
ที่ปารีส และในปี ๒๔๓๕ สำนักงานกลาง
แห่งสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Bureau)
ก็ได้จัดตั้งขึ้น ณ กรุงเยนีวา ประเทศสวิด
เซอร์แลนด์ ต่อมาในคราวประชุมใหญ่ประ
จําปี ๒๔๓๗ กฎข้อบังคับของสหภาพรัฐสภา
ก็ได้ผ่านการประชุม และได้มีการแก้ไขใน
พ.ศ. ๒๔๕๐ และ ๒๔๑๔ และในส่วน
ปลีกย่อยเรื่อยมาจนในครั้งสุดท้าย ณ กรุงฮิล
ตันบุล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ และในขณะนั้น
ได้มีสมาชิกกว่า ๕๐ ประเทศ ซึ่งโดยมาก
เป็นประเทศซึ่งใช้การปกครองในระบอบประ
ชาธิปไตยโดยทางรัฐสภา ในจำนวนเหล่านี้
เป็นที่น่าเสียดายที่ประเทศที่เรียกตนเองว่าเป็น
กลุ่มประเทศประชาธิปไตยด้วยวัน ออกส่วนมาก
ได้ลาออกจากสมาชิกภาพโดยมิใช่โดยวิธีที่
เป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะปรากฏว่าในระยะหลัง
นี้ทางกลุ่มประชาธิปไตยด้วยวัน ออกได้เสนอ
ญัตติหลายญัตติซึ่งที่ประชุมใหญ่แห่งสหภาพ
รัฐสภาไม่เห็นด้วย เช่นกรณีที่จะให้สหภาพ
รัฐสภาส่งเสริมการค้าและการของขบวนการ
ส่งเสริม สันติภาพ (Peace Partisan Movement)

หรือหนึ่งการประชุมสันติภาพที่กรุงสต็อกโฮล์ม ซึ่งในกรณีนี้สหภาพรัฐสภาเห็นว่าเป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหาร ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐสภาจึงให้ผ่านเรื่องนี้ไปเลย กรณีนี้จึงเป็นเหตุให้ประเทศบางประเทศลาออกจากรัฐสภา

สหภาพรัฐสภาได้มีการประชุมกันปีละ ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกในฤดูร้อนที่เมืองมอนนาโคหรือเมืองนิส ทั้งนี้เพื่อให้บรรดาคณะมนตรีแห่งสหภาพรัฐสภาและกรรมาธิการประจำของหน่วยต่าง ได้จัดการร่างระเบียบวาระของการประชุมตลอดจนสถานที่ประชุมใหญ่ประจำปีของสหภาพรัฐสภาที่กำหนดจะมีในตอนกลางปี (ในราวเดือนสิงหาคมและกันยายน)

งานชิ้นสำคัญของสหภาพรัฐสภาคือได้มีส่วนในการนำไปสู่ความสำเร็จคือการระงับกรณีพิพาทระหว่างนานาชาติโดยสันติวิธี ซึ่งใน ค.ศ. ๑๙๑๕ สหภาพรัฐสภาได้มีการประชุมใหญ่ที่กรุงบรัสเซล ที่ประชุมได้ลงมติรับร่างที่คณะกรรมาธิการได้เสนอและร่างนี้ได้เป็นรากฐานแห่งสนธิสัญญาที่นานาชาติได้ลงนามที่กรุงเฮก เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๘ และต่อมาได้มีการจัดตั้งศาลโลกที่กรุงเฮกเป็นครั้งแรกขึ้นต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ (แล้ว) สหภาพรัฐสภาได้ให้ความสนับสนุน

องค์การสันนิบาตชาติ และได้ทำการค้นคว้าและศึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ เพื่อที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่นานาชาติในขอบแห่งวัตถุประสงค์ที่ได้ตราไว้ ปัญหาพิเศษที่สหภาพรัฐสภาได้ศึกษาและค้นคว้าก็มี เช่น

ในด้านเศรษฐกิจและการคลังก็ได้ศึกษาปัญหาเงินตรา การค้าระหว่างประเทศและเกี่ยวกับนโยบายทางศุลกากร การร่วมทุนผูกขาดการค้า การเกษตรและอุตสาหกรรม ตลอดจนการหาช่องทางที่จะให้มีการทำสัญญาทางเศรษฐกิจในภาคต่างๆ ทั่วโลกและปัญหาการแจกจ่ายและแบ่งปันวัตถุดิบ

ในด้านการสังคม สหภาพรัฐสภาได้ให้การศึกษากับปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยและได้ศึกษาการรับรองชนเมืองขึ้นและเมืองมอ (Colonies and Mandates) เพื่อให้มีการปกครองด้วยดีและเป็นประโยชน์แก่ชนเหล่านั้น ทั้งยังได้ศึกษาปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการปราบปรามการค้าทาส การค้าอาวุธเถื่อน การค้ายาเสพติดให้โทษ ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนและสตรี ปัญหาคนเข้าเมืองและคนไม่มีงานทำเหล่านี้ก็ด้วย

ในด้านการเมือง สหภาพรัฐสภาได้ร่างประกาศว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของรัฐเสมอต่อนานาชาติซึ่งเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การประมวลกฎหมายระหว่างประเทศ ในคำที่

การปกครองระบอบประชาธิปไตย
 ได้จัดตั้งองค์การพิเศษ เพื่อ
 อนุรักษ์รัฐธรรมนูญของนานาชาติและ
 ใช้ในรัฐสภาของประเทศนั้น ๆ
 การศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีใด
 ให้การใช้รัฐธรรมนูญในระบอบ
 ชาติได้ผลดียิ่งขึ้น แล้วทำราย
 ละเอียดหน่วยรัฐสภาต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิก
 นำไปใช้ในด้านการทหาร สห
 ราชอาณาจักรโครงการลดอาวุธเสนอต่อ
 สมัยที่เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๒ และมีส่วน
 ไขสนธิสัญญาลดอาวุธที่เรียก
 ปรองแกลดลดในต้นสันติภาพรัฐ
 ชาติเกี่ยวกับสันติภาพในคราวประ
 ษาภิรมย์ ณ กรุงอัสตันบลู เมื่อ พ.ศ.
 (ซึ่งหน่วยรัฐสภาไทยได้ไปร่วม
) มีความว่า

ประชุมครั้งที่ ๕๐ แห่งสหภาพรัฐ
 สมัยที่ ณ กรุงอัสตันบลู ใน

เชื่อว่าที่ประชุมนี้เป็นปากเสียงอัน
 ๑๙๓๒ ประชาชาติ ต่างมีเชื้อชาติ
 ธรรมต่างกัน

ไม่คิดว่าประชาธิปไตยอันแท้จริงจะ
 ด้ไม่มีเสรีภาพในการพูดและการ
 วมความคิดเห็นของคนทั่วไป

และโดยแน่ใจว่าประชาชาติที่มีเสรีภาพ
 ในการพูด และในการคิดเห็นย่อมเป็นฝ่าย
 สันนิษฐานที่สุจริตของสันติภาพไทย ไม่มีข้อ
 ยกเว้น และด้วยเหตุนี้วิธีที่ดีที่สุดสำหรับเป็น
 ประกันแห่งสันติภาพ คือ ขยายและคงไว้ซึ่ง
 ชีวิตในระบอบประชาธิปไตย

มีความเชื่อมั่นว่า ถ้าการจำกัดภัยแห่ง
 สงครามซึ่งกำลังปรากฏอยู่ในขณะนี้ ตกอยู่ใน
 ในอำนาจของประชาชนเท่านั้นแล้ว ภัยดัง
 กล่าวนี้ก็สูญสิ้นไป

ไม่ยอมถือว่าผู้มีความมุ่งหมายจะใช้
 ความต้องการสันติภาพอย่างแรงกล้าที่มีประ
 จำอยู่ในจิตใจของบุคคลทั่วไปเพื่อประโยชน์
 ส่วนตัว และผู้ที่ใช้วิธีการอย่างแตกต่างกับ
 วิธีการที่ใช้กันตามวิธีการขององค์การสหประชา
 ชาติกำหนดไว้ เป็นผู้มีเจตนาที่จะหาประ
 โยชน์เฉพาะตนจากความเชื่อถือและความหวัง
 ของบุคคลดังกล่าว

“ฉะนั้น ที่ประชุมนี้โดยมติในที่ประ
 ชุมแสดงออกให้ทราบทั่วกันถึงความเชื่อถือใน
 อุดมคติร่วมกันและที่จะแบ่งแยกจากกันไม่ได้
 ว่าด้วยหลักประชาธิปไตย และสันติภาพและ
 ครั้งหนึ่งขอยกย่องผู้ที่ได้ทำการรบ ได้รับ
 ทุกข์ทรมานและ ได้เสียชีวิตไปเพื่อบอกกัน
 อุดมคติดังกล่าว”

“โดยเชื่อว่าความต้องการทั่วไปของ
 ประชาชาติในโลกที่จะให้มีสันติภาพ ถึงคณะ

กรรมการบริหารของสหภาพรัฐสภา ให้พยายามอย่างจริงจังที่จะดำเนินการให้มีความเข้าใจในระหว่างประชาชาติต่างๆ ของโลก เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่จะให้มีสันติภาพอันมีลักษณะยั่งยืน”

รัฐสภาไทยได้รับการทาบตามให้เข้าเป็นสมาชิกของสหภาพรัฐสภามาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๑ โดยประธานคณะมนตรีแห่งสหภาพรัฐสภา ไวส์เค้าท์ แสตน์สเกท (*The Rt. Hon. Viscount Stansgate*) และเลขาธิการสหภาพรัฐสภา (*M. Léopold Boissier*) โดยทาบตามขอให้รัฐสภาไทยส่งคณะผู้แทนไปสังเกตการประชุมใหญ่ประจำปีที่ได้มีขึ้น ณ กรุงโรม แต่ในขณะนั้นรัฐสภาไทยยังไม่พร้อมที่จะไปร่วมประชุมตลอดทั้งขบประมาณเกี่ยวกับการนี้ยังไม่มี รัฐสภาไทยจึงไม่สามารถที่จะรับค่าเชิญได้ แต่สหภาพรัฐสภายังคงใช้ความพยายามที่จะตั้งให้ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศประชาธิปไตยที่ใช้การปกครองแบบรัฐสภาในอาเซียอาคเนย์ โดยประธานคณะมนตรี ได้ติดต่อกับประธานรัฐสภา (เจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิเขต) ทั้งในทางส่วนตัวและทางตำแหน่งหน้าที่ จนในที่สุดก็ได้ส่ง ม. ปอดด์ บาสทิด ซึ่งเป็นกรรมการบริหารสหภาพรัฐสภาและประธานกรรมการหน่วยสหภาพรัฐสภาฝรั่งเศสมาเยี่ยมประเทศไทยในฐานะตัวแทนของสหภาพรัฐสภา

และได้พบปะหารือกับบรรดาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และสมาชิกของรัฐสภาไทยบางท่านเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกของรัฐสภาไทย ในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้นำเรื่องนี้เข้าหารือในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๒ และได้ลงมติให้ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรมาพิจารณา รัฐสภาไทยได้มีการประชุมเป็นการภายใน เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๙๒ และเมื่อได้พิจารณาเห็นว่าสหภาพรัฐสภา เป็นองค์การที่มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และพยายามหาจุดทางในอันที่จะนำมาซึ่งสันติภาพของโลก ทั้งรัฐสภาไทยก็เป็นรัฐสภาเดียวในภาคพื้นโลกภาคนี้ที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกของสหภาพรัฐสภา ประกอบทั้ง พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐบาลก็ยินดีที่จะสนับสนุนและร่วมมือด้วย โดยเฉพาะในด้านการเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการที่จะเข้าเป็นสมาชิกที่ประชุมจึงตกลงให้รัฐสภาไทยเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพรัฐสภา และตั้งคณะกรรมการ ๙ นายขึ้นร่างข้อบังคับ พร้อมกันนั้นรัฐบาลได้แปรญัตติในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๓ ในงบของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาตั้งเงินจ่ายเกี่ยวกับการนี้ไว้ ๒๐๐,๐๐๐ บาท รัฐสภาได้อนุมัติ ให้ใช้ข้อบังคับที่คณะกรรมการ

เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๙๓
 สหภาพรัฐสภาไทยก็ได้ประชุมเป็นครั้งแรก
 เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๓ และเมื่อ
 คณะกรรมการเสร็จแล้วหน่วยรัฐสภา
 ของเจตจำนงเข้าเป็นสมาชิกของ
 สหภาพรัฐสภาตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๓
 คณะมนตรีและเลขาธิการสหภาพรัฐ
 สภาไทยมีความยินดีในการที่รัฐสภาไทย
 ได้เข้าเป็นสมาชิกของสหภาพ
 และขอเชิญหน่วยสหภาพรัฐสภา
 ของผู้แทนไปร่วมประชุมใหญ่ประจำ
 ปีที่ ๑๙๕๓ ซึ่งกำหนดที่จะมี ณ กรุงดับลิน
 ไอร์แลนด์ ในการประชุมคราวนี้
 สหภาพรัฐสภาไทยส่งคณะผู้แทน ๔ คน
 โดยมีนายพระยาศรีธรรมมาธิเบศ เป็น
 ประธาน ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (เลขา
 ยกราชการ) นายพจน์ สารสิน และนาย
 นิพนธ์ นันทมนตรี เป็นคณะผู้แทน ก่อน
 ทางประธานสภาขุนนางและประธาน
 สภาสามัญชนอังกฤษได้ถือโอกาสขอเชิญ คณะ
 ผู้แทนไปเยี่ยมสภาอังกฤษในฐานะแขก
 ของอังกฤษมีกำหนด ๑๐ วัน คณะ
 ผู้แทนได้ออกเดินทางไปร่วมประชุมสห
 ภาพรัฐสภาไทยได้ส่งคณะผู้แทน ไป
 ร่วมประชุมเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑
 มิถุนายน ๒๔๙๓ และได้เข้าร่วมประชุม

คราวนี้คณะผู้แทนไทยได้มอบให้ ม.ร.ว.
 เสนีย์ ปราโมช เลขาธิการหน่วยฯ เป็นผู้
 กล่าวอภิปรายในนามของคณะ ซึ่ง ม.ร.ว.
 เสนีย์ ปราโมชได้กล่าวคำอภิปรายในที่ประ
 ชุมเกี่ยวกับปัญหาสถานการณ์ของโลก และ
 การสอนประวัติศาสตร์ การกล่าวคำอภิปราย
 คราวแรกของหน่วยสหภาพรัฐสภาไทยนี้เป็น
 การกล่าวที่ยาวกว่าทุก ๆ ชาติที่อภิปรายและ
 ตรงต่อวัตถุประสงค์ของสหภาพรัฐสภา เป็น
 อันว่าหน่วยรัฐสภาไทยได้ออกเดินทางไปร่วม
 ประชุมเป็นทางการครั้งแรกก็ได้เป็นผลสำเร็จ
 อย่างงดงาม จากการประชุมที่ดับลินแล้ว
 คณะผู้แทนได้มาเยี่ยมรัฐสภาอังกฤษตามคำ
 เชิญของประธานสภาขุนนางและประธานสภา
 สามัญ ซึ่งทางประเทศอังกฤษได้ให้การต้อนรับ
 อย่างสมเกียรติและยังได้ปราศรัยกับบรรดา
 สมาชิกรัฐสภาของอังกฤษอีกด้วยและการไป
 เยี่ยมรัฐสภาอังกฤษนี้ก็ไปอย่างเจต
 นารมณ์ของผู้เชิญ คือเป็นการส่งเสริมสัมพันธ
 ไมตรีระหว่างประชาชนแห่งประเทศไทยทั้งสอง
 หน่วยสหภาพรัฐสภาไทยได้ไปประชุม
 คณะมนตรีและกรรมการประจำสหภาพรัฐ
 สภา ณ กรุงมอนนาโค ในเดือนเมษายน
 ๒๔๙๔ ซึ่งในคราวนี้คณะผู้แทนได้มี ๒
 คน คือนายสุกิจ นิมาวนนันทน์ และ พระ
 ศิริธรรมาภรณ์ การประชุมครั้งนี้เป็นการ
 ประชุมภายในเพื่อจัดระเบียบวาระที่จะประชุม

ในคราวต่อไปที่กรุงอิสตันบูลประเทศเตอร์ก
การประชุมครั้งที่ ๔๐ แห่งสหภาพรัฐสภาได้
เริ่มขึ้นที่กรุงอิสตันบูล โดยหน่วยรัฐสภาไทย
ได้ส่งคณะผู้แทนไปร่วมประชุม ๔ คน คือ
พระราชธรรมนิเทศ รองประธานหน่วยสห
ภาพรัฐสภาไทย เป็นหัวหน้าคณะ พระยา
ศรีวิสารวาท นายควง อภัยวงศ์และพระยา

อรรถการีย์นิพนธ์เป็นคณะ ในคราวนั้น
ผู้แทนได้มอบให้พระยาศรีวิสารวาท เป็น
กล่าวคำอภิปรายในที่ประชุม ในสถานะการ
โลก คณะผู้แทนทุกคนได้เสนอรายงาน
ประชุมให้หน่วยทราบและได้แจ้งไปให้ทาง
บาลเพื่อทราบ

ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ โดยได้มีพระบรมราชโองการ
ให้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ สถาบันแห
วุฒิสภาและสภาผู้แทนก็ได้หยุดชงักลง แต่ครั้งต่อมาเรื่องสหภาพรัฐสภานี้ได้ถูกนำ
พิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรอีกวาระหนึ่ง และงานของหน่วยก็ได้ดำเนินต่อไป ได้
หน่วยสหภาพรัฐสภาไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารขึ้น ประกอบด้วยประธานสภา
แทนราษฎรเป็นประธาน และได้จัดส่งคณะผู้แทนไปร่วมประชุม ในคราวประชุมใหญ่
ที่ ๔๑ ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยมีพระราชธรรมนิเทศ รองประธาน
หน่วยสหภาพรัฐสภาไทยเป็นหัวหน้าคณะ และพล. อ. ต. ม.ม. เวชยันตรังสฤษดิ์
พล. ต. ม.ล. ขาบ กุญชร (เลขาธิการ) นายชั้น อยู่ถาวร นายประพัฒน์ วรรณสา
นายจิตตเสน ไชยคำ วม ๖ คน คณะผู้แทนคณะนี้ได้มอบให้ พล. ต. ม.ล.
ขาบ กุญชร เป็นผู้กล่าวคำอภิปรายในที่ประชุมใหญ่ในปัญหาเกี่ยวกับสถานะการณขอ
โลก รายงานของคณะผู้แทนคงจะเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ประจำปีในคราวประชุมใหญ่
หน้า

การแบ่งโบราณวัตถุออกเป็นสมัย

(จากหนังสือโบราณวัตถุ ในพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร)

โดย

ศาสตราจารย์ ขอบ เซนต์

การศึกษาโบราณคดีของสยามประเทศ แลการจัดพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนครมีข้อสำคัญอย่าง ๑ คือ ในโบราณกาลประเทศนี้เจริญรุ่งเรืองหลายครั้งหลายคราว ก่อนที่ชนชาติไทยได้ตั้งขึ้นเป็นอิสระเมื่อราว พ.ศ. ๑๘๐๐ ประเทศที่เป็นราชอาณาจักรสยามเดิมนั้น หาได้รวบรวมเป็นประเทศเดียวเหมือนอย่างทุกวันนี้ไม่ ยิ่งแต่ก็เป็นเมืองขึ้นอยู่หลายอาณาจักรด้วยกัน คือ หัวเมืองข้างตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นกรุงกัมพูชา หัวเมืองซึ่งเดิมนั้นรวบรวมเป็นมณฑลพายัพอยู่ในปกครองของราชวงศ์ชาติรามัญ ส่วนหัวเมืองบักซ์ใต้ขึ้นกรุงศรีวิชัยในเกาะสุมาตรา เป็นต้น ลัทธิธรรมเนียม ราชประเพณี ศาสนาแลศิลปของกรุงกัมพูชา กรุงศรีวิชัยแลประเทศรามัญ ที่เป็นประมุขของประเทศราช จึงได้แพร่หลาย ในอาณาเขตที่เป็นสยามประเทศบัดนี้ เพราะฉะนั้นโบราณสถานแลโบราณวัตถุที่ค้นได้ในสยามประเทศจึงมีลักษณะต่างๆ กัน หาเป็นฝีมือช่างอย่างเดียวกันไม่ เรื่องนี้บรรดาผู้ไปเที่ยวประเทศใกล้เคียงเช่นกรุงกัมพูชาหรือเกาะชวา คงจะสังเกตได้โดยง่าย ยกตัวอย่างเช่นที่ในกรุงกัมพูชา โบราณสถานมีเป็นจำนวนมากนับด้วยร้อย โบราณวัตถุในพิพิธภัณฑสถานเมืองพนมเปญ ก็มีจำนวนมากแลงดงาม แต่ว่าของเหล่านั้นล้วนเป็นฝีมือช่างอย่างเดียวกัน ในเกาะชวา ก็เหมือนกัน โบราณสถานแลโบราณวัตถุเป็นฝีมือช่างชาวชวาอย่างเดียวกัน แต่ในสยามประเทศหาเป็นเช่นนั้นไม่ คือ

LI RT

โบราณสถาน) แลโบราณวัตถุก่อนสมัยขอมมีอำนาจในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาก็มีปราสาทขอม พระพุทธรูปแลเทวรูปของขอมก็มี พระเจดีย์แลรูปพระโพธิสัตว์ผู้มีอานางศรัวิชัยก็มี พระเจดีย์พระปรางค์ แลพระพุทธรูปของไทยแท้ก็มี โดยเหตุนี้แหละโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑสถานฯ จึงมีลักษณะแปลกกว่าพิพิธภัณฑสถานประเทศอื่นๆ อันนี้เป็นข้อสำคัญในการศึกษาโบราณคดีในสยามประเทศและในการจัดพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนครรวมทั้งการดูเพื่อประโยชน์ในการศึกษาของประชาชนด้วย

เมื่อเวลาจัดตั้งของในพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร มีความจำเป็นที่จะต้องแยกโบราณวัตถุทั้งหลายออกเป็นสมัยต่างๆ แลการแยกของออกเป็นสมัยๆ นั้น เป็นการยากและอาจบกพร่องบ้าง ถึงกระนั้นก็ดี ในเรื่องอธิบายต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะถือการจัดของแยกออกเป็นสมัยๆ ของพิพิธภัณฑสถานฯ เป็นหลัก

สมัยทวารวดี

โบราณวัตถุที่สร้างในสยามประเทศเก่าที่สุดอันมีอยู่ในพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนครคือ รูปศิลา ซึ่งพบในบริเวณพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มีรูปธรรมจักรและรูปกวางเป็นต้น แม้ของเหล่านี้ได้สร้างขึ้นตามคติของช่างครั้งพระเจ้าศรีธรรมโศกราช คือ ไม่ทำรูปพระพุทธเจ้าแห่งใดจะต้องทำรูปพระพุทธเจ้าแห่งนั้นทำเครื่องหมายสิ่งอื่นแทน (เช่นทำรูปธรรมจักรกับรูปกวางแทนรูปพระพุทธเจ้าประธานปฐมเทศนาที่มฤคทายวัน ในเมืองพาราณสี) ก็ดี ดังเช่นนั้นรูปเหล่านี้ก็คงจะไม่เก่ากว่าพระพุทธรูปแบบที่เรียกกันว่า พระยาภิง พระยาพานนั้น เป็นแต่ช่างผู้ทำ ๆ ตามประเพณีโบราณเท่านั้น ส่วนฝีมือแลแบบลวดลายดูไม่สู้เก่ากว่ากันนัก ลักษณะพระพุทธรูปที่เรียกกันว่า พระยาภิง พระยาพาน แลพระพุทธรูปอื่น ๆ ซึ่งได้พบที่คลังศรีมหาโพธิ์ ในจังหวัดปราจีนบุรี ที่เมืองลพบุรี เมืองนครปฐม เมืองราชบุรี และเมืองไชยาบุรี คล้าย ๆ ลักษณะพระพุทธรูปอินเดีย ครั้งราชวงศ์ คุปตะ (ราว พ.ศ. ๘๖๐-๑๑๕๐) เช่นพระพุทธรูปที่ตำบลสารนาถและตามถ้ำต่าง ๆ เป็นต้น พิพิธภัณฑสถานฯ จึงได้รวบรวมพระพุทธรูปและเทวรูปที่มีลักษณะคล้ายลักษณะรูปสมัยคุปตะ เป็นจำนวน ๑ (แต่เชื่อกันว่าเป็นของทำในประเทศอินเดีย) และตั้งชื่อเรียกว่า สมัยทวารวดี เพราะเหตุที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

พระมหารัชมังคลาจารย์ ๘๐ เจริญมิตร สมัญญาวารวดี ได้มาจากเทศสถาน กรุงเทพฯ

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เมื่อราว พ.ศ. ๑๑๕๐ จดหมายเหตุจีนกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า มีราชอาณาจักรอันใหญ่ชื่อ "ทวารวดี" อยู่ในตอนแหลมระหว่างเมืองศรีเกษตร (พม่า) และเมืองอิตานบุรี (เขมร) เขตแดนของอาณาจักรทวารวดี ซึ่งมีแจ้งอยู่ในจดหมายเหตุจีนทั้งนี้ ตรงกับเขตแดนที่ผู้เที่ยวหาของโบราณเคยค้นพบรูปซึ่งมีลักษณะคล้ายลักษณะของรูปครึ่งสมัยคุปตะ (คือตั้งแต่ มณฑลนครราชสีมาข้างตะวันออกถึงเมืองไชยาข้างตะวันตกเฉียงใต้) ส่วนชายของรูปแบบนั้นมีเค้าเงื่อนพอที่จะสันนิษฐานว่าเกิดในสมัยใกล้เคียงกับเวลาที่จดหมายเหตุจีนกล่าวถึงกรุงทวารวดี คือในราว พ.ศ. ๑๑๐๐-๑๒๐๐ ดังจะอธิบายต่อไป

กว้างนอน หินปูนเขียว สูง ๒๘ เซ็นติเมตร ยาว ๔๒ เซ็นติเมตร สมัยทวารวดี เดิมอยู่ที่พระปฐมเจดีย์
 จำพวกรูปสมัยทวารวดีอันมีในพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร มีพระพุทธรูป ๒ องค์ และพระเศียรพระพุทธรูปศิลาที่ได้มาจากอยุธยา กัยพระพุทธรูปสมัยคุปตะที่ขุดได้ในมณฑลนครราชสีมา พระพุทธรูปที่กล่าวมานี้ทั้ง ๒ องค์นี้ มีลักษณะที่คล้ายกันมาก อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ
 ๑. พระพุทธรูปยืน พระหัตถ์ขวาประทานอภัย (ประทานพรก็มี แต่น้อย) พระหัตถ์ซ้ายถือชามจีวร หรือยกพระหัตถ์ทั้ง ๒ ข้างรับน้ำพระหัตถ์ทำแสดงธรรม

๒. พระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทอย่างนั่งเก้าอี้ หรือนั่งสมาธิเพ็ชรอย่างแปลก ปางธรรมจักร ยกพระหัตถ์ขวาจับนิ้วพระหัตถ์ทำแสดงธรรมและพระหัตถ์ซ้ายทรงวางอยู่บน

ประเภทที่ ๑ ครึ่งสมัยโบราณในประเทศไทย มีผู้นิยมสร้างกันมาก และนอกประเทศไทยแล้ว ยังมีนิยมสร้างกันในประเทศอื่นๆ อีก มีเกาะลังกาและเกาะชวาเป็นต้น ซึ่งนิยมกันนักนั้น ยังปรากฏอยู่ตามผนังถ้ำต่างๆ เป็นต้นจนทุกวันนี้

ประเภทที่ ๒ คือพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทนั้น มีในประเทศไทยเหมือนกัน และสถานที่อื่นเดียวกันก็ได้พบพระพุทธรูปในประเภทที่ ๑ นั้น

ลักษณะของพระพุทธรูปทั้ง ๒ ประเภทที่ได้พบในราชอาณาจักรสยาม มีเป็นสำคัญคือ พระเกศาโต พระนลาตคดเคี้ยว หลังพระเนตรบัวมอมเกือบได้ระดับกับพระนลาต และเนยติดกับพระองค์ ทำให้เห็นพระองค์และพระขงฆ์ ได้ชัดเจน

ลักษณะที่กล่าวมานี้คล้าย ๆ กับลักษณะของพระพุทธรูปอินเดียครึ่งราชวงศ์คุปตะ. แต่คล้ายคลึงกับศิลปะที่เรียกว่าศิลปะชอมไม เป็นศิลปะหินปูนสีเขียวซึ่งขุดได้จากภูเขาในบริเวณทิศของเมืองลพบุรี และในบริเวณเมืองราชบุรี เช่นที่เขางู เป็นต้น

พระพุทธรูปแบบสมัยคุปตะ ซึ่งได้พบในราชอาณาจักรสยามนั้น ไม่มีจารึกปรากฏขึ้นเมื่อศักราชเท่าไร แต่มีเค้าและลักษณะพอจะสันนิษฐานว่าเป็นของเก่าเกิดขึ้นครึ่งสมัย หรือไม่กี่ภายหลังสมัยคุปตะ ไม่สู้แน่นอนนัก ดังนี้ คือ

ประการที่ ๑ พระพุทธรูปยืนแบบสมัยคุปตะซึ่งได้มาจากเมืองลพบุรีมีจารึก ๒ องค์ อยู่ในพิพิธภัณฑสถานเมืองลพบุรี อีกองค์ ๑ อยู่ที่วัดเบญจมบพิตร ลักษณะตัวอักษรเป็นคล้ายลักษณะตัวอักษรที่ใช้อยู่ในกรุงกัมพูชาแต่ครึ่งสมัยก่อนที่ได้สร้างนครธม คือก่อน

ประการที่ ๒ พระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทเป็นของแปลกที่ไม่เคยพบในโบราณสถานของกรุงกัมพูชา พระองค์พระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทปางทรงแสดงปฐมเทศนาในพระอุโบสถวัดพระปฐมเจดีย์ และในวิหารวัดหน้าพระเมรุกรุงศรีอยุธยา นั้น ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่า

เหมือนกับพระองค์พระพุทธรูปที่ในรูปสลักเรื่องปฐมเทศนา แลยมกปาฏิหารซึ่งเดียน้อยอยู่ในพิพิธภัณฑสถานร แห่ง ๑ หลังพระโตในวิหารวัดสุทัศน์แห่ง ๑ และที่พระปฐมเจดีย์อีกแห่ง ๑ บรรดาพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทที่กล่าวแล้วนี้มีลักษณะคล้ายกับพระพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งได้มาจากพระปฐมเจดีย์แลแหลมมะลายู แลคล้ายกับพระพุทธรูปสลักบนผนังของถ้ำฤาษีเขางูในจังหวัดราชบุรี พระพิมพ์เหล่านี้บางองค์มีจารึก เยอมา พระพุทธรูปในถ้ำฤาษีมีจารึกบอกชื่อฤาษี "สมาธิคุปตะ" เป็นผู้สลัก ลักษณะอักษรจารึกที่พระพิมพ์ก็ด ที่ถ้ำฤาษีก็ด คล้ายลักษณะอักษรขอมเก่าครั้ง พ.ศ. ๑๐๐๐-๑๒๐๐ คือลึบมัยเดียวกับลึบมัยพระพุทธรูป ยืนที่ได้อาจมาจากลพบุรีนั้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมานี้อาจรวบรวมความ ได้ว่า บรรดาพระพุทธรูปทั้งหลายนี้เป็นแบบลึบมัยคุปตะ แลที่ได้มาจากตำบลซึ่งตั้งอยู่รอบ ๆ มุมภาคพายัพของอาณาจักรสยามตั้งแต่ศรีมหาโพธิ์ถึงเมืองไชยาเหล่านั้น ได้สร้างขึ้นในราว พ.ศ. ๑๐๐๐-๑๒๐๐ ตรงกับลึบมัยจดหมายเหตุจีนกล่าวถึงราชอาณาจักร ทวารวดี ดังข้าพเจ้าได้อธิบายมาแล้วข้างต้น

ที่จริงคำว่า ทวารวดี ปรากฏว่าเป็นนามของราชธานีกรุงศรีอยุธยา ซึ่งพระเจ้าอู่ทองทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๓ แต่เข้าใจว่าพระเจ้าอู่ทองคงจะได้โอนนามเก่ามาชานานนามพระนครที่ทรงสร้างขึ้นใหม่ ส่วนกรุงทวารวดีเก่านี้บางทีจะอยู่ที่เมืองสุพรรณบุรี หรือเมืองนครปฐมบ้าง

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้าพเจ้าเข้าใจว่า บรรดาพระพุทธรูปแลรูปแบบลึบมัยคุปตะในอินเดียซึ่งได้พบในพระราชอาณาจักรสยามนั้น จะต้องเป็นฝีมือของชาวเมืองทวารวดี หรือมีเดะนั้นอาจจะเป็นฝีมือชาวอาณาจักรอันใหญ่หลวงซึ่งจดหมายเหตุจีนเรียกว่า ฟุหน่า (คือ พนม) ก่อนกรุงทวารวดีแลกรุงกัมพูชา ได้ตั้งขึ้นเป็นอิสระ

ชาวเมืองทวารวดีจะเป็นชาติไหน มีเค้าเงื่อนพอที่จะสันนิษฐานได้ว่าเป็นชาติรามัญ คือ คำจารึกบนฐานพระพุทธรูปลึบมัยทวารวดีที่วัดเบญจมบพิตรซึ่ง ได้มาจากวัดช้อยแขวงจังหวัดลพบุรี ดูเหมือนเป็นภาษามอญ แลยังมีจารึกอยู่บนเสาแปดเหลี่ยมซึ่ง ได้พบที่ศาลพระกาฬเมืองลพบุรี เป็นภาษามอญเก่าแท้ ไม่ต้องสงสัย ตัวอักษรที่เสาแปดเหลี่ยมนี้มีลักษณะเหมือนลักษณะของตัวอักษรที่จารึกบนฐานพระพุทธรูปที่กล่าวแล้ว แลตัวอักษรที่จารึกตามพระพิมพ์

ที่ผ่านหน้าถ้าเขา... ไซแต่เท่านั้นในหนังสือชิลกาลมาลินีแจจามเทววงศ์ปรากฏว่า... งามเทวขันไปสร้างเมืองหริปุณชัณนั้นเป็นพวกที่พูดภาษามอญ ทั้งนี้เป็นเค้าเงื่อน... ภาได้ว่า อาณาจักรทวารวดีซึ่งกรุงละโว้ (เมืองลพบุรี) ได้เป็นหัวหน้าเมืองหนึ่งนั้น... งามัญอยู่เป็นพื้น

รูปสมัยทวารวดีมีข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ลักษณะพระพุทธรูปสมัยนั้นปรากฏชัด... อกกับลักษณะพระพุทธรูปแบบสมัยคุปตะ ซึ่งมีผู้ค้นพบในประเทศกัมพูชาฝ่ายใต้... ึ่งนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า ศิลปวิทยาในการสร้างพระพุทธรูปชนิดนี้ ซึ่งเป็นศิลปวิทยาของ... ึ่งสมัยคุปตะนั่นเอง อาจได้เผยแพร่ไปในประเทศพม่า (คือพนม) ก่อน แลที่หลัง... ึ่งหลายในกรุงทวารวดี แลกรุงกัมพูชาทั้ง ๒ ประเทศ หรือมีฉะนั้นอาจได้ผ่านกรุง... ึ่งนี้ถึงประเทศกัมพูชาก็เป็นได้ เพราะได้ทราบอยู่แล้วว่า วิชาความรู้ทั้งหลายของ... ึ่งได้เผยแพร่มาทางบูรพทิศนั้นหาได้มาจากอินเดียโดยตรงไม่ ได้มาเผยแพร่ในประเทศ... ึ่งตั้งอยู่บนแหลมมะลายูเสียก่อนแล้วจึงได้แพร่หลายไปในประเทศข้างบูรพทิศ ส่วนวิชา... ึ่งพระพุทธรูป กรุงทวารวดีอาจจะได้รับจากอินเดีย ก่อนที่จะได้เผยแพร่ให้แก่ประเทศกัมพูชา

ในโบราณสถานต่าง ๆ ที่ค้นพบพระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่กล่าวแล้วนี้ เคยพบรูป... ึ่งสมัยก่อนพุทธกาลอย่างหมวกแขก รูปพระนารายณ์แบบนกรมตรวรักษาของ... ึ่งประเทศกัมพูชา ก็ได้เคยพบในโบราณสถานทีสร้างขึ้นก่อนนครธม (คือก่อน พ.ศ... ึ่ง) เป็นจำนวนมาก นักปราชญ์ฝรั่งเคยออกความเห็นว่ารูปสวมหมวกแขกชนิดนี้ เป็น... ึ่งสมัยก่อนนครธมเป็นราชธานี แต่ว่าตั้งแต่ ได้เห็นรูป พระนารายณ์ในประเทศ... ึ่งตะวันตก แลในแหลมมะลายูตลอดจนเมืองเวียงสระ (อำเภอบ้านนา จังหวัดสุราษฎร์... ึ่ง) มีลักษณะอย่างเดียวกันกับในประเทศกัมพูชา ข้าพเจ้าเกิดสงสัยว่า รูปสวมหมวก... ึ่งนั้น ไม่ใช่ฝีมือของโบราณโดยเฉพาะอาจเป็นทำนองเดียวกับพระพุทธรูปแบบคุปตะ สมัย... ึ่งก็อาจเป็นฝีมือช่างพม่า (พนม) หรือหากว่ารูปสวมหมวกแขกที่ได้พบในกรุงกัมพูชาเป็น... ึ่งสมัยแต่ ศิลปวิทยาในการทำรูปนั้นอาจได้ผ่านกรุงทวารวดีเสียก่อน จึงได้แพร่หลาย... ึ่งประเทศกัมพูชาก็เป็นได้ อย่างไรก็ดี พิพิธภัณฑสถานฯ ได้รวบรวมรูปพระนารายณ์สวม... ึ่งหมวกนั้นไว้ในพวกสมัยทวารวดี พร้อมทั้งเทวรูปอื่น ๆ ที่มีรูปคล้ายแบบสมัยทวารวดี

๖๐
 แต่ไม่ปรากฏว่าเป็นฝีมือช่างประเทคใด เช่นรูปอรุณาวรี (คือรูปพระอิศวรกับนางอมารวมเป็น
 องค์เดียวกัน ผู้ชายครึ่งผู้หญิงครึ่ง) ซึ่งได้มาจากเมืองอบุล และรูปศิลาต่างๆ ที่ได้มาจากเมือง
 ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์นั้นด้วย รูปนางยักษ์นี้ที่ได้มาจากเมืองศรีเทพนั้นมีรูปสันฐานงดงาม
 สดุ ถ้าได้สร้างขึ้นพร้อมกันหลักเมือง ๆ ศรีเทพที่มีจารึกภาษาล้านลกฤต เมื่อราว พ.ศ. ๘๕๐-
 ๑๐๐๐ นั้นแล้ว (เวลานี้ตั้งอยู่ในหอพระสมุทวชิรญาณ) รูปนี้คงเป็นรูปเก่าที่สุดในพิพิธภัณฑ
 สถานฯ แลอาจจะเป็นฝีมือช่างประเทศพม่า (พนม) นั้นเป็นแน่

(มีต่อเล่มหน้า)

ประชาธิปไตย เมื่อ ๒๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว

อาสา ทรัพย์อนันต์

การ ปกครอง ตนเอง ที่เรียกกันว่า “ระบอบประชาธิปไตย” ได้มีมานานแล้ว ในราว ๔๕๐ ปี ก่อนคริสตกษัตริราชซึ่งเทียบได้ ในสมัยพุทธกาล ระบอบประชาธิปไตยได้เกิดขึ้นในชนชาวกรีก หรือเดิมเรียกตัวเองว่าเฮเลน (*Hellenes*) มีนครรัฐที่สำคัญอยู่สองนครรัฐ คือนครรัฐ *Attica* มี *Athens* เป็นเมืองหลวง และนครรัฐ *Laconia* มี *Sparta* เป็นเมืองหลวง นครรัฐทั้งสองนี้เป็นคู่แข่งกันจึงอำนาจกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีความเจริญรุ่งเรืองและสำคัญทัดเทียมกัน จนถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า “ดวงตาทั้งคู่ของกรีก” แต่ฝ่ายเฮเลนส์มีนักการเมืองและนักรัฐศาสตร์ที่เข้มแข็ง มีสติปัญญามากกว่าฝ่ายสปาร์ตา ซึ่งมีเพียงแต่ผู้ใช้กำลังกาย เฮเลนส์จึงได้ชัยชนะในที่สุด และเจริญรุ่งเรืองถึงขีดที่สุด ได้จัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของตนเองขึ้น

ประชาธิปไตยสมัยสองพันปีล่วงมาแล้ว
ที่เรียกว่า ประชาธิปไตยแบบเฮเลนส์
ก็ใกล้เคียงกับลักษณะประชาธิปไตยในปัจจุบัน
ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งผู้แทน
เพียงในรัฐสภา ประชาธิปไตยตามแบบ
ของเฮเลนส์ราษฎรทุกคนเป็นผู้แทน ซึ่งตาม
จำนวนอยู่ประมาณ ๔๐,๐๐๐ คน เมื่อ
จะหาจะถกเถียงกันก็พากันเข้าไปนั่งใน
สภาใหญ่ซึ่งต้องเป็นสถานที่ใหญ่โตจริง ๆ
ที่ประชุมของบรรดาคนมาก เป็นสภาเปิดกลางหา

(คงจะคล้าย ๆ ภัณฑสถานแห่งชาติ) ประชาธิปไตยของเฮเลนส์ เป็นประชาธิปไตยโดยตรง สหประชาใหญ่หรือจะเรียกว่ารัฐสภาของเฮเลนส์ มีวิธีการควบคุมความประพฤติของพลเมืองหากมีปัญหาเกิดขึ้นก็เรียกประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณาถ้อย ความ คดี พิพาท ของ พลเมือง ตลอดจนพิจารณาความประพฤติของพลเมือง และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับนครรัฐ ถ้าปรากฏว่ามีผู้หนึ่งผู้ใดประพฤติชั่วเอาเปรียบ ที่ประชุมใหญ่อาจลงมติขับเนรเทศผู้นั้น ได้ทันที

LIERT

โดยจำกัดให้ออกไปอยู่ห่างจากเมืองเฮเธนส์
ที่กำหนดเวลา ๑๐ ปี วิธีการนี้เรียกว่า
"Ostracism" (ลัทธิเปลื้องหอย) มีวิธีการ
คือ เมื่อมีผู้กล่าวหา ราษฎรที่เข้าประชุม
ต่างก็เขียนความเห็นของตนลงในเปลือกหอย
แล้วเอาไปใส่รวมไว้ในที่บรรจุคะแนน มี
พนักงานนับ (วิธีลงคะแนนในสภาฯ
ปัจจุบัน คงจะได้มาจากลัทธิเปลื้องหอยนี้
เอง) พนักงานก็จะนับดูว่าเสียงข้างมากให้
เนรเทศหรือไม่ ที่ประชุมใหญ่ก็ตัดสินให้
เป็นไปตามเสียงข้างมาก การลงมติดังกล่าว
ตามวิธีนี้ อาจเรียกว่าลงคะแนนลับก็ได้
เพราะผู้ถูกกล่าวหาบางคนเป็นผู้มีอำนาจมาก
อาจผูกใจเจ็บแค้นผู้ลงโทษตัว จึงใช้วิธี
เปลื้องหอย ซึ่งรู้ไม่ได้ว่าใครออกเสียงว่า
อย่างไร วิธีการนี้ จึงเป็นทางหนึ่งที่จะควบคุม
ให้พลเมืองประพฤติอยู่ในกฎกรอบขอบเขต
ของนครรัฐ

นอกจากการลงคะแนนลัทธิเปลื้องหอย
นี้แล้วยังมีวิธีเปล่งเสียง (Vote) ในการลงมติ
ออกเสียงอีกอย่างหนึ่ง การออกเสียงของ
รัฐสภาเฮเธนส์ เป็นการออกเสียงจริงๆ กล่าว
คือเมื่อจะทำการออกเสียงเรื่องใดๆ เนื่องจาก
ที่ประชุมมีราษฎรประชุมกันเป็นจำนวนมาก
และอยู่ในสถานที่ใหญ่โตกว้างขวาง ย่อม
จะมีเสียงเอ็ดอึงและไม่มีโอกาสได้พูดจาหา

เหตุผลเสนอหรือโต้แย้งได้รู้เรื่องทั่วถึงกันก็
มากน้อย ก็คงจะออกเสียงกันเลย ฝ่ายไหน
ตะโกนได้ดัง และเปล่งเสียงได้แรง หนักและ
นานกว่า ก็เป็นฝ่ายชนะมติ คงจะมีเจ้าหน้าที่
คอยตัดสินว่าฝ่ายนั้นฝ่ายนี้เปล่งเสียงได้ดังกว่า
(การโหวตในสภาฯ ปัจจุบันคงได้ดำนานมา
จากสภาเฮเธนส์นี้เองแต่การออกเสียงและ
การนับคะแนนทำได้แม่นยำและแน่นอนกว่า
สภาเฮเธนส์มาก)

เมื่อได้พิจารณาลักษณะ วิธีการ และ
หลักการประชาธิปไตยของเฮเธนส์ เปรียบ
เทียบกับประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้แล้ว พอ
จะมองและสรุปให้เห็นเค้าได้ว่า ประชา
ธิปไตยเฮเธนส์นั้น ในหลักการอำนาจ
อธิปไตยทั้งสามคืออำนาจนิติบัญญัติ อำนาจ
บริหาร และอำนาจตุลาการ ผู้ใช้อำนาจเหล่านี้
รวมอยู่ในสถาบันเดียวกัน คือสมัชชาใหญ่
ของรัฐ อันเป็นสภากลางหาแต่แห่งเดียว มิ
ได้แยกอำนาจ ให้เป็นอิสระต่างหากต่อกัน
อย่างหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยปัจจุบัน
ซึ่งอำนาจทั้งสามเป็นอิสระต่อกัน ฉะนั้น
ประชาธิปไตย เมื่อสองพันปีมาแล้ว จึง
มีข้อบกพร่องในหลักการ เมื่อมองในค่าน
ลักษณะของประชาธิปไตย ซึ่งเป็นประชา
ธิปไตยโดยตรง ราษฎรทุกคนเป็นเสมือน
ผู้แทนด้วยตนเอง ต้องมาประชุมสภาด้วย

ลองมองในท่วงปฏิบัติเราก็
 ...ของความยุ่งยากเสียแล้ว ในที่
 ...มองสุดลูกหูลูกตาจะพบอะไร
 ...เรื่องกันอย่างไร นอกจากต้องรู้เรื่อง
 ...อย่างดึก่อนแล้ว พอประชุม
 ...ด้วยวิธีการเปล่งเสียงก็ดี
 ...การเปลือกหยอกก็ดี มติคงจะไม่เป็น
 ...ที่ถูกต้องนัก หัวหน้านักพูดในที่
 ...ของรัฐ ย่อมเตรียมเรื่องมาแล้ว
 ...ใช้วิธีการประชาธิปไตย
 ...ออกเสียงด้วยการเปล่งเสียง
 ... (หรือให้ร้องเอาเสียงด้วย) ในหมู่คน
 ...จำนวนมากๆ จำนวนตั้ง ๓-๕ หมื่น
 ...ออกเสียงก็ย่อมจะเขวและแปรไป
 ...ของกลุ่มชนในสมัยต่อๆ มา มีว่า
 ...เข้าเป็นหมู่ เป็นฝูงมักจะ
 ...ไปกับจำฝูง” การเปล่งเสียงของ
 ...เช่นกัน หัวหน้าพรรคนักพูด
 ...อาจพูดนำให้ คนจำนวนหมื่น
 ...ด้วยวิธีง่าย ๆ โดยไม่
 ... (เช่นการพูด
 ...ให้หยุดงานเป็นต้น) มติของ
 ...จึงอาจไม่ถูกต้องเสมอไป
 ...ในกรณีนี้ได้นัก

ออลซิเบียดิส (Alcibiades) นักพูด ที่มี
 ...และมั่งมีมาก

คนหนึ่งชื่อออลซิเบียดิส เป็นคนฉลาด
 พุดเก่ง ได้รับความพอใจและเป็นที่รักใคร่
 ของพลเมืองที่อ่อนการศึกษา ออลซิเบียดิส
 เป็นคนมักใหญ่ไม่สูงและเอาแต่ประโยชน์ส่วน
 ตัวทรยศต่อบ้านเมืองของตน พุดจาซกนាំให้
 ออลซิเบียดิสทำสงครามกับสปาร์ตา และในที่สุด
 ออลซิเบียดิสก็ยอมยบ ออลซิเบียดิสกลับหนีเอา
 ตัวรอดไปเข้ากับสปาร์ตา ออลซิเบียดิสที่ต้อง
 สวมจมในที่สุดก็เพราะรัฐสภาเชื่อนักพูดผู้นี้

นอกจากนั้นออลซิเบียดิส ยังเป็นต้น
 เหตุให้ประชาธิปไตยของออลซิเบียดิสในสมัยเมื่อ
 สองพันปีล่วงมาแล้วต้องเสื่อมทรามลงเพราะ
 นักพูดผู้นี้เองเป็นผู้ก่อชวนให้พลเมืองพลอย
 มีความเกลียดชัง โสเครตีส (Socrates) จอมเมธี
 ของโลกคนหนึ่งต้องถูกประหารชีวิต ด้วย
 เสียงข้างมากของพลเมือง จอมเมธีโสเครตีส
 เป็นนักปราชญ์ที่ไม่ได้เขียนตำหรับตำราอะไร
 ไว้เลย โสเครตีสเป็นทั้งนักพูด และ นักทำ
 มีลูกศิษย์มากมาย ออลซิเบียดิสก็เป็นศิษย์
 แต่เป็นศิษย์ชนิดเลวที่ล้างผลาญอาจารย์ศิษย์
 ที่มีชื่อเสียงได้แก่ พลาโต ชาวยุโรปถือว่า
 โสเครตีสเป็นจอมเมธี ที่วางหลักศีลธรรม
 อย่างเที่ยงตรง สาเหตุที่ทำให้ โสเครตีส
 ต้องถูกประหารชีวิต ก็เนื่องจากไปติเตียน
 ธรรมเนียมการปกครองของออลซิเบียดิส จึงถูก
 ...หาว่าพยายามจะสั่งสอนคนในสมัยนั้นให้ขาด

ความเลื่อมใส ในลัทธิประชาธิปไตยของ
เอเธนส์ พลเมืองมีความเกลียดชังฮาดี-
เบียติสผู้เป็นศิษย์ของโสเครติสอยู่อย่างมา
กมาย ก็พลอยเกลียดชังโสเครติสไปด้วย
จอมเมธีโสเครติสสอน“ให้มนุษย์รู้จักตัว
ตัวเอง” ซึ่งเป็นหลักการเบื้องต้นของประชา
ธิปไตย ก็ถูกประหารชีวิตด้วยมติของพลเมือง
ในท่ามกลางประชุมชน ที่เข้าใจเขวมืดไป

เพราะความบกพร่องในหลักการของประชา
ธิปไตยแบบเอเธนส์นั่นเอง หากว่าการใช้ม
ติในยุคนั้นจะได้เป็นไปตามนัยที่ควรจะเป็นแล้ว
โสเครติส คงยังจะไม่ต้องตายเร็วเช่นนั้น
และคงจะได้อยู่วางหลักการในระบอบประชา
ธิปไตยให้สอดคล้องอย่างปัจจุบัน หรือค
ติเยมกับปัจจุบันก็อาจเป็นได้

อย่างไรก็ดี แม้ว่าประชาธิปไตยเอเธนส์จะมีข้อบกพร่องหรืออย่างหนัก
ประวัติศาสตร์กล่าวว่า “การปกครองแบบประชาธิปไตยในเมืองเอเธนส์นั้น ทำกัน
จนเกินดี”ก็ตาม ในฐานะที่ชาวกรีกโบราณ เฉพาะอย่างยิ่งชาวเอเธนส์ ได้สัญญาว่า
“นักคิด” มีอารยธรรมรุ่งเรืองเก่าแก่ ตั้งแต่ยุคก่อนคริสตศักราชถึง ๔๕๐ ปี ประชา
ธิปไตยแบบเอเธนส์ ก็มีส่วนเป็นแม่บทสำคัญอันเก่าแก่ที่สุดของระบอบเสรีประชา
ธิปไตยในปัจจุบัน.

“ผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจสูงสุด ย่อมทำการปกครองโดยความยินยอมของประชาชน”

— — — Hooker

วิทยาลัยเกษตรและสหกรณ์ศรีสะเกษ

วิทยาลัยเกษตรและสหกรณ์ศรีสะเกษ

วิทยาลัยเกษตรและสหกรณ์ศรีสะเกษ "เกษตรเป็น" สอนให้คนเป็นเกษตรกร
— ผลิตบัณฑิตผู้เป็นเกษตรกรดีมีคุณภาพเพื่อพัฒนาชนบทไทยให้ดีขึ้น และ
— ผลิตบัณฑิตผู้เป็นเกษตรกรดีมีคุณภาพเพื่อพัฒนาชนบทไทยให้ดีขึ้น และ
— ผลิตบัณฑิตผู้เป็นเกษตรกรดีมีคุณภาพเพื่อพัฒนาชนบทไทยให้ดีขึ้น และ
— ผลิตบัณฑิตผู้เป็นเกษตรกรดีมีคุณภาพเพื่อพัฒนาชนบทไทยให้ดีขึ้น และ

โดย แมรี สติล
แปลโดย ส. สวัสดิ์

หญิงในเครื่องแบบสีน้ำเงิน มีตราดาวแดง ยืนถือผ้าสีขาวของเด็ก ๆ คนละผืนตรงหน้าผ้าไหมหิมผ้า เบื้องหลังเธอเป็นหน้าต่างเปิดโล่งสว่างจ้าด้วยแสงแดด โกลนออกไปเป็นสวนดอกไม้สีม่วงด้วยพันธุ์และสีต่าง ๆ ยากที่จะเชื่อได้ว่าเธอกำลังอยู่ในเรือนจำ และยิ่งไม่น่าเชื่อยิ่งขึ้นอีกว่าเธอได้ กระทำผิดในสิ่งที่หญิงทั้งหลายไม่อาจยกยให้เลย กล่าวคือ การทอดทิ้งเด็กผู้เป็นลูกของเธอเอง

เป็นที่ยอมรับโดยแน่นอน ในชั้นแรกว่าการตัดสินภาพ ของมารดาผู้ชั่วช้ามากกึ่งชั่วโมง ไม่ทำให้เธอกลายเป็นคนดี ไปโดยตามลำพังคนเดียวได้ ดังนั้นผู้ว่าการเรือนจำ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่เมืองเบอร์มิงแฮม จึงได้เริ่มผิดหัดการเวียนพิเศษวิชาหน้าแม่บ้านให้

ปัญหาแรกที่ว่าเรือนจำ ถูกตั้งกระทู้ถาม อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้มารดาเด็กเสียคนไปเช่นนั้น ? การค้นคว้าที่เรือนจำฮอลโลเวย์ สามารถให้คำตอบข้อนี้ได้ กล่าวคือ ความเกียจคร้าน, ความเคราะห์ร้ายแต่เยาว์วัย, การกินอยู่ไม่ดีพอ, ความรับผิดชอบเกินกำลังเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ และประการสุดท้ายก็ไปถึงขั้นไม่อยากเลี้ยงเด็กต่อไป เหล่านี้เป็นสาเหตุที่สำคัญของเรื่องนี้เกือบทั้งหมด

ตัวอย่างความโหดร้าย

คดีมีต่างกัน ๆ กัน แต่ตัวอย่างไม่มีใครจะต่างกัน ในอังกฤษและเวลส์เมื่อ ค.ศ.

๑๙๕๐ จำนวนหญิงทั้งสิ้น ๕๑๐ คนได้ถูกตัดสินจำคุกฐาน ทอดทิ้งและทำทารุณกรรมในบ้าน ปี ๑๙๕๑ จำนวน ๔๔๘ คน, ปี ๑๙๕๒ จำนวน ๓๖๗ คน และในปี ๑๙๓๙ เพียง ๓๕๓ คน เท่านั้น

ที่เรือนจำเบอร์มิงแฮม ได้มีโอกาสเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ตักของผู้ควบคุมหญิงเป็นตักอิฐสีแดงปลุกอยู่ต่างหากจาก เรือนจำใหญ่ ภายในกำแพงเดียวกันนั้น ไม่เป็นสิ่งจำเป็นอีกต่อไปแล้ว

หญิงสิบเอ็ดคนแจ้งว่า พวกเขาจะต้องถูกส่งไปเบอร์มิงแฮม เพื่อรับการอบรมตามหลักสูตรเป็นชุดแรก กินเวลา ๘ อาทิตย์ การปฏิบัติ อยู่ในระหว่าง คมขึง ของ สปีดาก่อน ๆ ก็เป็นไปเช่นนักโทษธรรมดา พวกมันถูกคำพิพากษาให้จำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๖ เดือน สามี่ของหญิงเหล่านี้ อาจถูกตัดสินเช่นเดียวกัน โดยอยู่สถานอื่นที่อื่น ส่วนเด็ก ๆ อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ในจังหวัดนั้น

ผลเท่าที่ได้ปฏิบัติ ไปเห็น ได้ชัดว่าหญิงเหล่านั้นได้เห็นภาพในบ้าน ควรจะมีสภาพเช่นไรที่ละน้อย ๆ การอยู่ร่วมเพื่อนร่วมฝูงกัน การเย็บปักถักร้อยและการครัวการซักผ้าเสื้อผ้า เด็ก ของนักโทษหญิงอื่น ๆ ในคุกเหล่านี้ ทำให้เธอเข้ามาใกล้ ความเป็นปกติ ของชีวิต ยิ่งกว่าครึ่งใด ๆ ตั้งแต่เกิดมา

เด็กที่ถูกส่งมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจอาชญากรรมเด็ก
ในเรือนจำ น่าตกใจอยู่บ้าง เหมือนกัน
บางคนรับสารภาพกับครูผู้สอนว่า
ไม่เคยใช้วิธีรักษา ไม่ให้เด็กบัสสาวะรด
คนอื่นให้กันหนุทอด หญิงบางคนต้องสอน
ให้เขียนอักษรไทย บางคนไม่เคยทำครัว
เลยสักที

ขอร้องเพื่ออยู่ต่อ

ในระยะเวลาสั้น ไม่ได้ปล่อยเวลา
ไปโดยเปล่าประโยชน์เลย ได้มีการ
สอนเรื่องการช่วยเจ็บ, การหลีกเลี่ยง
การถูกขู่, ภายในบ้านหรือช่วยเหลือ
การขอประกันประโยชน์ ตามแต่จะได้แก่ผู้
ที่มีความช่วยเหลือ เมื่อชุดสืบเช็ดคนแรก

ในประเทศเรา ขณะนี้สตรีกำลังเรียกร้องสิทธิให้เท่าเทียมชาย อย่าลืม
สิทธิแล้ว ก็ย่อมต้องมีหน้าที่ หน้าที่เบื้องต้นซึ่งจำเป็นของสตรีในครอบครัว ก็
การอบรมและเลี้ยงดูเด็ก หากว่าจะเป็นไปได้ เราน่าจะหยิบยกเอาตัวอย่างของเรื่อง
ปัญหาพิจารณาหาทางป้องกันไว้ จะโดยทางนิติบัญญัติหรือทางหนึ่งทางใดก็ตาม
น่าจะให้แต่การเรียกร้องหาสิทธิ แล้วในขณะเดียวกันพวกมันล้มหน้าที่ไปเสีย.

เรียนจบหลักสูตรแล้วทุกคนต่างเลือกจะอยู่ใน
เรือนจำไปให้ตลอดระยะเวลาที่ศาลตัดสิน
ทุกคนต่างมีบันทึกคำร่ำทักกับข้าวและการจ่าย
ของต่าง ๆ ไว้พร้อมมูล

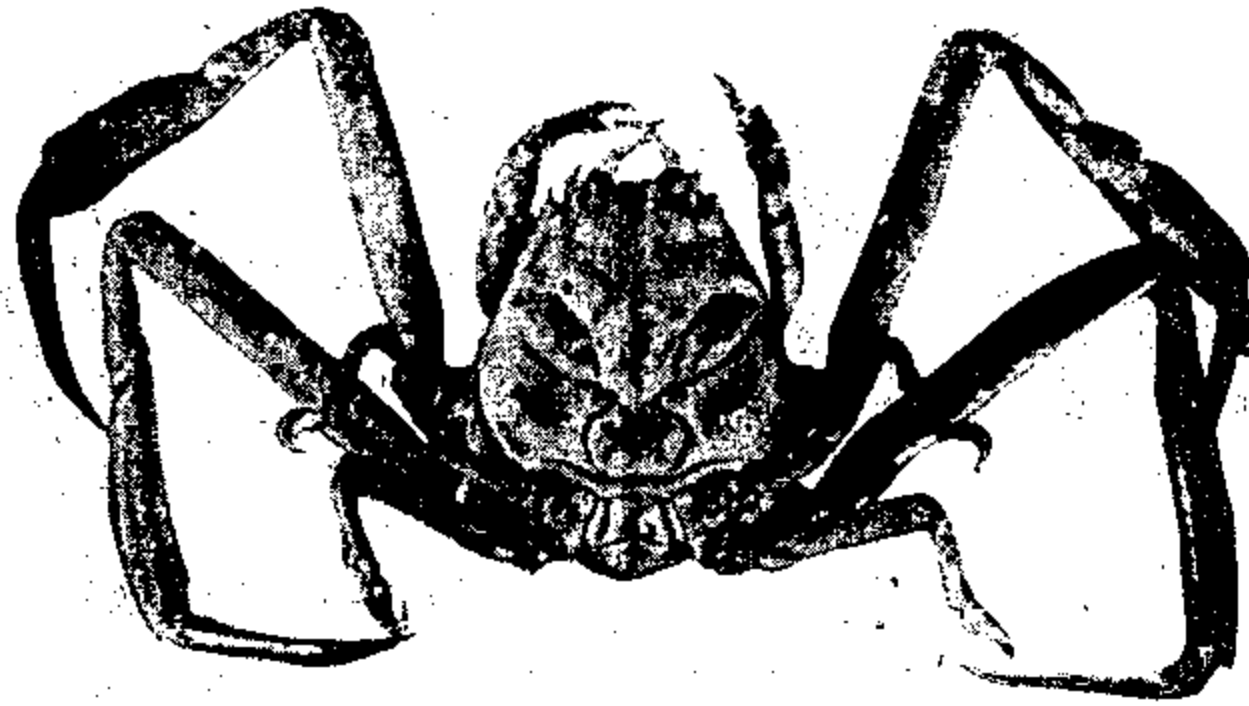
ขณะนี้ หญิงสืบเช็ดคนรุ่นที่สองกำลัง
ปฏิบัติต่อไป ณ บ้านสองชั้น แม้กระทั่งลูก
แมงก็มีเลี้ยงไว้เพื่อให้สมเป็นบ้านอันแท้จริง
หลักสูตรต่อไปสำหรับนักโทษที่ถูกคำพิพากษา
เล็กน้อย ก็จะลดลงมาเพียงสี่สัปดาห์

หน่วยอาสาบริการของสตรี (Women's
Voluntary Service) จะออกคำร่ำให้แก่มารดาที่
ได้รับการอบรมจากเรือนจำสำเร็จแล้วเพื่อเดิน
ทางกลับจนถึงบ้านตลอดอาณาจักรความสำเร็จ
ขั้นสุดท้ายของหลักสูตร แม้ว่าจะไม่มีใคร
ว่าเป็นความสำเร็จขั้นปฏิบัติก็ตาม แต่อาจ
ตัดสินได้จากจำนวนบุคคลที่ได้ผ่านการพิพากษา
ของศาลตัดสินหญิงเหล่านั้นมาแล้วว่า ศาล
นั้น ๆ ได้ยอมคืนบุตรให้เป็นจำนวนเท่าใด
ศาลย่อมพอใจที่เห็นบ้านอันสมบูรณ์ รวบรวม
อยู่แล้ว เพราะเพียงแต่ผู้หญิงสามารถที่จะ
อาบนำลูกของตนได้ เช่นเท่าที่อาบนำลูกตาอยู่
ในเรือนจำก็เป็นการพอแก่ความต้องการแล้ว.

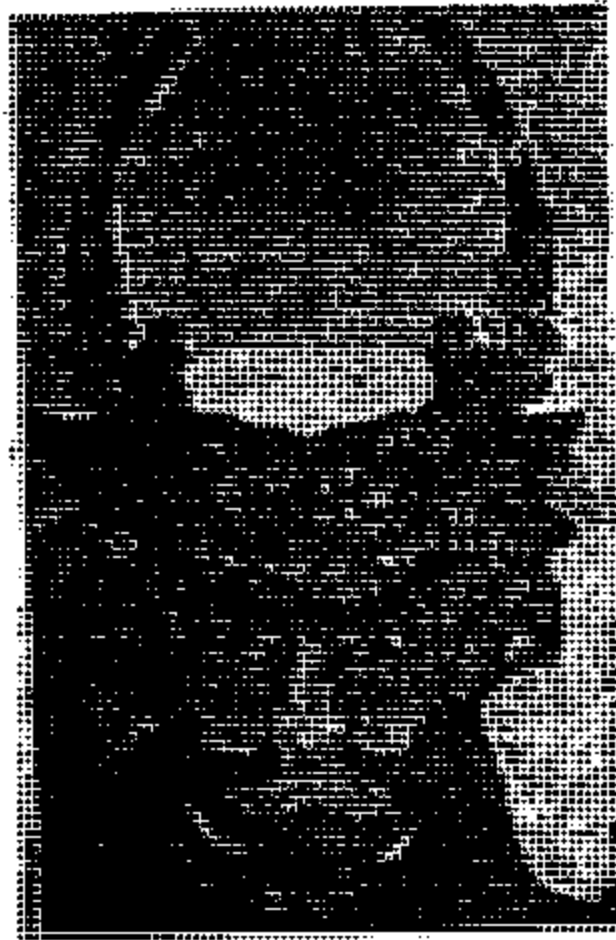

ปูคึก

แปลโดย นายสกุล

นิยายปรัมปราเรื่องหนึ่งมีว่า ระหว่างศตวรรษที่ ๑๒ แห่งคริสตกาลในประเทศญี่ปุ่น
ตระกูลอันสูงศักดิ์ยิ่งใหญ่สองตระกูลได้มีข้อวิวาทบาดหมางกัน คือ ตระกูลไฮเก กับ เฮนจิ ต่าง
ต่อสู้กันเพื่อแย่งความเป็นใหญ่ ผลสุดท้ายในปี ๑๑๘๕ ชัยชนะอันเด็ดขาดได้ตกอยู่กับตระกูล

เฮนจิด้วยการต่อสู้ทางเรือที่ แคน-โน-สุรา คอนปลาย
ดินแดนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศญี่ปุ่น ตระกูลไฮเก
ผู้ปราศัยได้ยึดถือในประเพณีขามูโร อย่างเคร่งครัด ฉะนั้น
จึงได้กระทำอควินิบาตกรรมโดยกระโดดทะเลตายหมดทั้ง
ตระกูล ต่อจากนั้นไม่นาน ปู่ทะเลในแถบนั้นก็ปรากฏ
มีหน้าอันเศร้าของนักรบชาวญี่ปุ่นอยู่บนกระดอง นั่นหมาย
ความว่าตระกูลอันสูงศักดิ์ของ ไฮเก ได้เกิดมาใหม่อีกครั้ง
หนึ่งปูที่มีรอยประทับเป็นหน้าคนนี้เรียกกันว่า “ไฮเกกานี”
หรือปูไฮเกนั่นเองชาวญี่ปุ่นไม่กินปูชนิดนี้เลยจนครบเท่าทุก
วันนี้ ชาวสามัญ หน้าตาน่าเกลียดมักจะถูกกล่าวขวัญว่า
“ทำหน้าข้างเหมือนกับไฮเกกานี” เสมอ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

นี่เป็นนิยายที่เล่าสืบกันมา ความจริงมีอยู่ว่า โยเกดกตีฟ่ายแพ้วที่แดนโนฮูรา
 “โคริปปี เจปองนิกา” ซึ่งมีอยู่แพร่หลายโดยทั่วไปในนามน้ำญี่ปุ่นจึงถูกเรียกว่า
 “ญี่ปุ่น” และมีรูปร่างหน้าตาคล้ายนักรบชาวญี่ปุ่นสมัยกลางติดอยู่บนกระดอง แม้ญี่ปุ่น
 ที่แท้ชาวญี่ปุ่นก็มีได้กิน ในศัควรรษที่ผ่านมาแล้วนั้น ปุระณิดันเรียกกันว่า “โอมิ
 โอมิ” แปลว่า บิดางที่ตกใจ บิดางนี้อาจเป็นวิญญานของชายผู้ตายแล้วได้

ความละม้ายคล้ายคลึงของโคริปปี กับไบหน้าอันต
 เข็มของนักรบชาวญี่ปุ่นเป็นเรื่องไกลเกินเหตุ และไกลเกินที่
 จะแยกแยะให้ เป็นเรื่องของการบังเอิญได้ น่าจะเป็นเรื่องการ
 บันดาลของธรรมชาติโดยเฉพาะ และการที่ปุมีความคล้ายคลึง
 กับไบหน้าของนักรบนั่นเอง จึงเป็นเหตุให้ ไม่มีใครนำไปเป็น
 อาหารยิ่งกว่าเหตุอื่น.

ข้าพเจ้าตามบุตรชายอายุสิบขวบ ของข้าพเจ้าว่า ทำไมเพิ่งกินอาหาร
 อิ่มหยก ๆ จึงกินขนมเค้กอันใหญ่ได้ อีกทั้งอัน

“หนูไม่รู้เป็นไง” บุตรชายข้าพเจ้าว่า “พอกินอิมที่ไรเป็นหิวทุกที”

LIIRT

บันทึกข่าว

ทหารสาบานอง

เมื่อวันที่ ๘ พ.ย. นี้ ทหารได้กระทำพิธีอันสำคัญยิ่งแห่งชีวิตทหาร คือ การสาบานอง พิธีนี้ได้จัดทำกันมาแต่สมัยก่อน ๆ เป็นการรับมิ่งขวัญของทหารบรรจุไว้ในธงชัยเฉลิมพล อันเป็นจุดนำของทหาร บรรดาทหาร เมื่อได้รับการฝึก การอบรมแล้ว ยังไม่เรียกได้ว่าเป็นทหารแท้จริง จนกว่าจะได้กล่าวคำสาบานในพิธีสาบานองของทหาร ซึ่งกระทำในทุกรอบปี

การสาบานอง จัดขึ้นที่ลานหน้าพระบรมรูปรัชกาลที่ ๕ - พระมัยมหาราช อันนับเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์

ท่านผู้บัญชาการทหารบก ได้ให้โอวาทไว้ตอนหนึ่งว่า "คำสัตย์ปฏิญาณนี้... เรานับถือกันว่าเป็นสิ่งวิมวงคลแก่ผู้รักษาสัตย์ ทั้งยอมรับนับถือบุคคลผู้นี้เป็นผู้ไว้วางใจได้"

ในเรื่องนี้ มีความหมายสำคัญอย่างไร คงจะมีท่านผู้รู้ได้กล่าวไว้แล้ว เป็นอันมาก แต่จะขอเชิญเชิญ พระบรมราโชวาท ของล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ซึ่งรวบรวมจากเอกสารของสำนักงานเลขาธิการกองทัพบก กล่าวถึงการพระราชทานธงชัยเฉลิมพล ให้แก่กองทหารไทย ที่ไปรับราชการในสนามรบยุโรปสมัยสงครามโลกคราวแรกว่า

"เมื่อทหารได้เห็นธงอันพร้อมด้วยเครื่องหมายดังว่านี้ จงระลึกถึงพระศรีรัตนไตรย์ ชาตินบ้านเกิดเมืองนอนมา และพระมหากษัตริย์ของตน ตั้งใจจงรัก ทั้งใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ที่จะป้องกันมิให้ความเสื่อมเสียอย่างหนึ่งอย่างใดมาใกล้ได้เลย... ต้องสงวนและเชิดชูไว้ด้วยความพยายามจนสุดกำลัง"

แต่ก่อนนั้นธงไทยใช้สีพื้นแดง มีช้างขาวประทับอยู่ ต่อเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้เปลี่ยนเป็นสีเสียดขาว นำเงินสลับกัน แดง หมายถึงชาติ ขาว หมายถึงศาสนา และนำเงิน หมายถึงพระมหากษัตริย์ เมื่อยกธงไชยเฉลิมพลของไทยเราขึ้นแล้ว ก็มีความเป็นสง่าไม่น้อยหน้าองชาติอื่นเลย" และยิ่งกว่านั้น ตามความในเอกสารสำนักงานเลขาธิการกองทัพบก กล่าวไว้ว่า

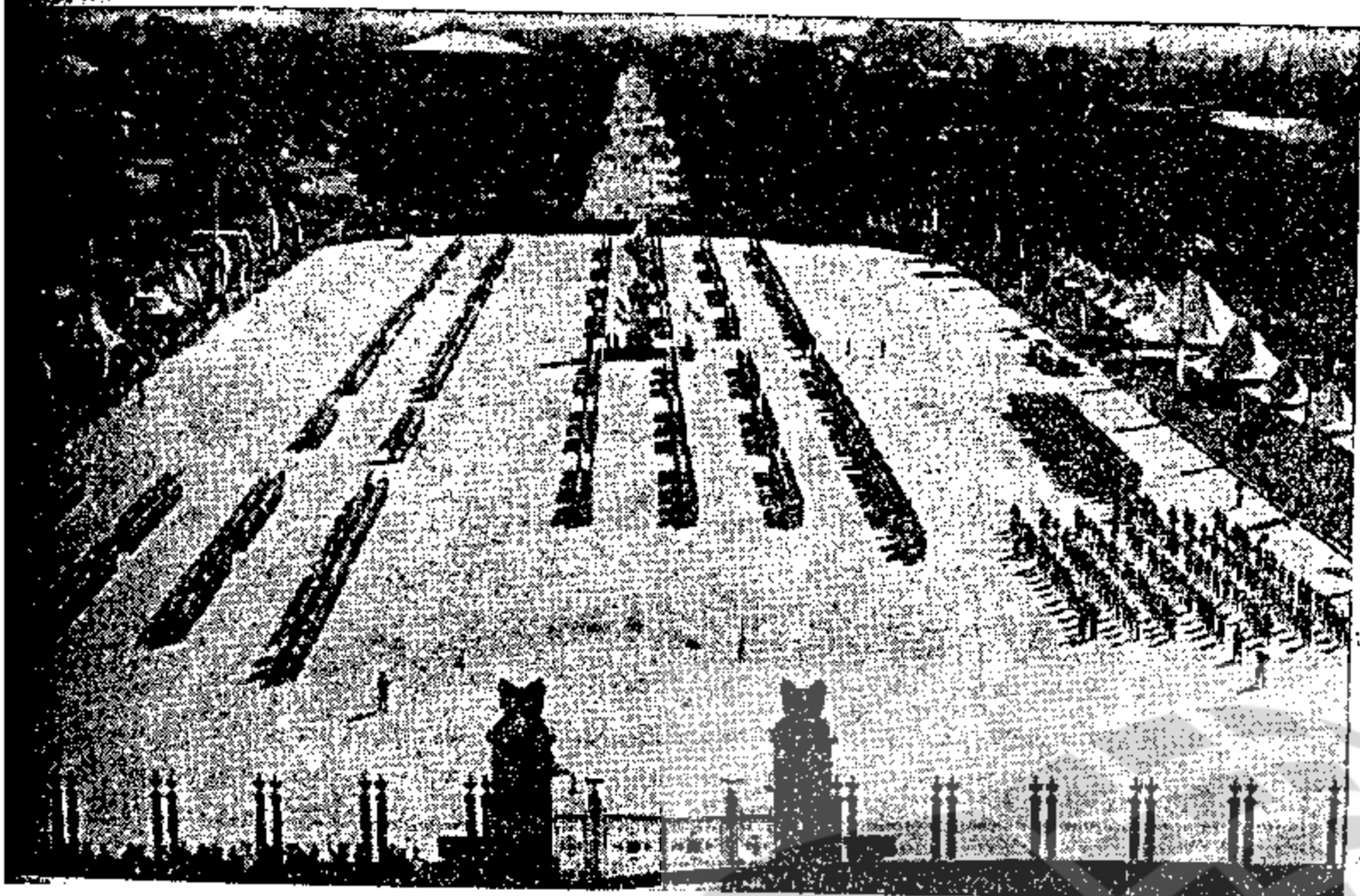

“ภายหลังได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งกลางสมรภูมิ จนเป็นที่สรรเสริญยิ่งแก่บรรดา
 ผู้ที่หวังปวงแล้ว ธงไชยเฉลิมพลของทหารไทย จึงได้รับเกียรติประดับตราครุฑเคอแกร
 ์อิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของรัฐบาลฝรั่งเศส นับว่าเป็นประวัติศาสตร์ครั้งแรกแห่งประวัติ
 ศาสตร์ไทย ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนเลย ครั้นมาถึงกรุงเทพมหานคร ยังได้
 ศึกษานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของไทยอันมีศักดิ์รามธิบดีแก่ธงไชยเฉลิมพลนี้อีก
 เมื่อวันที่ ๒๕๖๒ ทั้งยังได้ทรงกำชับทหารในกองนั้นอีกว่า

“เมื่อธงได้ตราไปแล้ว ขอเจ้าจงรู้สึก ว่า ทุกคนได้ตราและทุกๆ คนต้องตั้งใจ
 ปฏิบัติ ให้สมกับเป็นผู้ได้รับตรารามธิบดีอันมีศักดิ์ ช่วยกันรักษาศักดิ์นี้ไว้ เพราะ
 ใจใช้ของพวกเจ้าโดยนะพะอะตัว นับว่าเป็นเกียรติศักดิ์ของกองทหาร และเป็นศักดิ์
 ของเราผู้เป็นประมุขแห่งเจ้าทั้งหลายด้วย”

คำสาบานนั้นว่ากระไร ?

“ข้าพเจ้าจักยอมตายเพื่ออิสรภาพ และความสงบ
 แห่งชาติ ข้าพเจ้าจักรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ

เมื่อก่อนบรรดาสุภาพบุรุษสาบานตัวเข้าเป็นทหาร

แห่งราชอาณาจักรไทย ข้าพเจ้าจักอยู่ในศีลธรรมของศาสนา
ข้าพเจ้า จักเชิดชู และรักษาไว้ซึ่งพระบรมเดชาอนุภาพ แห่งพระ-
มหากษัตริย์ ข้าพเจ้าจักเชื่อถือผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติตาม
คำสั่งโดยเคร่งครัด ทั้งจักปกครองแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยยุติธรรม
ข้าพเจ้าจักไม่แพร่พรายความลับของราชการทหารเป็นอันขาด”

พิธีตรวจพลสวนสนามวันตำรวจ

เมือง ต่ายวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๔๙๕ ตรงกับวันตำรวจ ทางราชการ
ตำรวจได้จัดให้มีการประกอบพิธีตรวจพลสวนสนามวันตำรวจ เริ่มแต่เวลา ๑๔.๔๕ น. มี
พิธีสงฆ์แล้วกำลังตำรวจที่จะเข้าสวนสนามในกรมที่ ๑, ๒, ๓, และ ๔ ชุดพร้อมกันณ
บริเวณพระบรมรูปทรงม้า เวลา ๑๕.๓๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน
โดยรถยนต์พระที่นั่งออกจากพระที่นั่งอัมพรทางประตูด้านหน้าสถานีแทนราษฎรมายังพลับพลา

เมื่อวันตำรวจให้สัตย์ปฏิญาณต่อธงชัย

LI RT

ทั้งกลุ่มมุขเด็จ เพื่อรับการถวายรายงานจากผู้บัญชาการขบวนสวนสนามแล้วเสด็จเข้า
 ใต้พลาศพิธี ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการแล้วเสด็จออกกลุ่มมุขเด็จ ผู้บังคับกองพัน
 กองกำกับการที่ ๓ กองบังคับการกองตรวจตำรวจนครบาล กองกำกับการโรงเรียน
 ตำรวจ กองกำกับการโรงเรียนนายสิบตำรวจ กองกำกับการโรงเรียนพลตำรวจ
 กองกำกับการโรงเรียนพลตำรวจกลาง และกองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธรภาค ๘
 ผู้เชิญธงและนายตำรวจประจำองเข้ารับพระราชทานธงชัยประจำหน่วยต่าง ๆ ต่อจาก
 พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ ผู้บัญชาการขบวนสวนสนามนำตำรวจ
 ชั้นคำสั่งชั้นสัญญาบัตร แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน พระบรม
 ราชโองการต่อไป.-

หลาย

ข้าพเจ้ารู้สึก มีความ ยินดี อย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็น ประธานในการสวนสนาม มอบ
 ธงชัยหน่วยต่างๆ ของกรมตำรวจในวันนี้ ซึ่งนับว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในประวัติ
 ของกรมตำรวจและเป็นวันสมควรระลึกถึงและควรจะจดจำ

ท่านทั้งหลาย กล่าวคำสัตย์ปฏิญาณต่อหน้าพระบรมรูป สมเด็จพระปิยะมหา
 ราชก้ององค์ตำรวจไทย ต่อหน้าข้าพเจ้า ต่อหน้าพระบรมวงศานุวงศ์ ต่อหน้า
 ข้าราชการ สมาชิกสภาผู้แทน ข้าราชการทั้งหลายทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอด
 ข้าราชการตำรวจทุกคนที่ได้มาชุมนุมกันอยู่ ณ ที่นี้ พร้อมแล้วที่จะเป็นพยานให้ท่าน
 ได้ยินแล้วว่าท่านพูดว่าอะไร ตำรวจทั้งหลายท่านจงอย่าลืมว่าเมื่อท่านได้
 พูดอันใดออกไปแล้ว จงอย่าให้เสียเวลา ความสัตย์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง
 ที่ได้ทรงสั่งสอนให้รู้จักค่าของความสัตย์ คนผู้เสียสัตย์ไม่ซื้อตรงต่อคำ
 พูดของตน เป็นคนที่คบไม่ได้ จงอย่าถือว่าคำพูดซึ่งท่านกล่าวออกไปนั้น
 เป็นพูดก็ตามเขาไป คำพูดของท่านดังคำปฏิญาณเมื่อปฏิญาณออกไปแล้วมีค่า
 ต่อคำปฏิญาณของตนก็ย่อมมีความสุขความเจริญ ผู้ไม่รักษาสัตย์คำปฏิญาณ
 ย่อมมีความเป็นไปต่างๆ ประจักษ์พยานในเรื่องนี้ เราทั้งหลายย่อมเห็นกันอยู่
 มองด้วยทั้งในปัจจุบันและในอดีตและถ้าแต่ละท่าน ลองนึกถึงตัวของท่าน
 อีกพอจะนึกได้ว่า การเสียสัตย์นั้นเป็นการกระทบกระเทือนต่อจิตใจของท่านเอง

เพียงไร ในเมื่อท่านเป็นตำรวจผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ด้วยแล้ว ถ้าท่านเป็นคนไม่มีควาสักดิ์ ไม่ปฏิบัติตามคำปฏิญาณของท่านย่อมเป็นการหน้าอับอายอย่างยิ่งอย่างที่สุด ขอจงอย่าลืมนำท่านเป็นลูกผู้ชาย จงทำตัวให้สมกับเป็นลูกผู้ชาย อย่าลืมนำท่านเป็นตำรวจ ทำตนให้สมกับเป็นตำรวจ จงเป็นตำรวจที่ดี เป็นที่ไว้วางใจของชนทั่วไป ที่ข้าพเจ้ากล่าวเตือนมาเช่นนี้ก็เพื่อประสงค์ให้มีความดีเสมอเหมือนกันหมด ให้เป็นที่นับหน้าถือตาของคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคราวจชั้นใด จะเป็นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรก็ดี เป็นนายสถานีหรือพลตำรวจก็ดี นับเป็นผู้มีเกียรติเสมอเหมือนกันหมด คือเกียรติแห่งลูกผู้ชาย ที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบ้านเมืองของตนให้สมกับคำสัตย์ปฏิญาณซึ่งได้กล่าวไว้ โดยไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนตัว นึกถึงประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลาย จงตั้งใจปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของตน ตามตำแหน่งตามชั้นให้ดียิ่ง เพื่อชาติบ้านเมืองของเราจะได้ยั่งยืนถาวรเหมือนอย่างบรรพบุรุษของเราได้กระทำมาแต่ก่อน ที่ข้าพเจ้าได้มอบธงชัยให้แก่หน่วยต่างๆ ของกรมตำรวจในวันนี้ ก็โดยระลึกถึงว่าหน้าที่สำคัญของตำรวจทั้งหลาย ในปัจจุบัน ไม่ใช่เพียงรักษาความสงบภายในบ้านเมืองเท่านั้น แต่ต้องป้องกันความไม่สงบซึ่งอาจมาจากภายนอกประเทศด้วย พึงระลึกไว้ว่า ชงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องหมายแทนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ท่านจึงควรรักษาไว้เพราะเป็นเครื่องหมายของความเคารพ ในเวลาที่ตำรวจได้เข้าเป็นตำรวจอยู่ประจำ และเมื่อถึงเวลาเข้าตางานเข้าที่คับขัน เมื่อท่านได้ระลึกถึงธงชัยนี้แล้ว ก็จะเป็นเครื่องชักนำให้มีความกล้าหาญ และร่าเริงใจที่จะประกอบหน้าที่บำเพ็ญตนให้สมกับที่เป็นตำรวจของชาติ อย่าให้ผู้ใดติเตียนว่าเราเกิดมาเสียชาติได้ ฉะนั้น ท่านทั้งหลายจงรับธงนี้ไว้ด้วยความรักและเคารพเทิดทูน และพิทักษ์รักษาธงนี้ไว้ยิ่งกว่าชีวิตตน และให้ เป็นมิ่งขวัญที่เป็นศักดิ์ศรีของตำรวจสืบไป

ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดาตำรวจทั้งหมด ตลอดจนผู้ที่มาร่วมชุมนุมในวันนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญ และความสมบูรณ์ตามที่ปรารถนาทั่วกันเทอญ.

ต่อจากนั้นแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีจบแล้ว เริ่มการสวนสนามตามลำดับรัวขบวนผ่านมุขเด็จจนสุดขบวน เสร็จการสวนสนามแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับเป็นเสร็จพิธี

ในการนี้ พระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี
สภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารตำรวจและพลเรือน คณะทูต
ต่างประเทศ และทูตทหารต่างประเทศ รวมทั้งประชาชนได้ไป ชมการสวนสนามเนื่อง
วันตำรวจอย่างคับคั่ง

ของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรี

๑๓ ตุลาคม ๒๔๙๕

ฉบับกรมตำรวจ

เนื่องในดิถีมงคลวันตำรวจได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกครั้งหนึ่ง ในวันที่ ๑๓
ตุลาคม ข้าพเจ้าขอถือโอกาสแสดงความยินดีมายังท่าน และบรรดาข้าราชการในกรม
ตำรวจเป็นมิตรทั้งหลายด้วย

เมื่อกล่าวในลักษณะเปรียบเทียบแล้ว ตำรวจมีหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์เอกราชอธิปไตย
ของราชอาณาจักร เสมือนทหารมีหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์เอกราชอธิปไตยของประเทศชาติจากราช
ศัตรู กล่าวคือ ตำรวจเป็นผู้พิทักษ์ความปลอดภัย ให้ประกันคุ้มครองต่อสิทธิเสรีภาพ
ประชาชนด้วยความอุสาหะ จะไม่ถูกข่มเหงรังแกบีบบังคับต่อร่างกายและทรัพย์สินในทาง
ผิดกฎหมายของบ้านเมือง คุ้มครองให้ราษฎรได้อยู่อาศัย ได้ประกอบอาชีพด้วย
ความเย็นเป็นสุขภายใต้ระบอบการปกครองของบ้านเมือง สมดังที่ได้นามว่า "ผู้พิทักษ์
ราษฎร" ซึ่งหน้าที่เหล่านี้มีความสำคัญยิ่งประการหนึ่งสำหรับประเทศชาติ กิจการ
อันเกี่ยวเนื่องการจนถึงปัจจุบันนี้ นับว่าได้วิวัฒนาการมาเป็นลำดับ ทั้งนี้ด้วยการรู้สำนึกใน
หน้าที่ วินัย ประกอบด้วยความกล้าหาญ ความเสียสละเพื่อประชาชนส่วนรวม และเป็น
ของประชาชน ข้าพเจ้าจึงขอชมเชยในความตั้งใจของบรรดาข้าราชการในกรมตำรวจ
โดยทั่วกันมา ณบัดนี้

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมีคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายใน
จักรวาลบันดาลให้กรมตำรวจสถิตสถาพรยืนนาน เป็นสถาบันพิทักษ์สันติราษฎร์ตลอด
กาลปาวสาน และขอให้ท่านอธิบดีกรมตำรวจและท่านข้าราชการในกรมตำรวจทั้งในส่วน

กลางและส่วนภูมิภาค ถึงพร้อมด้วยจตุรพิชพร เจริญด้วยปฏิภาณสิทธิ์สารสมบัติปราศจากสรรพโ
คาพาธภัยพิบัติภัยวันตราย ประสพแต่สิ่งอันเป็นมิ่งมงคลสมบูรณ์พูนผล ในสิ่งอันพึงปรารถนา
มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการและส่วนตัวอย่างยิ่งขึ้นสืบไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงนาม) จอมพล ป. พิบูลสงคราม
(ป. พิบูลสงคราม)
นายกรัฐมนตรี.

สาส์นถึงตำรวจไทย

จาก
พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์
อธิบดีกรมตำรวจ

เนื่องในวาระการพระราชทานธงชัย และพระบรมราโชวาท

๑๓ ตุลาคม ๒๔๙๕

เพื่อนตำรวจทั้งหลาย

วันนี้เป็นวันตำรวจอันได้เวียนมาบรรจบครบรอบเป็นครั้งที่ ๕ นับแต่การตำรวจได้จัด
ให้มีวันตำรวจเป็นต้นมา แต่ในบัดนี้มีความสำคัญยิ่งกว่าปีก่อน ๆ เพราะนอกจากการปฏิญาณ
ตนและสวนสนามแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชวโรกาสเสด็จมา
เป็นองค์ประมุขในพิธี และพระราชทานธงชัยประจำหน่วยกองพันตำรวจและพระบรมราโชวาท
แก่พวกเราอีกด้วย อันนับเป็นศุภนิมิตอันดียิ่ง และพระมหากษัตริย์คุณอันใหญ่ยิ่งนักจะเป็น
ที่ดำรงตราอยู่เสมอในความรู้สึกของเรา ฉะนั้น วันนี้ จึงนับเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในประวัติ
ศาสตร์ของตำรวจไทยที่ไม่เคยมีมาแต่ก่อน

พระบรมราโชวาทที่ได้ทรงกล่าวในวันนั้น เป็นที่ซาบซึ้งมาก ไม่เฉพาะแต่พวกเรา
เท่านั้น แม้ผู้มาร่วมชุมนุมในวันนั้นก็ต่างมีความรู้สึกเช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าทั้งในฐานะผู้บังคับ
บัญชาและเพื่อนตำรวจด้วยกัน ก็ใคร่ที่จะขอเน้นความสำคัญในพระบรมราโชวาทมา ณ โอกา
สนี้ด้วย

LIART

คำสั่งฎีกาที่เพื่อนตำรวจได้กล่าวในพิธีวันนี้ คือหน้าพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และปวงชนที่มาชุมนุมพร้อมกันนั้น ถือได้ว่ามีความหมายอันสำคัญที่สุด แม้แต่เพื่อน ๆ ที่มีได้เข้าร่วมกล่าวคำสั่งฎีกานี้ก็ นับว่าเพื่อนตำรวจได้กล่าวแทนในนามตำรวจทั่วทุกคนจะปฏิเสธเสียไม่ได้ ฉะนั้น เพื่อนตำรวจทุกคนจึงต้องรักษาเกียรติยศศักดิ์ศรีที่จะนำมาเพื่อบุคคลตามวาจาสำคัญ ที่กล่าวมานั้น เสมอด้วยเกียรติยศผู้ชายแห่งตำรวจไทยที่ระลึกและประทับคำสั่งฎีกานี้ไว้ในหัวใจอยู่เสมอ และให้เข้าใจตามพระบรมราโชวาทที่ว่า ตำรวจแต่ละคนไม่ว่าจะอยู่ในยศชั้นใด นับเป็นผู้มีเกียรติ มีความรับผิดชอบเท่าเทียมเสมอเหมือนกันหมด สวมกับลักษณะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

สำหรับธงชัยประจำหน่วยกองพันตำรวจที่ได้รับพระราชทานในวันนี้ ก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่าคำสั่งฎีกาที่ได้อ่านเช่นเดียวกัน กล่าวคือเป็นสัญลักษณ์แทนของศพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งจอมทัพ เป็นที่หมายที่เคารพของพวกเราให้ร่วมจิตร่วมใจเป็นหนึ่งใจเดียวกันซึ่งจะนำเราให้มีความองอาจกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อที่จะเอาชนะชนะภัยศัตรูทุกเมื่อ ฉะนั้น ตำรวจทุกคนที่ได้รับธงชัยนี้ไปเป็นมิ่งขวัญประจำหน่วยคน จงยืนหยัดที่จะพิทักษ์รักษาธงชัยแม้แต่ชีวิตก็ไม่เสียดาย เพื่อให้ธงชัยดำรงอยู่ตลอดไป สมดังพระบรมราโชวาทที่ว่า อย่าให้ผู้ใดคิดเทียบว่า เราเกิดมาเสียชาติได้

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าหวังใจว่า เพื่อนตำรวจทุกคนจะปฏิบัติหน้าที่และนำเพื่อบุคคลของพระบรมราโชวาทและคำสั่งฎีกาที่ได้อ่านในวันนี้ด้วยความรู้สึกที่มีอยู่เสมอว่า เรานับเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ของชาติไทย และสิ่งใดที่เป็นความสำเร็จที่เป็นความสุข และที่เป็นสิ่งที่ดีงามในทางดีแล้ว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บังเกิดสัมฤทธิผลแก่เพื่อนตำรวจทุกคนเทอญ ข.

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยวิสามัญ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยวิสามัญวิสามัญ เริ่มในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ค.ศ. นี้ ครั้นต่อมาเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ พฤศจิกายน อันเป็นวันนัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ ไปเข้าร่วมครบองค์ประชุมแล้วประธานฯ กล่าวเปิดประชุม รัฐบาลขอเปลี่ยนแปลงวันประชุมเป็นวันจันทร์ที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ร.บ. งบประมาณประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ได้ประชุมได้ ใช้เวลาทั้งเช้าและบ่าย พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ จึงได้ลงมติรับหลักการ

หลักการ พ.ร.บ. งบประมาณ ๒๕๕๖ มีอยู่ว่า

ก. รายรับ	๔,๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
ข. รายจ่ายสามัญไม่เกิน	๑,๘๕๕,๘๒๒,๓๒๕ บาท
ค. รายจ่ายวิสามัญไม่ลงทุน ไม่เกิน	๒,๑๗๓,๘๕๐,๕๕๖ บาท
ง. รายจ่ายวิสามัญลงทุน ไม่เกิน	๑,๒๑๔,๓๑๖,๐๗๐ บาท

โดยจ่ายจากเงินรายรับ ๑๑๖,๒๘๗,๑๓๐ บาท และจ่ายจากเงินกู้หรือเงิน

คงคลัง ๑,๐๕๘,๐๒๘,๙๕๐ บาท

สำหรับจ่ายวิสามัญไม่ลงทุน ส่วนมากจ่ายเป็นเงินเพิ่มพิเศษประจำเดือน ชั่วคราว เป็นเงิน ๑๖๐๐ ล้านบาท และเงินบอังกั้นราชอาณาจักร ๕๕๖ ล้าน ๕ แสนบาท ซึ่งนับว่าจำเป็น

ข้อข้องใจของสมาชิก มีอยู่บ้าง ที่ พ.ร.บ. นี้ ให้อำนาจเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารชาติได้เป็นครั้งคราวไม่เกินหนึ่งในสี่ของรายจ่ายธรรมดา ข้อนี้รัฐบาลชี้แจงว่า การที่ต้องขออนุมัติสภาฯ ไว้เช่นนั้น เพราะการจ่ายจะต้องจ่ายแต่ต้นปี ส่วนรายรับจะต้องรอรับจากภาษีอากรต่างๆ ภายหลังที่ประกาศใช้ พ.ร.บ. งบประมาณแล้ว ข้อสำคัญคือ จะไม่มีการพิมพ์ธนบัตรเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากรายการจ่ายของกระทรวงการคลัง

เรื่องของคอมมิวนิสต์

เราไม่อาจพูดได้ว่า คอมมิวนิสต์ คืออะไร รู้แต่เราไม่ยอมให้ใครมาทำลายชาติ สาสนาพระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญอันเป็นไปในระบบประชาธิปไตยโดยเท่านั้น

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ค.ศ. นี้ ทางราชการตำรวจได้ทำการจับกุม บุคคลหลายคน ในข้อหาที่ขัดกับระบอบปกครองประชาธิปไตย และสภาฯ ได้เสนอร่าง พ.ร.บ. บอังกั้นการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ในระหว่างนั้น ได้มีท่านผู้แทนราษฎร นายหนึ่ง ว.ท. จงกล ไกรฤกษ์ กระทั่งตามรัฐบาล และรัฐบาลก็ได้ตอบ เป็นที่พอใจแก่ที่ประชุม ในการจับกุมบุคคลต่าง ๆ นั้น ทางราชการตำรวจได้ออกแถลงการณ์ ดังล้าเนา ความต่อไปนี้.

ประกาศกรมตำรวจ

“ด้วยปรากฏจากการสืบสวนของกรมตำรวจว่ามีบุคคลคนหนึ่งได้สมัครรับกระทำความผิด โดยช่วยการก่อการยุยงให้มีการเกลียดชังกันระหว่างคนไทย เพื่อก่อให้มีการแตกแยกกันทำลายกันเองโดยใช้อุบายต่าง ๆ เช่น ปลุกปั่น แบ่งชั้นเป็นชนชั้นนายทุนบ้าง ชนชั้นกรรมกร ชักชวนให้เกลียดชังต่างประเทศที่เป็นมิตรของประเทศไทยบ้าง อันเป็นการทำให้เสื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ยุยงให้ทหารตำรวจบาลส่งออกไปทำการรบในต่างประเทศที่มีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติให้เสื่อมเสียวินัย เมื่อเกิดการปั่นป่วนขึ้นในชั้นนี้ ได้ระยะเหมาะแล้ว ก็จะใช้กำลังเข้าทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบอื่น ซึ่งโดยชอบประชาธิปไตย ด้วยการชักจูงต่างประเทศเข้ามาร่วมทำการยึดครองประเทศไทย

“กรมตำรวจได้เฝ้าดูพฤติการณ์คลี่คลายของบุคคลเหล่านี้ตลอดมา จนรวบรวมได้เห็นว่า บุคคลเหล่านี้แบ่งหน้ากัน ปฏิบัติการเป็นสาย ๆ อาทิทำการโฆษณาให้เกลียดชัง ตลอดจนลัทธิประชาธิปไตย ปลุกปั่นลัทธิอื่นอันไม่เป็นประชาธิปไตยดังที่เป็นอยู่ และยุยงมตคนทำการจารกรรมนำเอกสารลับของราชการ ไปมอบให้กับคนต่างด้าว และบางรายไปปฏิบัติการนอกประเทศ

“เห็นว่าจะปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินไปเช่นนี้ จะเป็นภัยต่อความสงบสุขของประเทศไทย และอาจเป็นอันลวรายต่อเอกราชของชาติและสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศได้อย่างแน่นอน กรมตำรวจจึงรวมมือกับกองทัพบก เรือ และอากาศ ดำเนินการจับกุมเริ่มตั้งแต่เช้าตรู่ของพฤหัสบดีที่ ๒๕๕๕

“ขอให้ประชาชนทั้งหลายจงอยู่ในความสงบ กรมตำรวจจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อป้องกันภัยร้ายของบ้านเมืองตามหน้าที่ และกรมตำรวจขอวิงวอนให้ประชาชนทุกท่านร่วมมือเพื่อระงับเหตุร้ายนี้ด้วยทุกท่าน”

กรมตำรวจ
วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ในเรื่อง พรบ. บังคับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ก็ได้มีการอภิปรายกัน แต่โดยที่สภาฯ จำเป็นต้องเร่งรัดด้วยสถานการณ์อยู่ในขณะนี้พึงปฏิบัติเพื่อประเทศชาติ มติรับหลักการและแปรญัตติภายในวันเดียวกัน

(ชาย) พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
มหาดไทย และอธิบดีกรมตำรวจ

(ขวา) ร.ท. จงกล ไกรฤกษ์
ผู้เสนอกระทู้ถาม เรื่องการจับกุม
ผู้ก่อการร้าย

หลักการ และเหตุผลของ พรบ.
นี้คือ

หลักการ

เพื่อตรากฎหมายบังคับและปราบปรามการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

เหตุผล

ด้วยปรากฏว่าในปัจจุบันนี้ ประเทศต่างๆ ในโลกได้แยกออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายนิยมในระบอบเสรีประชาธิปไตย อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยนิยมในระบอบคอมมิวนิสต์ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ ได้เผยแพร่ลัทธินิยมและระบอบของตนโดยก่อให้เกิดความปั่นป่วนในบ้านเมืองให้ประชาชนกระต้างกระเตืองต่อองค์การบริหารราชการแผ่นดิน ก่อให้เกิดความเกลียดชังระหว่างประชาชนด้วยกัน และในที่สุดมุ่งหมายจะได้นำลัทธิของตนเข้ามาใช้ เป็นระบอบปกครอง ประเทศไทยกำลังถูกคุกคามด้วยภัยดังกล่าว จึงเป็นการจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายเพื่อบังคับและปราบปรามการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติและประชาชน และรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบต่อไป.

LIART

(ข) การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศ อันทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือปัจจัยในการผลิตของเอกชน ตกเป็นของรัฐโดยการรับ หรือโดยวิธีการอื่นอันมิได้มีการใช้ค่าทดแทนอันเป็นธรรม หรือ

(ค) การบังคับด้วยการขู่เข็ญทำให้เกิด ความหวาดกลัวกีดการก่อวินาศกรรม หรือการใช้ขู่ข้ายด้วยประการใด ๆ เช่นขู่ยงให้มีความเกลียดชังระหว่างประชาชน ทั้งนี้ กระทำด้วยความมุ่งหมายที่จะให้มีการยอมรับเอา ช่วยเหลือ สนับสนุนหรือบรรลซึ่งวัตถุประสงค์ ตามที่ระบุไว้ใน (ก) หรือ (ข)

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุก แต่สิบปีขึ้นไปจนถึงตลอดชีวิต

มาตรา ๕ ผู้ใดยุยง แนะนำ เลี้ยมล่อน โฆษณาชวนเชื่อ มั่วสุม สมทบ ยินยอม ตกลงกับผู้อื่น หรือเตรียมการที่จะให้มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ก็ดี หรือรู้ว่ามี จะมีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ช่วยปกปิดมิได้เอาความไปร้องเรียนขึ้นก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงสิบปี

แต่่นพิมพ์ ตลอดจนสิ่งอันเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดตามความในวรรคก่อน วิชาเลือก

มาตรา ๖ ผู้ใดเป็นสมาชิกขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงสิบปี

ผู้ใดเป็นหัวหน้า ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนถึงสิบห้าปี

มาตรา ๗ คนไทยผู้ใดกระทำการตามที่บัญญัติไว้ ในมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ ต่างประเทศก็ดี หรือเป็นสมาชิกขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ตามมาตรา ๖ ซึ่งตั้งอยู่ในต่างประเทศก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

มาตรา ๘ ผู้ใดเข้าร่วมประชุมในองค์การ อันเป็นคอมมิวนิสต์ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสมาชิกขององค์การนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ ได้ว่าตนเข้าร่วมประชุมโดยไม่รู้ถึงลักษณะความมุ่งหมายในการประชมนั้น

มาตรา ๙ ผู้ใดกระทำการอุดหนุนแก่องค์การหรือสมาชิกขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ ด้วยประการหนึ่งประการใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ที่พัก ที่อาศัย หรือที่ประชุมก็ดี

- (๒) ชักชวนบุคคลอื่นให้เป็นสมาชิกหรือเป็นพรรคพวกก็ดี
- (๓) ให้เงิน หรือช่วยอุปการะด้วยประการอื่นก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงสิบปี

มาตรา ๑๐ ถ้าความผิดได้กระทำลงโดยสมาชิกขององค์การ อันเป็นคอมมิวนิสต์ ความมุ่งหมายขององค์การนั้น ผู้ที่เป็นหัวหน้า ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การนั้นก็ได้กระทำความผิดซึ่งอยู่ด้วยในขณะกระทำความผิด หรือได้ร่วมประชุมในคราวประชุมใดๆ ซึ่งได้มีผลถึงให้กระทำความผิดตั้งแต่วันนั้นก็ มีความผิดต้องระวางโทษเหมือนได้กระทำความผิดนั้น

มาตรา ๑๑ ผู้ใดกระทำความร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะกระทำความร้ายต่อร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเกียรติชื่อเสียงก็ดี หน่วยงานกักขัง หรือขู่เข็ญว่าจะหน่วงเหนี่ยวกักขังก็ดี หรือกระทำการใดๆ อย่างใดอันก่อให้เกิดความหวาดกลัวก็ดี เพื่อให้บุคคลใดปฏิบัติตามคำสั่งขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์การเช่นว่านั้น มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงสิบปี

กษัตริย์บรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

(พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๕ ตอนที่ ๖๗ ๑๓ พ.ย. ๒๔๘๕)

เลือกตั้งประธานาธิบดีอเมริกา

นับเป็นเวลา ๓๐ ปีล่วงมาแล้ว ที่การเมืองอเมริกา ตกอยู่ทางฝ่ายพรรคเดโมครัต. กระทั่งเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายนนี้ ชาวอเมริกัน ได้เลือกตั้งประธานาธิบดีใหม่ คณะนอเสียงข้างมากและมากพอเป็นเสถียรภาพของรัฐบาลชุดใหม่ เป็นของฝ่ายพรรครีพับลิกัน. โดย นายพล ดไวท์ ดี. ไอเซนเฮอว์ ซึ่งเป็นสมาชิกพรรครีพับลิกัน เป็นประธานาธิบดี. ท่านประธานาธิบดีคนใหม่กำหนดเข้าสู่ทำเนียบขาว ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๔๘๖. ระหว่างนี้ ทั้งพรรครีพับลิกันหรือ กับ ท่านประธานาธิบดีทรูแมน เพื่อประสานงานต่อเนื่องกัน

ทรมาน ป้องปากขี้มเข้ม ด้วยน้ำใจนักกีฬา

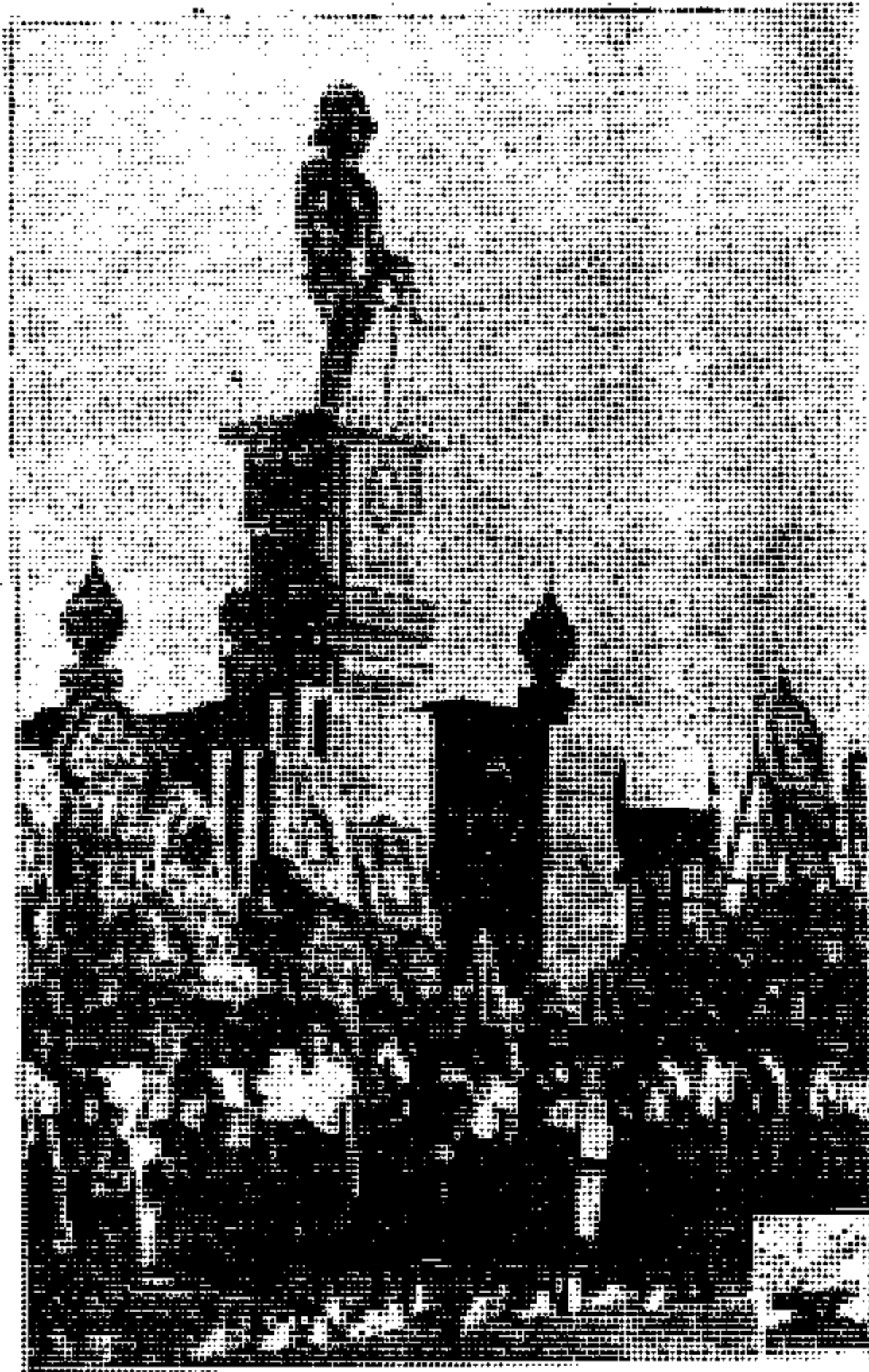

“หนทางหนึ่ง—หนทางเดียว—ที่จะเอาชนะสงครามโลกครั้งที่สาม คือการป้องกัน . . . . . นั่นคือ หนทางที่ข้าพเจ้าวิงวอนขอคนหนุ่มอเมริกันอยู่บัดนี้ เป็นหนทางสำหรับชาวอเมริกันทุกคน . . . .” ไอส์

ปัญหาเฉพาะหน้า คือการสงครามเกาหลี ไอส์จะเพียรรณรงค์โดยมุ่งหมายความถาวรภายใน. จะยังไม่ถอนทหารอเมริกัน จนกว่าจะมีสันติภาพอันเป็นที่พอใจ และจะไม่ขยายการสงครามรุกกล้าเข้าแดนจีน.

นโยบายการเมือง นโยบายภายใน และนโยบายต่างประเทศ ฯลฯ เหล่านี้ อยู่ในรายละเอียดของพฤติกรรมและคำแถลงของไอส์แล้ว โดยเฉพาะนโยบายต่างประเทศ คงจะไม่ขัดกับที่ประเทศไทยดำเนินอยู่.

เจ้าเข้าใจหรือไม่ว่า คำนันสัญญาคืออะไร

นี่เป็นเสียงคำหนักอึ้งจากพระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ ชวนให้รำลึกถึงทุกเมื่อ และเตือนปวงชน
กษัตริย์บรมรูป เมื่อ ๒๕ พ.ย. ๒๕ และจะเก็บเสียงคำหนักต่อไป

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สิ่งที่น่าสังเกตของอเมริกา

จากนิวสวีค

การสืบทอดเนืองกันของพรรคเดโมแครทได้คลี่คลายไปแล้ว โดยชัยชนะเป็นของทหาร
ผู้กล้าหาญคนหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นผู้นำนักการเมืองพลเรือนของพรรคริพับลิกันเป็นผู้
บิดฉากในเรื่องนี้

ผลปรากฏว่าเป็นชัยชนะส่วนตัวของ ดไวท์ ไอเซนฮาว ท่านนำหนาในพรรคของท่าน
เกือบทุกหนทุกแห่ง ผลสุดท้ายท่านจะได้อยู่ในทำเนียบขาวในวันที่ ๒๐ มกราคม โดยมีพรรค
ที่ตรงข้ามอยู่เป็นส่วนน้อย และส่วนมากเป็นพรรคอิสระ ท่านมีเสรีที่จะตั้งใครในตำแหน่งสูง ๆ
ได้ตามใจชอบและแต่งตั้งผู้ให้ประโยชน์แก่นโยบายของท่านตามใจชอบทั้งภายในและภายนอก
ประเทศ

คองเกรส อันมีพรรคริพับลิกันคุมอยู่โดยแข็งขันในสภาล่าง และมีส่วนเหนือกว่า
อยู่ในสภาสูงเล็กน้อยนั้น จะช่วยเปิดโอกาสแก่ความอ่อนเชิงต่อการปกครองของ ไอเซนฮาว
โดยให้ความช่วยเหลือใด ๆ ตามที่ขอร้องอย่างน้อยก็สักสองสามเดือนแรก เช่นเดียวกับที่ให้
แก่แฟรงกลิน ดี รูสเวลท์ ในรั้ววันแรกซึ่งได้รับบริการทุกสิ่งทุกอย่างตามที่ต้องการ

แต่ท่านนายพลคงจะไม่ได้ ได้รับความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างเช่นที่รูสเวลท์ ได้รับ
เพราะไม่มีความเร่งร้อนในการเศรษฐกิจในปี ๑๙๕๒ ซึ่งจะเทียบกับความต้องการในปี ๑๙๓๒
หาได้ไม่

เกาหลี

ปัญหาค้นวณที่สุดที่เผชิญหน้าประธานาธิบดีคนใหม่ก็คือ สถานะการณ์สงครามใน
เกาหลีในวันสุดท้ายแห่งการณรงค์หาเสียงของท่าน ไอเซนฮาว ได้สัญญาว่าจะยกเอาปัญหา
นี้เป็นปัญหาแรกที่จะแก้ไขเป็นพิเศษก่อนเรื่องอื่นใดที่ท่านจะทำให้การรยุคดีลงในเร็ววันข้างหน้า
นโยบายในเรื่องนี้ของท่านจะเป็นอย่างไรไม่ทราบแน่ ความไม่แน่นอนก็คืออาจเพิ่ม
หนักหนักในการรบให้แก่ชาวเกาหลีใต้เพื่อจะผ่อนคลายกองทัพอเมริกันที่กำลังอยู่แนวหน้า ดังที่

LIART

กล่าวไว้ในการณรงค์หาเสียงของท่าน แต่ถึงอย่างไรท่านจะไม่ถอยร่นต่อทหารอเมริกันจนกว่า
สภาพจะดีขึ้นอย่างพึงพอใจแล้ว และท่านจะไม่เสี่ยงต่อการขยายสงครามโดยโจมตีดินแดน
อื่นเป็นแน่นอน

ในทางที่จะเป็นไปได้ อีกทางหนึ่งก็คือ ท่านต้องพยายามบีบบังคับคอมมิวนิสต์ใน
เกาหลีเพื่อได้มาซึ่งการเจรจา โดยทวีการรบให้เข้าไปในการรบและให้ ได้ผลยิ่งขึ้น

สิ่งเหล่านี้เป็นความรู้สึกนึกคิดของผู้นำที่เป็นวิสัยของทหารซึ่งมีความมั่นใจในชัยชนะ
อย่างเสมอ คำรับรองของท่านด้วยความมั่นใจในเรื่องเกาหลีจึงทำได้ โดยไม่มีความลังเลใจแต่
ทั้งในกองเกรด รัฐบาลและชายังในสถานทูตต่างประเทศอันเป็นเครือข่ายมิตร
ของอเมริกาด้วย

ไม่มีอะไรสำคัญในสถานะการณ์ของโลกที่จะล่วงเลยไปกว่าเรื่องที่สหประชาชาติ
กำลังต่อสู้ เพื่อจะยุติทัศนคติคอมมิวนิสต์ในเกาหลีอยู่ขณะนี้ ซึ่งดูเหมือนว่าไม่มีอะไรที่จะช่วย
ผู้ชัยชนะของไอค์ ได้มากเท่ากับความรู้สึกที่ว่าท่านสามารถทำให้เรื่องนี้เรียบร้อยได้โดย

การเมือง

ทางด้านภายใน ดูท่าไอเซนฮาวจะ ไม่ค่อยละทิ้งลัทธิเก่า ไปจากเดิมเท่าที่ท่าน ได้
กล่าวไว้โดยตามที่ท่าน ได้ปราศรัยในการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยที่เป็นนักการเมืองหน้าใหม่
ไม่มีทางเลือกนอกจากเชื่อที่ปรึกษาของท่านเท่านั้น และเมื่อที่ปรึกษาไม่เห็นด้วยปัญหาเรื่อง
การตกลงใจ เพื่อหาความปรองดองในข้อที่ยุ่งเหยิง ก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น และ
จึงทำให้เกิดยุ่งขึ้นได้ นับว่าท่านเรียนการเมือง ไปด้วยกับที่ปรึกษาเหล่านั้นที่ท่านชอบมากที่สุด
นั่นเอง

ไอเซนฮาวจะพยายามชักชวนวุฒิสมาชิก รอเบิร์ต เอ. ทฟต์ ให้รับนโยบายของท่าน
และจัดการกับญัตติของท่านที่คองเกรส จะสำเร็จหรือไม่อยู่ที่อนาคต ถ้าท่านแพ้ ก็อาจมีการ
แบ่งแยกพรรคออกเป็นฝ่าย ไอค์และฝ่ายทฟต์ก็ได้ เช่นการแตกแยกกันเมื่อเริ่มณรงค์หาเสียง
ครั้งแรก

นโยบายภายใน

ไอเซนฮาวจะไม่รีบร้อนเข้าไปยุ่งกับแผนการอันใหญ่ ๆ ในทางนิติบัญญัติของ
รัฐสภาที่ได้บัญญัติขึ้นโดยการบริหารของพรรคเดโมแครตเลย และจะไม่เสนอที่จะเปลี่ยนแปลง

รัฐสภา

กฎหมายอย่างใดที่มีอยู่แม้ว่าจะขยายให้กว้างขวางออกไปเช่น การบำรุงรักษา และกฎหมายคล้าย ๆ กันเช่นนี้ แต่ท่านจะต้องต่อสู้หนักในเรื่องการกีดกันมล และการไร้สัมรรถภาพในการบริหารตามแผนการนั้น

ท่านจะต้องพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะตัดการใช้จ่ายของรัฐลง แต่ต้องค่อยทำค่อยไปโดยไม่เร่งร้อน

ความเห็นของท่านและของที่ปรึกษาเด่น ๆ บางคนว่าแผนยั้งกันจะต้องเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเป็นไปโดยการประหยัดการตัดทอนจำนวนข้าราชการลงและเพิ่มผู้เชี่ยวชาญการผลิตอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มการผลิตอาวุธ

การเศรษฐกิจจะกระทำได้อย่างที่กล่าวนี้ใช้เวลานานเพียงไร การลดภาษีอากรจะลดได้เพียงไร ความซ้ำของพร้อมด้วยวิธีการใหม่ ๆ และการเป็นผู้นำใหม่เท่านั้นที่จะบอกได้

นโยบายต่างประเทศ

ความพยายามของไอเซนฮาวที่จะเร่งการผลิตอาวุธและเพื่อที่จะ ทำให้ลัทธิคอมมิวนิสต์อยู่ได้อำนาจ จะต้องพุ่งไกลไปถึงด้านต่างประเทศด้วย ความรู้ของท่านในความต้องการของประเทศที่เป็นสัมพันธมิตรในยุโรปของอเมริกา และความต้องการถึงที่ ประเทศเหล่านั้นได้ผลิตเพื่ออเมริกา อาจทำให้ท่านยืนยันมันอยู่ได้ ท่านหวังว่าจะได้ผลมากขึ้น ด้วยการลงทุนให้น้อยลงในการจ่ายดอลลาร์อเมริกัน โดยชักชวนต่างชาติให้นำวิธีการบางอย่างมาใช้ ซึ่งท่านคิดไว้ในใจสำหรับอเมริกาเอง

ท่านจะต้องลงมือเร่งรัดการรวมยุโรปทั้งการเมืองและการเศรษฐกิจ รวมทั้งการทหารด้วย แผนการนี้ ได้แนบแน่นอยู่กับหัวใจของท่านมานานมาแล้ว ตั้งแต่เมื่อท่านเป็นหัวหน้าองค์การสัญญาแอตแลนติกเหนืออยู่ จะยังคงเป็นอยู่เช่นนั้น เมื่อท่านมาเป็นประธานาธิบดี แน่เหลือเกินว่า ไอเซนฮาวจะต้องรีบกระทำก่อนอื่น ในการบริหารงานของท่านเพื่อจะได้มาซึ่งความเข้าใจอันดีต่อประเทศพันธมิตรอันใหญ่ยิ่งของอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเตนใหญ่ ในนโยบายเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันมีอยู่เป็นเวลานานมาแล้ว

LIART

การณรงค์หาเสียง

การณรงค์หาเสียงของไอเซนฮาว เป็นการทำอย่างยิ่ง ยิ่งกว่าผู้สมัครอื่นๆ ที่ได้
 มาแล้ว การลงชื่อสมัครของท่านที่ซิดาโกในท่ามกลางฝ่ายค้านส่วนกลางตะวันตกที่มี
 อดีตนายกรัฐมนตรี ทำให้พรรคบริษัทยักษ์ต้องก้าวร้าวกัน ท่านจะต้องเชื่อมความร้าวราน
 ของทัฟต์ที่แตกแยกไปนี้ด้วย

แต่สิ่งนี้สำเร็จไปแล้ว หลังจากการติดต่อเป็นเวลานานโดยใช้คนกลางเป็นสื่อใน
 รัฐมนตรีประธานอาหารเข้าที่ที่พักของไอเซนฮาวในนิวยอร์กวันหนึ่ง และทางบ้านตะวันออก
 ก็เป็นไปโดยเรียบร้อย ไม่มีเสียหายและได้รับความนิยมในทางใดเช่นกัน

ผลได้ปรากฏเห็นชัดเจนว่า
 การโน้มน้าวโดยส่วนตัวไอเซนฮาว
 มากเกินไป

การล้างบ้านในวอชิงตันเป็นเรื่องธรรมดาโดยทั่วไป
 จึงเป็นปรากฏการณ์ที่ได้ผลเกินกว่าที่ผู้นิยมของท่าน

“ คุณพ่อคะ คุณแม่บอกว่าผมเห็นงานบิน
 รูปว่ามันเป็นขงใจอะ ? ”

LI RT

หลังฉากรัฐสภาสาร

๑ เกือบจะเป็นธรรมเนียม หรือว่าเป็นธรรมเนียมเข้าไปให้แล้วก็ตาม นอกจากหนังสือรายวัน มักจะมีหน้าสำหรับบรรณาธิการแถลง เป็นข้อแถลงโอวาทว่าเรื่องนั้น คืออย่างนั้นตัวอย่างนั้น ในขณะที่เดียวกัน ก็ถือโอกาสแก้ตัวในความผิดพินัยไปด้วย สำหรับหน้าบรรณาธิการแถลง ก็คงอยู่ในรอบรอยเหล่านี้ คือโอวาทและชี้แจงความบกพร่อง จะให้เราทำอย่างไร ถ้าไม่ทำอย่างนี้ จะไม่ให้เราโอวาทได้อย่างไร จะไม่ให้เราบกพร่องได้อย่างไร เราเป็นปวงชนเช่นเดียวกับท่านผู้อ่าน เป็นสาธุชนจนถึงกับจะไม่โอ้อวด หากเป็นเพียงปวงชนที่ยอมรับผิด เท่านั้น

๒ ความพยายามอย่างยิ่ง ที่จะจัดพิมพ์หนังสือ รัฐสภาสารฉบับปฐมฤกษ์ ให้สำเร็จเพียงในเวลา ๒๕ วัน ขณะเดียวกันต้องจัดฝ่ายธุรการด้วย ดูเหมือนเป็นเกินกว่าสามารถ หัวหน้าคณะอำนวยการ กระทำการบีบบคเรา คล้ายจะให้แต่เราไม่ตาย ตกอยู่ในคั้นเพียงปลาสาละน้ รัฐสภาสาร จึงมีโฉมหน้าอย่างท่านผู้อ่านที่มีมุทิตาจิต อาจเห็นว่า การเบ็ดเตล็ด คือหน้าฉากของเราเรียบร้อยดี แต่เรารู้กำกับการแสดงอยู่หลังฉาก ดำเนินตนเองอยู่ว่า น่าจะทำให้ดีกว่านี้

๓ ฉบับปฐมฤกษ์ คือ ฉบับนี้ เป็นฉบับประวัติศาสตร์ของความกล้าแห่งสถานที่ และการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถให้ความสะดวกกว่าที่เรารวบรวมไว้ เพราะเราไม่มีเนื้อที่บรรจุความโดยละเอียด ก็จำต้องขอไว้ในที่นี้ด้วย

๔ นอกจากนั้น เรามีเรื่อง พรรคการเมือง เรื่องเกี่ยวกับโบราณคดี นิยายปริศนา และสารคดีอื่นๆ เหล่านี้ พอรวบรวมเป็นเล่มขึ้นได้ และหวังจะเป็นที่พอใจท่านผู้อ่านตามสมควร

๕ ภาพต่างๆ ที่จัดไว้ เป็นภาพประกอบประวัติศาสตร์ได้พยายามจัดมาเท่าที่จะหาได้ในเวลาจำกัด นับแต่ภาพหน้าปกทีเดียว ช่างเขียนของเรา คือ ส. เสดานนท์ ซึ่งเขียนธนบัตรให้เราท่านใช้กันอย่างเพลินๆ นี้แหละ

LIART

๑ “ กวี ส่างแม่น มณีสาร ” ตามพระราชนิพนธ์ ของรัชกาล
นั้นก็ถือว่า ในหลักการของเราและเราเสนอบทกวีไว้บ้างแล้ว

๒ โดยความจำเป็นที่เราเบียดมากขึ้นในรัชกาลนี้เป็นเวลาที่มันงานมีการต่อเนื่อง
การพิมพ์การทำแม่พิมพ์ก็ติดกันวัน ราชการก็ “ ตัดบี่ ” จะหาใครใคร่ว่าง
ยากจึงเป็นเหตุให้ถูกบีบบังคับ ให้ผลงานของเรา เหลือเพียงเท่านั้น

แต่ว่า เรื่องหน้ายังมี โปรดรอดูความพิศดารของรัฐสภาสาร ต่อไป

ในการจัดพิมพ์นี้ โรงพิมพ์การรถไฟ ฯ ได้ช่วยจัดการอย่างเต็มฝีมือ
ขอขอบคุณไว้ในที่นี้ด้วย.

บรรณาธิการ

ประกาศ

เนื่องจากสุราแม่โขงของโรงงานสุรบางยี่ขัน ได้เป็นที่นิยมของประชาชน
อย่างแพร่หลาย ทางโรงงานสุรบางยี่ขัน ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงคุณภาพ
ให้ดียิ่งขึ้น และให้มีคุณภาพอยู่ในระดับคงที่อยู่เสมอ เพื่อสนองความต้องการ
ของประชาชน โรงงานสุรบางยี่ขันจะได้ปรับปรุงสุราแม่โขงฉลากภาษาอังกฤษ
จำหน่ายตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๕ เป็นต้นไป ให้ผู้บริโภคซื้อได้ใน
ราคาขวดขนาด ๑๕๐ ซี.ซี. ไม่เกินขวดละ ๑๗.๐๐ บาท ร้านค้าปลีกในเขต
พระนคร—ธนบุรีต้องการรับไปจำหน่ายซื้อได้จาก

ร้านบางยี่ขัน โรงงานเมรัย บางลำภู

และ ร้านไทยอุตสาหกรรม ลามยอด.

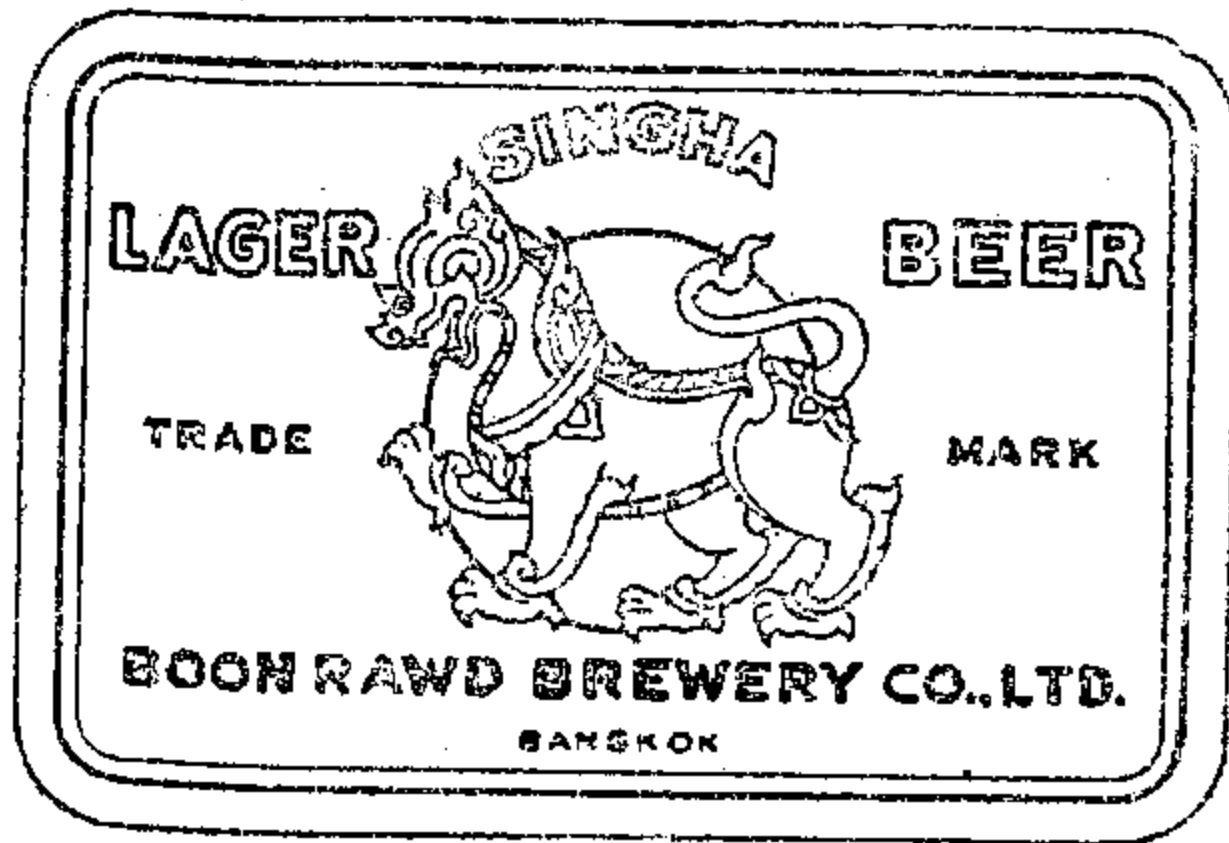

LI RT

โดยได้รับพระบรมราชานุญาต

บริษัท บุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด

จำหน่าย

เบียร์	ตราสิงห์
เบียร์	ตรากุญแจ
น้ำโซดา	ตราสิงห์
น้ำส้ม	ตราสิงห์
น้ำหวาน	ตราสิงห์

โทร. ๒๒๔๐๖

LIRIT

บริษัท ไทยนิคมพาณิชย์ จำกัด

สำนักงานใหญ่ สามยอด

จำหน่ายเครื่องจักรสร้างทาง "GALION" U.S.A.
เลื่อยวงเดือน, เลื่อยทุกชนิด, ตะโม่ "DISSTON"

ทนทานประหยัดรายจ่าย

เครื่องจักร, เครื่องเหล็ก, เครื่องก่อสร้างทุกชนิด

โทร. ๒๒๕๑๐

๒๕๓๒๑

๒๕๓๒๒

*

บริษัท ไทยนิคมประกันภัยและคลังสินค้า จำกัด

ประกันอัคคีภัย, ภัยทางทะเล, อุบัติเหตุส่วนบุคคล
รถยนต์, ภัยฝาก-รับจำนำสินค้า และดำเนินการ
เกี่ยวกับการคลังสินค้าทุกชนิด

สำนักงานตั้งที่ไทยนิคม ฯ สามยอด พระนคร

โทร. ๒๓๓๘๔

*

บริษัท ไทยนิคมบางรัก และผ่านฟ้า

จำหน่ายสรรพสินค้าต่างประเทศทุกชนิด-คลังแห่งเครื่องเล่นและของขวัญ
จัดไว้อย่างงดงามสำหรับในวันคริสมาสต์.

บางรัก ๓๐๐๗๖

โทรศัพท์
ผ่านฟ้า ๒๓๐๗๕.

LIRT

องค์การค้าของคุรุสภา

จำหน่าย

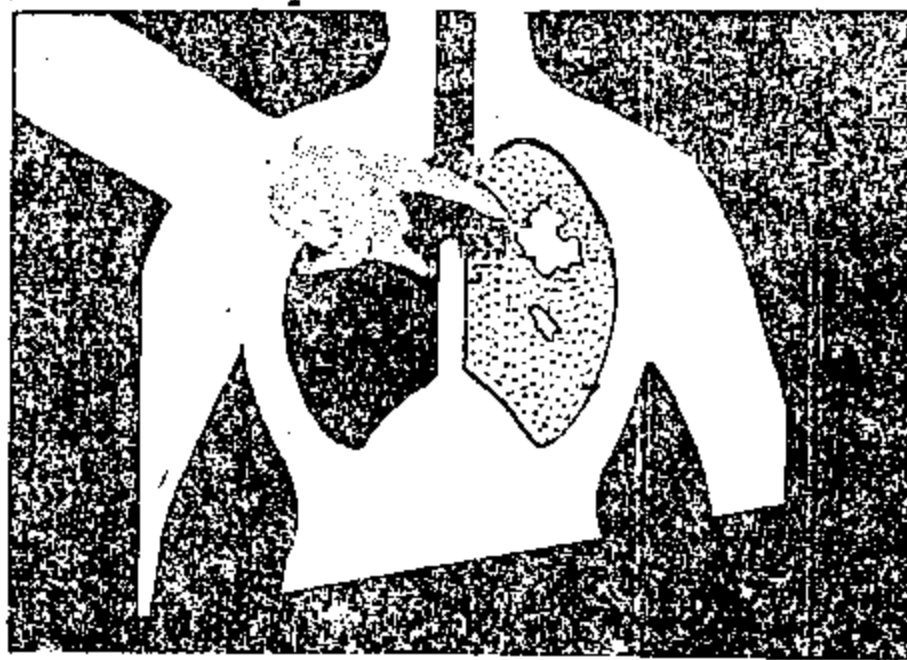
แบบเรียน แบบพิมพ์ เครื่องเขียน เครื่องแบบ อุปกรณ์การศึกษาทุกชนิด
มีหีบเสียงพร้อมด้วยแผ่นจานเสียงเพลง ในหนังสือบทขับร้องตามหลักสูตรประถมศึกษา
และรับจ้างพิมพ์ สิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ

โปรดติดต่อที่สำนักงานใหญ่

ณ ร้านศึกษาภัณฑ์พาณิชย์

อาคาร ๘

ถนนราชดำเนินกลาง โทรศัพท ๒๔๒๕๔

โรคทางปอดเป็นง่าย

หายยาก เพียงแต่ง่าย ๆ

คือใช้

ยาแก้ไอโยคี จิบเสียวทุกครั้ง
เมื่อรู้สึกคันคอ และไอก็ทุเลา

ยาแก้ไอโยคี ระงับไอทุก

ชนิดได้ผลดี จำหน่ายแพร่หลายที่สุด รสหวาน รับประทานง่าย ปลอดภัย

ยาแก้ไอโยคี ของโยคีสถาน สี่พระยา เวลานี้มียาปลอมมาก ซึ่งรู้ว่าเปรียบ
ทางที่ดีท่านต้องการยาแก้ไอโยคีแล้ว ขอเชิญที่ โยคีสถาน สี่พระยา ท่านจะได้ ยา
ที่มีสรรพคุณ คอ ยาแก้ไอโยคี - ของโยคีสถาน - สี่พระยา

โยคีสถาน มุมสี่พระยา ถนนเจริญกรุง พระนคร

LI RT

รัสเซล

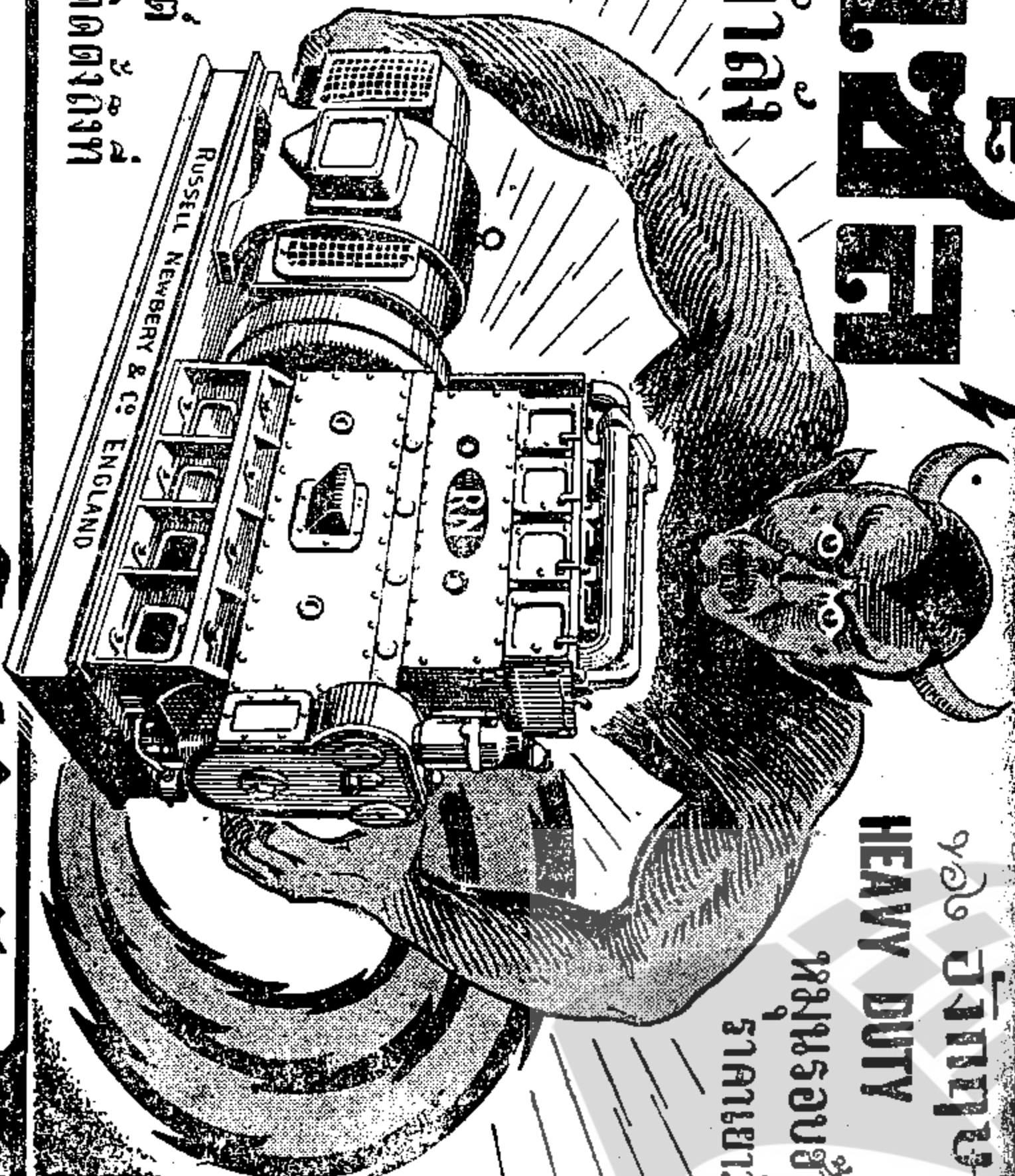
งานพิมพ์ขนาดใหญ่

พิมพ์
สี
หมึก
ขนาด

10
สี

100 กิโลวัตต์

บริษัทสัญชาติอังกฤษ

งานพิมพ์
HEAVY DUTY

พิมพ์
ราคา

บริษัท อีสท์ เอเชีย จำกัด

ถ้ำมยอด พระนคร โทร. 29058 เอนจินต์แต่ผู้เดียวในประเทศไทย

LIIRT

๑๖

ม.บ.
LHNNH

๑๖๖๖๖๖

๗

10

MAGNUMS

10 VIRGINIA CIGARETTES

10 VIRGINIA CIGARETTES

LIRT